

341.304
nb 405 4v
5 3

พัฒนาการของโรงเรียนกวตวิชาในกรุงเทพมหานคร
(พ ศ 2497 – 2540)

ปริญญานิพนธ์
ของ
นาวิ ชันศิริ

31 ก.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
พฤษภาคม 2549
สงวนลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h 292188

พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร
(พ.ศ. 2497 – 2540)

บทคัดย่อ
ของ
นางวี ชัยศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
พฤษภาคม 2549

นาวิ ชันศิริ (2549) พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2497 – 2540) ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม (ประวัติศาสตร์) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลินี ประเสริฐธรรม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชมพูนุท นาคริักษ์

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึง สาเหตุความจำเป็นที่ทำให้เกิดการ กวดวิชาขึ้นจนมีการจัดตั้งของโรงเรียนกวดวิชาในระดับต่างๆอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์ของผู้เรียนในระยะแรก คือการเรียนเพื่อเสริมความรู้ และทักษะทางด้านภาษา เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและการทำงาน แต่ปัจจุบันการเรียนกวด วิชาส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ส่วน วิชาที่เรียนเสริมนั้นจะเป็นกลุ่มวิชาหลักที่จำเป็นสำหรับการสอบแข่งขัน

สำหรับผู้สอนในระยะแรกจะเป็นชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเน้นการเรียนด้าน ภาษาต่างประเทศ แต่ต่อมาเมื่อมีการเรียนวิชาหลากหลาย ครูผู้สอนจะมาจากสถานศึกษาที่มี ชื่อเสียงต่างๆ ส่วนในปัจจุบันผู้สอนส่วนหนึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ โรงเรียนกวดวิชา ดำเนินการเรียนการสอนในสถานที่ประจำตามแหล่งชุมชนสำคัญๆ

พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชา ได้สะท้อนรูปแบบของการจัดการศึกษาของชาติ รวมถึงระบบการสอบแข่งขันก็มีส่วนผลักดันให้การกวดวิชายังคงปรากฏอยู่ รัฐบาลโดย กระทรวงศึกษาธิการพยายามที่จะทำการควบคุมโรงเรียนกวดวิชา เพราะเห็นว่าไม่มีความ จำเป็นและสิ้นเปลือง แต่จากการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันคงจะเป็นข้อพิสูจน์ให้ เห็นถึงความล้มเหลวในการการแก้ปัญหาการกวดวิชาได้เป็นอย่างดี

ในการศึกษาวิจัย ได้อภิปรายถึงผลกระทบของโรงเรียนกวดวิชาต่อสังคมไทย ผู้วิจัย เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาโดยการยึดหลักความพอเพียงทั้ง ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และตัว ผู้เรียน โดยที่ผู้ปกครองและผู้เรียนไม่ควรคาดหวังผลจากการเรียนกวดวิชา และโรงเรียนกวด วิชาก็ไม่ควรหากำไรจากการกวดวิชามากเกินไป เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชาที่ยังดำรงอยู่เป็น สถานที่ย่อมนายประโยชน์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง

THE DEVELOPMENT OF TUTORIAL SCHOOLS IN BANGKOK (1954 - 1997)

**AN ABSTRACT
BY
NAVY CHANSIRI**

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts degree in History
at Srinakharinwirot University
May 2006**

Navy Chansin (2006) *The Development of Tutorial Schools in Bangkok 1954 - 1997*

Master's thesis, M A (History) Bangkok Graduate School, Srinakharinwirot
University Advisor Committee Asst Prof Malinee Prasertthdam,

Asst Prof Chompunut Nakirak

This thesis studied the root causes of the demand for tutorial sessions outside normal school hours that led to the widespread establishment of tutorial institutions in many levels of studies, at primary, secondary and tertiary levels

It was found that the objective of having tutorial sessions in the first phase was to improve students' knowledge and skills in using foreign languages which, in turn, enhanced the opportunities for further studies or job application Over time, the objective of having tutorial sessions changed to that of providing better opportunities for succeeding in entrance examinations into famous schools and universities The tutorial classes were mostly in the subjects that were essential for the entrance examinations

The tutors, in the first phase, were mostly foreigners since the tutorial classes were mainly language teaching As time went by, the variety of tutorial subjects increased, so tutors were from various famous educational institutions in Bangkok At the present time, tutorial schools run their business in the prime business districts all over Bangkok

The development of tutorial schools had also reflected the national educational management pattern in the sense that the entrance examination into famous and well-managed schools and universities positively impacted the existence of tutorial schools in Thai society The Thai Government, via the Ministry of Education, tried to control the spread of tutorial schools However, the increasing number of tutorial schools was evidence of the failure to control these schools

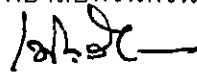
The research also discussed the tutorial schools' effects on Thai society One of the conclusions was that Thai society should be based on the economic principles of sufficiency Students, parents and tutors involved should be less demanding, and parents and students should not expect too much from the tutorial school, while at the same time schools should not demand too much profit from them If this were so, the status of the tutorial school would be recognized in Thai society

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร
(พ ศ 2497 – 2540)

ของ
นาวิ ชันศิริ

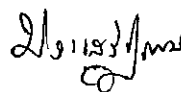
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

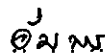
วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ ศ 2549

ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลินี ประเสริฐธรรม)

กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชมพูนุท นาควิรักษ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ อัมพร เอ็งสุโสภณ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลินี ประเสริฐธรรม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชมพูนุท นาคริภักษ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการเขียน ตรวจสอบแก้ไขสำนวน ตลอดจนรับฟังปัญหาด้วยความเข้าใจและเอาใจใส่ เป็นอย่างดี ด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูอย่างแท้จริง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ อัมพร เอ็งสุโสภณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ที่กรุณาช่วยเป็นกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวนา ชวลิตขำรง ที่ช่วยกรุณาแนะนำในการวิจัย รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านแห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ตลอดจนให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดระยะเวลาศึกษา จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ เผ่าทอง ทองเจือ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ทำให้ผู้วิจัยหันมาสนใจประวัติศาสตร์ไทย และชี้ให้เห็นถึงความงดงามของความเป็นไทย รวมทั้งให้คำแนะนำในการเรียนในสาขาวิชานี้ด้วยดีเสมอมา

ขอกราบของพระคุณอาจารย์ณัฐฉิณี ตั้งปอง อาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา อาจารย์กรุณา พรหมประภัตร อาจารย์โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม และ อาจารย์ วัชรีย์ สัจจธนา อาจารย์โรงเรียนวัดสุทธิวราราม ที่คอยช่วยเป็นธุระในการรวบรวมแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณคุณทรงชัย เนติอาริกิจ ผู้ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจและกำลังใจรวมทั้งเป็นที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบคุณพี่และเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยห่วงใยให้ความช่วยเหลือตลอดจนให้กำลังใจ ด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะ คุณมิตรชัย กุลแสงเจริญ คุณอังคณา ไทญ้อย คุณฐิตารีย์ เจียมพัฒน์ นขจร คุณประพนธ์ โอสธสัมพันธ์สุข คุณนาตองนงค์ ภูวงษ์ คุณจารุณี คงกุล คุณทัศนีย์พร วิศาลสุวรรณกร คุณชฎาพร จินชาวนา และทุกคนที่มีได้เอื้อนนาม

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อทวี และคุณแม่ปรีศนา ชันศิริ และคุณสรณพงษ์ คุณอาทิตย์ บุนนород ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้ความห่วงใยรวมทั้งกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายขอกราบระลึกถึงคุณตาจัน คุณยายจรรยา ทองสุข ที่อยู่ในใจของผู้วิจัยและระลึกถึงอยู่เสมอ ประโยชน์ไม่ว่าจะมากหรือน้อยที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณงามความดีทั้งหมด ให้แก่บุคคลทุกท่านที่มีคุณูปการดังกล่าว

นาวิ ชันศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทนำ	ก
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	จ
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	จ
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	ฉ
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	ฉ
วิธีการศึกษาค้นคว้า	ฉ
นิยามศัพท์เฉพาะ	ฉ
คำอธิบายเพิ่มเติม	ช
แหล่งศึกษาค้นคว้า	ช
 2 การศึกษาในประเทศไทยและปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรงเรียนกวดวิชา	1
การศึกษาในประเทศไทย	1
การจัดการศึกษาของไทยก่อนการประกาศใช้แผนการศึกษา	2
การจัดการศึกษาของไทยหลังการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ	
และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	8
การพัฒนาการศึกษาในแผนการศึกษาชาติ	10
การพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	12
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรงเรียนกวดวิชา	16
ปัจจัยทางวิชาการ	17
ปัจจัยทางจิตวิทยา	20
ปัจจัยทางสังคม	21
 3 พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร (พ ศ 2497 - 2540)	23
โรงเรียนกวดวิชาก่อนการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์	
พ ศ 2497	23
การกวดวิชานอกเวลาราชการในสถานศึกษา	23
ครูผู้สอนและวิธีการสอน	25
กลุ่มผู้เรียน	27
เวลาและรูปแบบของการตลาด	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) วัตถุประสงค์ของการเรียนกวดวิชา	28
การกวดวิชานอกสถานศึกษา	29
สถานที่และวิชาที่สอน	29
ครูผู้สอนและวิธีการสอน	30
รูปแบบของการตลาด และวิชาอื่นๆที่เปิดสอน	30
โรงเรียนกวดวิชาหลังการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์	
พ ศ 2497	34
โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 1 (พ ศ 2497 - 2500)	35
วิชา วิธีการสอน และครูผู้สอน	35
ระยะเวลาที่ทำการสอนและวิชาที่สอน	36
โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 2 (พ ศ 2501 - 2510)	37
ระยะแรก (พ ศ 2501 - 2505)	37
วิชา วิธีการสอน และครูผู้สอน	37
รูปแบบของการเรียนการสอน	38
วิธีการทางการตลาด	39
สถานที่เรียน . . .	39
วัตถุประสงค์ของการเรียนกวดวิชา	39
ระยะที่สอง (พ ศ 2506 - 2510) . . .	43
ประเภทที่ 1 การกวดวิชาภาษาอังกฤษทั่วไป	43
ประเภทที่ 2 การกวดวิชาเข้าเรียนในระดับประกาศนียบัตร	
วิชาการศึกษา (ป กศ) เตรียมอุดมศึกษาและเตรียมทหาร	44
ประเภทที่ 3 การกวด 3 วิชา หลักคือคณิตศาสตร์	
วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ	46
ประเภทที่ 4 การกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย	48
ประเภทที่ 5 การกวดวิชาในสายวิชาชีพ	50
ประเภทที่ 6 การกวดวิชาเพื่อสอบชิงทุน และอื่นๆ	51
โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 3 (พ ศ 2511 - 2520)	59
วิชา วิธีการสอน ครูผู้สอน	60
แนวความคิดเห็นของกระทรวงศึกษาธิการต่อการกวดวิชา	60
โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 4 (พ ศ 2521 - 2530)	64
โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 5 (พ ศ 2531 - 2540)	69

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การสอบคัดเลือกระบบเดิม	72
การสอบคัดเลือกระบบใหม่	73
4 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนกวดวิชา	76
ช่วงที่ 1 ก่อนการใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ถึง ปีการศึกษา 2500	76
ช่วงที่ 2 ปีการศึกษา 2501 ถึง ปีการศึกษา 2501	77
ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา	77
ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน	77
วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา	77
ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา	78
ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	78
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	78
ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน	79
ช่วงที่ 3 ปีการศึกษา 2511 ถึง ปีการศึกษา 2520	79
ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา	79
ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน	79
วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา	80
ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา	80
ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	80
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	80
ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน	81
ช่วงที่ 4 ปีการศึกษา 2521 ถึง ปีการศึกษา 2530	81
ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา	82
ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน	82
วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา	82
ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา	83
ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	83
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	83
ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน	84

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ช่วงที่ 5 ปีการศึกษา 2531 ถึง ปีการศึกษา 2540	84
ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา	85
ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน	85
วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา	86
ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา	86
ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	86
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ	86
ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน	87
5 บทสรุป	88
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก ก	106
ข	113
ค	119
ง	122
ประวัติย่อผู้วิจัย	135

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจุดมุ่งหมายของการเรียนกวดวิชาในระดับชั้นต่างๆ	17
2 แสดงตัวอย่างรายชื่อสถานที่กวดวิชา ก่อน พ ศ 2497	31
3 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2497 - 2500	35
4 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2501 - 2505	40
5 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2506 - 2510	53
6 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2511 - 2520	63
7 แสดงข้อมูลจำนวนผู้สมัคร และจำนวนรับของสถาบันอุดมศึกษาสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย พ ศ 2524 - 2530	66
8 แสดงจำนวนร้อยละของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ จำแนกตามการเรียนกวดวิชาและไม่กวดวิชา	67
9 แสดงจำนวนร้อยละของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐที่สอบเข้าได้ จำแนกตามการเรียนกวดวิชาและไม่กวดวิชา	68
10 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2521 - 2530	69
11 แสดงข้อมูลจำนวนผู้สมัครและจำนวนรับของสถาบันอุดมศึกษาสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย พ ศ 2524 - 2530	71
12 แสดงจำนวนผู้สมัครสอบ และผู้สอบผ่านข้อเขียน จำแนกตามสถานภาพ ทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ ศ 2539	72
13 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา พ ศ 2530 - 2540	74

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เป็นองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การปรับปรุง เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยีของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนั้นการศึกษายังเป็นส่วนสำคัญในการนำชีวิตไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา เพราะการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นย่อมหมายถึง การสร้างโอกาสให้กับตนเองที่จะได้ทำงานที่ดีกว่า มีเกียรติสูงกว่าและมีหน้ามีตาในสังคมที่ตนเองพึงประสงค์ ประชาชนในปัจจุบันตระหนักในคุณค่าของการศึกษา จึงสนับสนุนให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน และพยายามให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงและดีที่สุด เท่าที่สติปัญญาและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะเอื้ออำนวย อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารัฐจะพยายามจัดการศึกษาให้เพียงพอในทุกระดับ แต่ก็สามารถทำได้ในขีดจำกัดโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ประกอบกับข้อจำกัดบางประการของการศึกษาอันได้แก่ ค่านิยมของประชาชนที่ยึดติดกับชื่อของสถาบัน¹ รวมทั้งความต้องการของตลาดแรงงานเฉพาะบางสาขาวิชา ทำให้การสอบเข้าศึกษาในโรงเรียน และมหาวิทยาลัยบางแห่งมีอัตราการแข่งขันสูง เป็นเหตุให้เกิดการเรียนพิเศษเพิ่มเติมหรือที่เรียกว่า กวดวิชา

การเรียนกวดวิชาจึงได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของผู้เรียนในทุกๆระดับการศึกษา สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้นดังนี้

ปัจจัยทางวิชาการ คือ เพื่อต้องการเพิ่มเติมเนื้อหาบทเรียนและทบทวนวิชาที่เรียนอยู่ให้แม่นยำมากขึ้น จะได้สามารถสอบเลื่อนระดับที่ตนเองเรียนอยู่ในปัจจุบัน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรือทดแทนความรู้ที่ขาดหายไป จะได้เรียนทันเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งปูพื้นฐานความรู้เป็นลำดับขั้น² จะได้สามารถเรียนรู้เนื้อหาขั้นที่ยากยิ่งขึ้นไปได้

ปัจจัยทางจิตวิทยา คือ การเรียนกวดวิชา เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนว่าจะสามารถทำให้ผลการเรียนดีขึ้น³ สามารถสอบแข่งขันได้ผลลัพธ์เป็นที่พอใจ อีกประการหนึ่งคือค่านิยมที่ยกย่องคนเรียนเก่ง ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของวงศ์ตระกูล จึงทำให้ทุกคนพยายามเรียนให้ได้มากและสูงที่สุด

¹กวดวิชา เลนส์ขยายปัญหาการศึกษาไทย," (2546, เมษายน-พฤษภาคม) สื่อพลัง 11(2) 3

²กานทิพย์ ชาติวงศ์ (2539, ธันวาคม-มกราคม) "โรงเรียนกวดวิชา," วารสารสงเคราะห์การศึกษาเอกชน 17(2) 13-14

³สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2529, ธันวาคม-มกราคม) "เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 41

ปัจจัยทางสังคม คือ การกวตวิชาสร้างโอกาสที่ดีในการสอบแข่งขันในทุกๆระดับการศึกษา เพราะสถานศึกษารวมทั้งตำแหน่งหน้าที่การงานมีจำนวนจำกัด ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องขวนขวายหาความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความเป็นมาของการจัดตั้งโรงเรียนกวตวิชา เริ่มขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกับการปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการก่อตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับสามัญชนตามพระอารามต่างๆทั้งในกรุงเทพและหัวเมือง¹ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนราษฎรที่เรียกว่าโรงเรียนเฉลยศักดิ์ ภายใต้การดูแลของกระทรวงธรรมการ²

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาขยายมายังประชาชนทั่วไปมากขึ้น สังเกตได้จากการเพิ่มของโรงเรียนสำหรับราษฎร³ ประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษากำหนดการศึกษาภาคบังคับ⁴ อีกทั้งมีการพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงแก่ประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากทุนนี้มีจำกัดเพียงปีละ 3 ทุนและต้องสอบวิชาภาษาอังกฤษ⁵ ปัจจัยข้อนี้จึงเป็นจุดกำเนิดของการสอนพิเศษในประเทศไทย เนื่องจากโรงเรียนของรัฐสอนภาษาอังกฤษไม่มากเหมือนโรงเรียนเฉลยศักดิ์ จึงทำให้นักเรียนที่ต้องการสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงจำเป็นต้องเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ในช่วงเวลานี้จึงมีการตั้งโรงเรียนสอนพิเศษที่เปิดสอนพิเศษเฉพาะวิชา ที่สำคัญคือวิชาภาษาอังกฤษ⁶ เช่น โรงเรียนสอนพิเศษแกรมมาร์สอนในเวลากลางวัน แต่บางแห่งสอนในเวลากลางคืนเนื่องจากใช้สถานที่ของโรงเรียนที่เปิดสอนแบบปกติในเวลากลางวันจึงเรียกว่า โรงเรียนกลางคืน เช่น โรงเรียนรัตติศาสตร์สงเคราะห์ โรงเรียนพร้อมมูลวิทยา โรงเรียนเหล่านี้ได้รับความนิยมมากเพราะนักเรียนสามารถสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงได้ทุกปี⁷ ในขณะเดียวกันได้มีโรงเรียนหลวงบางแห่งที่ขอเปิดสอนพิเศษแก่นักเรียน เช่น โรงเรียนวัดจักรวรรดิ⁸ นอกจากโรงเรียนที่เปิดสอนพิเศษสำหรับผู้ที่ต้องการสอบ

¹ธิดา สารยา (2540) ราษฎรในครรถ้องแห่งความเจริญของสยาม หน้า 99

²กระทรวงศึกษาธิการ (2507) ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2453-2507 หน้า 35

³วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 หน้า 17

⁴“พระราชบัญญัติประถมศึกษา,” (2464, 23 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 38 หน้า 246-

⁵นงเยาว์ กาญจนจาริ (2519-2520, ธันวาคม-มกราคม) “ทุนเล่าเรียนหลวง,” วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11(2) 1-22

⁶เปรมฤดี มหาภาสกร (2531) การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร หน้า 14

⁷แหล่งเดิม

⁸สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารกระทรวงธรรมการ เลขที่ ศธ 50/247

ซึ่งทุนเล่าเรียนหลวงแล้วยังมีโรงเรียนที่เปิดสอนพิเศษภาษาอังกฤษสำหรับผู้ใหญ่ที่ต้องการมีความรู้เพิ่มเติม เช่น โรงเรียนของพระยาววรวิทย์พิศาล

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนต่างๆ ต้องปิดตัวลง จึงเกิดภาวะที่เรียนขาดแคลน¹ ประกอบกับมีนักเรียนตกค้างจากการเลิกเรียนกลางคัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เปิดสอบเทียบให้กับบุคคลภายนอก* เป็นผลให้มีการตั้งโรงเรียนกวดวิชาขึ้น ที่สำคัญคือโรงเรียนกวดวิชาวัดสุทัศน์โดยครูเพทาย อมาตยกุล² พ.ศ. 2497 มีการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์³ ซึ่งมีสาระที่สำคัญคือ ระบุให้การกวดวิชาเป็นหนึ่งในการศึกษาแบบพิเศษ นับเป็นจุดเริ่มต้นการกวดวิชาอย่างเป็นทางการในประเทศไทย

โรงเรียนกวดวิชาที่ก่อตั้งในระยะต่อมาสามารถแบ่งประเภทตามจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานได้เป็น 3 ลักษณะ⁴ คือโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเรียนซ่อมหรือเรียนเสริม โรงเรียนกวดวิชาเพื่อเรียนลัด และโรงเรียนกวดวิชาเพื่อนำไปสอบเข้าแข่งขันศึกษาต่อระดับสูง

ความต้องการการกวดวิชายิ่งทวีมากขึ้น หลังจากสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่ประสานงานการสอบรวมของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 7 แห่งใน พ.ศ. 2505⁵ ทำให้การสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยเริ่มมีระบบชัดเจน ส่งผลให้มีการตั้งโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้น แม้แต่โรงเรียนรัฐบาลก็ขอเปิดสอนพิเศษ เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ฯลฯ ทำให้โรงเรียนกวดวิชา มีการแข่งขันโดยเน้นการเก็บข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนกวดวิชาที่สอนเฉพาะวิชาได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เพราะนักเรียนสามารถเลือกเรียนวิชาตามความต้องการได้ โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์

¹สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี เลขที่ สร 0201 14/36

* การสอบเทียบความรู้ให้แก่ประชาชนในประเทศไทย เริ่มจัดขึ้นโดยกองสามัญศึกษา กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เป็นผู้จัดดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 และต่อมา พ.ศ. 2501 กองส่งเสริมและวัดผลการศึกษา กรมวิสามัญศึกษาทำหน้าที่จัดสอบประโยคอุดมศึกษาและสอบเทียบความรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จนกระทั่ง พ.ศ. 2515 กรมวิชาการได้รับไปดำเนินการตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 217

²เปรมฤดี มหามาสกร (2531) การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร หน้า 13

³พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497, (2497, 23 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 14 หน้า 310

⁴กานทิพย์ ชาดิวส์ (2539, ธันวาคม-มกราคม) “โรงเรียนกวดวิชา,” วารสารสงเคราะห์ การศึกษาเอกชน 17(2) 13-14

⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดมศึกษา ไทย หน้า 59

ปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาที่ได้รับความนิยมยังคงมีลักษณะเน้นเฉพาะวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา มีการจัดทำห้องเรียนให้น่าเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ จัดหาอาจารย์ผู้สอนที่มีชื่อเสียงและมีประสบการณ์สูง ทำให้ผู้เรียนมีตัวเลือกมากขึ้น สำหรับลักษณะเด่นของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันคือมีการร่วมทุนกันระหว่างโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง และทำเป็นเครือข่ายไปยังภูมิภาคต่างๆ¹ การกวดวิชาจึงกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ที่สร้างผลตอบแทนมหาศาลให้กับเจ้าของโรงเรียนกวดวิชา

การกวดวิชาส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเชื่อมั่น และมีขวัญกำลังใจมากขึ้น² อีกทั้งยังเป็นการลดภาระของครอบครัวในการดูแลทางวิชาการแก่บุตรหลาน อย่างไรก็ตามการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อระบบการศึกษา คือ ผู้เรียนสนใจในการเรียนการสอนตามหลักสูตรในโรงเรียนลดลง สร้างลักษณะนิสัยการแข่งขันให้กับผู้เรียนมากเกินไป³ และมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว กล่าวคือการเรียนกวดวิชามักเรียนเพิ่มเติมจากเวลาเรียนปกติ ทำให้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆกับครอบครัวต้องขาดหายไป

อีกหนึ่งระบบการศึกษานอกโรงเรียน* ที่รัฐบาลจัดขึ้นสำหรับบุคคลผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปรวมทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียนมากขึ้น⁴ เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระบบการศึกษานอกโรงเรียน มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา⁵ ส่งผลให้ผู้ที่ยังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระบบโรงเรียนแต่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากระบบการศึกษานอกโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในห้องเรียน

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของการศึกษาทุกระดับ ทุกสายอาชีพทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

¹สถาบันกวดวิชาวรรณสรณ์ (2546) ระเบียบการ (แผนพับ) ไม่ปรากฏเลขหน้า

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524) การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา หน้า36

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย หน้า 38

*ระบบการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) จัดอยู่ในลักษณะหนึ่งของการกวดวิชา คือการเรียนเร่งหรือการเรียนลัด เพื่อนำไปใช้ในการสอบเทียบ

⁴กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534) อดีตถึงปัจจุบัน การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก หน้า14

⁵ทบวงมหาวิทยาลัย (2534) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2534 หน้า 192

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาค้นคว้าโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เขียนสามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดังต่อไปนี้

เปรมฤดี มหาภาสกร (2531) การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ คม (ครุศาสตร์) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาถึง การสอนพิเศษเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ในด้านจัดการเรียนการสอน ความพอใจในการเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง ผลงานวิจัยแสดงถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน วันเวลาที่เปิดสอน รวมทั้งค่าใช้จ่าย แต่จำกัดอยู่เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545) การกวดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา งานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาถึงสภาพปัจจุบันของการกวดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย ศึกษาในเชิงปริมาณเกี่ยวกับการกวดวิชา ผลของงานวิจัยฉบับนี้ได้แสดงว่า การกวดวิชาเป็นเครื่องแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในสังคมคือให้โอกาสเฉพาะบุคคลที่มีฐานะปานกลางและอาศัยอยู่ในเมือง งานวิจัยฉบับนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของการกวดวิชาในประเทศไทยแต่อย่างใด

ฝ่ายงานนโยบายและการศึกษาเปรียบเทียบและฝ่ายรายงานการศึกษา (2524) การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ กองสถิติและวิเคราะห์การศึกษา สำนักฯ งานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาถึง ความคิดเห็นต่อการเรียนกวดวิชา ความคิดเห็นต่อระบบการสอบคัดเลือกของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกวดวิชากับภูมิหลังของนักเรียนกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ผลงานวิจัยฉบับนี้ได้แสดงว่า ผู้ที่เรียนกวดวิชาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดีและมักสอบคัดเลือกได้ ผู้ที่เรียนกวดวิชาในทุกๆระดับมักมาจากกลุ่มที่มีรายได้ดี คนส่วนมากเห็นด้วยกับการเรียนกวดวิชาเพราะคิดว่าการเรียนกวดวิชามีส่วนช่วยในด้านกำลังใจและทบทวนวิชาที่เรียนมา

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1 ศึกษาปัจจัยที่มาของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

- 2 ศึกษาพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร
- 3 วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากพัฒนาการของการกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

- 1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยและที่มาของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร
- 2 ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร
- 3 ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากพัฒนาการของการกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาโดยมุ่งเน้นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเริ่มขึ้นหลังการปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึง การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น เช่น ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวง ฯลฯ และเอกสารชั้นรอง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำมาอธิบาย วิเคราะห์ ตามวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์ แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การกวดวิชา หมายถึง การเรียนเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในชั้นเรียน ซึ่ง ความหมายของการกวดวิชานี้มีขอบเขตแบ่งตามลักษณะและจุดมุ่งหมายของการเรียนดังนี้

- การเรียนซ่อมเสริม เป็นการเรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน และเรียนไม่ผ่านวัตถุประสงค์ขั้นต่ำที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมักจะเป็นผู้ที่เรียนอ่อนหรือขาดเรียนบ่อยๆ
- การเรียนเสริม เป็นการเรียนเนื้อหาที่มากกว่าหรือสูงกว่าที่เรียนในชั้น ผู้เรียนมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งกว่าเพื่อนร่วมชั้น

- การเรียนปรับสภาพ เป็นการเรียนเพิ่มเติมหรือปรับปรุงความพร้อมในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการหรือความพร้อมไม่เพียงพอ จนสามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ในชั้นเรียน

- การเรียนแก้ไข เป็นการเรียนเพื่อแก้ไขความรู้ ความเข้าใจเดิมของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้อง เมื่อผู้เรียนมีความรู้คลาดเคลื่อน หรือไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง

- การเรียนเร่งหรือการเรียนเร่งรัด เป็นการเรียนที่จัดให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาของชั้นที่อยู่สูงกว่าขึ้นไปให้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มเติมขึ้น สามารถนำไปสอบเทียบความรู้

- การเรียนเฉพาะ เป็นการเรียนเพื่อสนองความต้องการและสนใจเฉพาะบุคคล เช่น ภาษาจีนเป็นต้น

- การเรียนพิเศษ เป็นการเรียนนอกชั้นเรียนหรือนอกหลักสูตรเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่มี หรือสนองความสนใจของตนเอง ดังนั้นผู้ที่สอนวิชาต่างๆของการเรียนพิเศษ จึงเรียกว่าครูพิเศษ หรือครูสอนพิเศษ

- การเรียนคิว การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูหรือเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนรุ่นพี่จัดให้แก่ผู้เรียนสำหรับเนื้อหาบางอย่างเป็นครั้งคราว นิยมจัดทำกันเป็นกลุ่มเล็กๆหรือเป็นการส่วนตัว¹

คำอธิบายเพิ่มเติม

โรงเรียนกวดวิชาที่เรียนซ่อมหรือเรียนเสริม หมายถึง เป็นการเรียนเพื่อเสริมหรือซ่อม สำหรับผู้ที่เรียนอ่อนในแต่ละระดับชั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนการสอนในโรงเรียนสายสามัญในตอนเย็นหลังเลิกเรียนปกติ โดยครูประจำในโรงเรียนนั้น การเรียนการสอนจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

- ระดับอนุบาล-ประถมศึกษา จะเป็นการสอนการบ้าน หรือเรียนล่วงหน้า ก่อนบทเรียนปกติ
- ระดับมัธยมศึกษา จะเป็นการสอนเฉพาะบางวิชาที่มีความสำคัญในการนำไปสอบเพื่อศึกษาต่อ ระดับสูง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและชำนาญยิ่งขึ้น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ

¹สุพัตน์ สุกมลสันต์ (2530, 21 ธันวาคม) “เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 34-51

โรงเรียนกวดวิชาเพื่อเรียนลัด หมายถึง เป็นการสอนเพื่อนำความรู้ไปสอบเทียบ เป็นการเรียนทางไกลด้วยตนเองกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่ 1 บุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เช่นกลุ่มคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ที่มียางานทำแล้วแต่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อปรับและเพิ่มวุฒิการศึกษา ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่มีเวลาว่างเท่าไรนัก จึงใช้เวลาว่างจากการทำงานในวันเสาร์อาทิตย์ไปเรียนกวดวิชา
- กลุ่มที่ 2 เป็นบุคคลในระบบโรงเรียน แต่ต้องการจบเร็วเพื่อนำวุฒิการศึกษาที่ได้ไปทดลองสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

โรงเรียนกวดวิชาเพื่อนำไปสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อระดับสูง เป็นการสอนเนื้อหาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก ฝึกฝนการทำแบบทดสอบ ฝึกเทคนิคการคิด ครูจะทำหน้าที่สอนสรุปเนื้อหา ผู้เรียนต้องกลับไปฝึกทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจเอง

แหล่งศึกษาค้นคว้า

- 1 สำนักหอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี
- 2 สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- 3 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 4 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 5 หอสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 6 หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
- 7 กระทรวงศึกษาธิการ
- 8 คณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- 9 ห้องสมุดทบวงมหาวิทยาลัย
- 10 ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ

บทที่ 2

การศึกษาในประเทศไทยและปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรงเรียนกวดวิชา

การศึกษา คือสิ่งที่เติมเต็มความสมบูรณ์ในความเป็นมนุษย์ เนื่องจากการศึกษาสามารถใช้เป็นกุญแจนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดในชีวิตของแต่ละบุคคลได้ บุคคลทั่วไปจึงได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ

การศึกษาแบบดั้งเดิมของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัตนโกสินทร์ จะเป็นไปในลักษณะของการเรียนการสอนที่ไม่เป็นระบบ ถือเป็นการแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากผู้รู้ ซึ่งมีทั้งพระภิกษุและผู้ใหญ่ในวงศ์ตระกูล ลักษณะดังกล่าวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมีแบบแผนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ตามอิทธิพลตะวันตกนับแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา

ระบบการศึกษาในประเทศไทยที่ยึดตามแผนการศึกษาชาติฉบับต่าง ๆ ที่ได้ประกาศใช้นั้น มีลักษณะสำคัญคือ การแยกสายการเรียนเป็นสายสามัญและสายอาชีพและแบ่งการเรียน เป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ชั้นมูลไปจนถึงอุดมศึกษา การสอบถูกนำมาใช้ในการเลื่อนระดับการศึกษา ส่วนการสอบแข่งขันก็จะเป็นโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากกว่าสามารถเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากอัตราส่วนความต้องการศึกษาต่อมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี ในขณะที่ความสามารถในการรองรับจำนวนผู้เข้าศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ มิได้เพิ่มขึ้น ความพร้อมในเนื้อหาวิชาที่ต้องใช้ในการสอบของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อจึงมีความสำคัญ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนเพิ่มเติมและเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบเข้าเรียนต่อ ซึ่งได้พัฒนามาสู่การกวดวิชาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน

1.การศึกษาในประเทศไทย

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยนั้น ระบบการศึกษาของไทยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การศึกษาที่ไม่เป็นระบบ ได้แก่ การศึกษาจากบ้าน จากวัด และจากวัง ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะเป็นการศึกษาที่พบในอดีตของไทย และอีกลักษณะคือการศึกษาอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การศึกษาจากโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่าง ๆ ในปัจจุบัน นักวิชาการทางการศึกษาได้กล่าวถึงการเข้ารับการศึกษามนุษย์ว่าแบ่งออกเป็นสามช่วงเวลา คือ ช่วงแรกช่วงก่อนวัยเรียน ได้แก่ การถือกำเนิดจนกระทั่งเข้าโรงเรียน ช่วงที่สองช่วงวัยเรียนเป็นระยะเวลาที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา และช่วงสุดท้าย คือระยะที่ออกจากสถานศึกษา เป็นช่วงที่มนุษย์จะต้องศึกษาการอยู่ร่วมกับผู้อื่น หรือหาความรู้เพิ่มเติมตามความสนใจส่วนบุคคล จะเห็น

“ได้ว่าการศึกษาทั้งสามช่วงนั้นนับเป็นการศึกษาที่ยั่งยืน หรือเรียกได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิต”^{*} ดังกล่าวไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม”¹ หมายความว่า คนเราเกิดมาแล้วจะเจริญก้าวหน้าขึ้นในทางวิบุณย์ และคุณวุฒิได้ย่อมมาจากการที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น

สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้หลักความเจริญทั้ง 4 ด้าน^{**} มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาไทยให้ก้าวหน้า

การศึกษาของไทยสามารถจำแนกเป็น 2 ช่วงเวลาสำคัญคือ

1.1 การจัดการศึกษาของไทยก่อนการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ

การศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่มีลักษณะอย่างไม่เป็นทางการและมักเกี่ยวเนื่องกับศาสนา เช่น การศึกษาตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ดังนั้นในระยะแรกการจัดการศึกษาจึงมีลักษณะที่ไม่เป็นระบบ ไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้สอน และผู้เรียนว่าจะสามารถรับและถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งมีการฝึกฝนได้ดีเพียงใด จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพัฒนาการศึกษาให้เป็นระบบมากขึ้นตามอย่างอารยประเทศ คือนำระบบโรงเรียนเข้ามาใช้เป็นครั้งแรก

ในอดีตการจัดการศึกษาในประเทศไทย เรียกว่าการศึกษาแผนโบราณ³ เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่มีระบบ เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสมัยสุโขทัยวิชาที่เรียนกันโดยมากคือวิชาภาษาบาลี ภาษาไทย และวิชาสามัญ

^{*} การศึกษาไม่มีขีดจำกัดของเวลา สามารถศึกษาได้ตลอดชีวิต

¹ วรวิทย์ วตินสารกร (2520) *การศึกษาของไทย* หน้า 1-2

^{**} ความเจริญงอกงามจากการศึกษาประกอบไปด้วย 4 ด้านคือ

ด้านที่ 1 ความเจริญงอกงามทางด้านสมอง หมายถึง คนที่มีความสามารถรอบรู้ ปัญญาดี เจียวยแหลม รู้จักคิด รู้จักใช้สมองในทางที่ถูกที่ควร

ด้านที่ 2 ความเจริญทางด้านร่างกาย หมายถึงการมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี มีพลานามัยและมีสุขภาพจิตปกติ

ด้านที่ 3 ความเจริญทางด้านอารมณ์ หมายถึงการมีอารมณ์ที่มั่นคง รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร

ด้านที่ 4 ความเจริญทางสังคม หมายถึงการรู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักที่ต่ำที่สูง รู้จักสถานะของตัวทางสังคม รู้จักเข้าสังคม

³ กระทรวงศึกษาธิการ (2507) *ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507* หน้า 1

ขั้นต้น¹ สถานที่ใช้ในการเรียนมี 2 แห่งคือ วัดและวัง วัดเป็นที่เรียนของบุตรหลานขุนนางและราษฎรทั่วไป มีพระที่เชี่ยวชาญภาษาบาลีเป็นครูผู้สอน ส่วนเจ้านายเชื้อพระวงศ์ใช้สถานที่ในวังเป็นที่เรียน คือตามตำหนักเจ้านายที่มีความรู้และที่สำนักราชบัณฑิต² ซึ่งจะสอนเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น ผู้ที่เรียนจบจากสำนักราชบัณฑิตจะเป็นผู้ที่มีความรู้แตกฉานและได้รับการยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์

ในสมัยอยุธยาการศึกษาโดยทั่วไปสำหรับเด็กชายคือที่วัด ราษฎรนิยมพาลูกหลานตั้งแต่วัยเด็กมาฝากพระเพื่อเรียนหนังสือ และรับการสั่งสอนอบรม พร้อมกับการปรนนิบัติรับใช้พระสงฆ์ และเมื่ออ่านออกเขียนได้แล้ว พ่อแม่จะนำไปฝากเรียนวิชาชีพอหรือประกอบอาชีพเลย ส่วนใหญ่การศึกษาวิชาชีพอื่น ก็จะฝึกงานกับบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นการสืบทอดความรู้ประจำตระกูล ตามคติการผลิตอุตสาหกรรมในครอบครัว³ เมื่ออายุครบวชก็จะอุปสมบทเป็นพระสงฆ์เพื่อร่ำเรียนพระธรรมวินัย พระสงฆ์จะทำหน้าที่เป็นครูสั่งสอนศิษย์ตามความสามารถของตนที่จะทำได้โดยไม่มีหนังสือเรียนที่แน่นอน จนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์ พระโหราธิบดีได้ดัดแปลงแบบเรียนวิชาภาษาไทยชื่อ จินตามณี ซึ่งใช้เป็นแบบเรียนมาตรฐานสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน สำนักเรียนในสมัยนั้นนอกจากวัดแล้วยังมีราชสำนัก โรงเรียนของพวกบาทหลวง และสำนักราชบัณฑิต ซึ่งพวกราชบัณฑิตที่เป็นอาจารย์สอนหนังสือยังคงมีต่อมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

การจัดการศึกษาสมัยกรุงธนบุรี ดำเนินไปเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา แต่เนื่องจากภาวะสงครามทำให้ประชาชนให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาลดลง เพราะการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปากท้องของประชาชนมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ประชาชนต้องคำนึงถึงการหาเลี้ยงชีพมากกว่าการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้นการศึกษาในระยะนี้จึงจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มเจ้านายและข้าราชการ ดังจะเห็นได้จาก กรณีของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ พระราชบิดา คือพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ขณะครั้งทรงรับราชการกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ทรงนำพระองค์ไปฝากให้ศึกษาอักษรอยู่ในสำนักพระวันรัตน์ (ทองอยู่) วัดบางหว้าใหญ่⁴ จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าเหตุการณ์บ้านเมืองจะเป็นอย่างไร การศึกษายังคงเป็นเรื่องที่ขุนนางและข้าราชการให้ความสำคัญ และวัดยังคงเป็นสถานศึกษาที่สำคัญ

การจัดการศึกษาในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในช่วงแรกประเทศยังคงประสบกับภาวะสงคราม วัดยังคงเป็นศูนย์กลางการศึกษาของ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ (2507) ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507 หน้า 1

² วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 หน้า 5

³ กรมศิลปากร (2542) "การแต่งงานและเลี้ยงดูลูก," ในประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 1 หน้า 277

⁴ วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) เล่มเดิม หน้า 12

ประชาชน แต่เนื่องจากเหตุผลของสงครามทำให้การศึกษาไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร¹ ทำให้ระยะนี้คนที่สนใจการศึกษาคือชาวบ้านที่มีฐานะ และขุนนางซึ่งนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือที่วัด สำหรับสตรียังคงถูกละเลย จึงมีสตรีน้อยคนที่สามารถอ่านเขียนได้ สำหรับสตรีมักเรียนที่บ้านดังบันทึกของ มองเซนเยอร์ บัลเลอแก้วซ์ สังฆราชแห่งมัลลอส ในคณะสอนศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกของฝรั่งเศส ประจำประเทศไทย ได้บันทึกไว้ว่า “ การศึกษาของเด็กหญิงมีการสอนให้ทำครัว ดำน้ำพริก ทำขนม มวนบุหรืและจีบพลู ”² ส่วนการศึกษาของพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเฉพาะพระเจ้าลูกเธอ เรียนกันในพระบรมมหาราชวัง ดังพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาตำราภานุภาพความว่า “ ชั้นปฐมนิศึกษาเรียนต่อครูผู้หญิงในพระราชวังเหมือนกัน ทั้งพระองค์ชายและพระองค์หญิงพอพรรษาได้ 3 ขวบ ”³ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของชนชั้นเจ้านายในขณะนั้นได้เป็นอย่างดี

การเรียนในระยะนี้ยังขาดวิทยาการแบบใหม่ ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ การคำนวณขั้นสูง จนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีเจ้านายหลายพระองค์เริ่มศึกษาหาความรู้ตามแบบตะวันตก เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น⁴ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่เป็นเครื่องส่งเสริมการศึกษาในระยะนี้ คือการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการพิมพ์ โดยหมอบรัดเลย์มิชชันนารีชาวอเมริกา ได้นำแท่นพิมพ์เข้ามาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ส่งผลให้การผลิตหนังสือในประเทศเปลี่ยนระบบจากการคัดลอกมาเป็นการทำสำเนาหนังสือ ซึ่งช่วยลดเวลาและการใช้แรงงานคนในการผลิตลง ปัจจัยข้างต้นทำให้การศึกษาในช่วงนี้ขยายตัวมากขึ้น แต่รัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเป็นระบบ การจัดการศึกษานั้นมีวัตถุประสงค์ต้องการให้ประชาชนเรียนเขียนอ่าน เรียนเลขและศีลธรรมตามแนวศาสนา⁵ การเรียนการสอนขึ้นอยู่กับเวลาว่างของครูผู้สอน สอนตามความสามารถของเด็กไม่มีการแบ่งชั้นเรียน ครูจะเป็นผู้ประเมินว่าใครมีความสามารถเพียงใด และควรจะสอนเรื่องอะไรต่อไป ที่สำคัญการศึกษาในระยะนี้จะสัมพันธ์กับศาสนาเป็นส่วนใหญ่

รัชสมัยนี้ เป็นช่วงที่แนวความคิดจากชาติตะวันตกได้หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย หลายๆ ด้าน เช่น โรงเรียน การแพทย์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคโนโลยีด้านต่างๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีการพิมพ์ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ได้ทำให้เกิดหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่ออกในเมืองไทย

¹ สุพัทธา ชุมเกต (2523) *การศึกษาไทย อดีตปัจจุบันและแนวโน้ม* หน้า 6

² กระทรวงศึกษาธิการ (2507) *ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507* หน้า 3

³ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาตำราภานุภาพ (2530) *ความทรงจำ* หน้า 6

⁴ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาตำราภานุภาพ (2504) *ประชุมพระราชนิพนธ์*

เบ็ดเตล็ด หน้า 6

⁵ สุพัทธา ชุมเกต (2523) *การศึกษาไทย อดีตปัจจุบันและแนวโน้ม* หน้า 6

คือ บางกอกเรียลเตอร์ จัดทำโดยหมอบรัดเลย์ ซึ่งนอกจากจะลงข่าวสารความรู้ต่าง ๆ แล้วยังได้เสนอแนวความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เช่น เรื่องของการตั้งมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ¹ โดยที่ข้อเขียนของหมอบรัดเลย์มีลักษณะกระตุ้นให้คนที่มีฐานะดีในประเทศไทยจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะนี้การก่อตั้งโรงเรียนแห่งแรกขึ้นในประเทศไทย²ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ของคณะหมอสอนศาสนาพวกเพรสไบทีเรียน ตั้งอยู่บริเวณวัดอรุณราชวราราม ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2395 ต่อมาโรงเรียนแห่งนี้ได้ย้ายไปอยู่ที่สำเหร่ โดยมีชื่อว่า โรงเรียนสำเหร่คริสเตียนบอยสกูล กิจการของคณะสอนศาสนาเจริญขึ้นตามลำดับ ในพ.ศ. 2408 คณะหมอสอนศาสนาตั้งโรงเรียนขึ้นที่จังหวัดเพชรบุรีอีกแห่งหนึ่ง และ พ.ศ. 2410 ที่จังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าในเวลานี้บทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก บทบาทเป็นของคณะหมอสอนศาสนา เหตุที่หมอสอนศาสนาเหล่านี้ เลือกที่จะให้ความรู้แก่เด็กโดยเฉพาะเด็กกำพร้าซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองนั้นเนื่องมาจาก ต้องการให้คนพื้นเมืองเป็นตัวกลางในการเผยแผ่ศาสนาของตนให้แพร่หลายมากขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนราษฎร์ที่ก่อกำเนิดขึ้นโดยคณะบาทหลวงเจริญขึ้นตามลำดับจนกลายเป็นแหล่งให้การศึกษาแก่ราษฎรจวบจนกระทั่งปัจจุบัน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาเบื้องต้นของพระองค์ทรงศึกษากับครูสตรีฝ่ายใน ต่อมาพระราชบิดาทรงจัดหาครูที่รอบรู้ในวิชาการแขนงต่าง ๆ มาถวายการสอน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษทรงเรียนกับอาจารย์สตรีชาวอังกฤษที่มาจากสิงคโปร์ คือ นางแอนนา เลียวโนเวนซ์ และหมอบรัดเลย์ ชาวอเมริกัน หลังการเสวยราชย์ระยะแรกทรงเรียนกับนายแปดเตอร์สัน ต่อจากนั้นทรงศึกษาด้วยพระองค์เอง การที่พระองค์ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดี ทำให้ทรงมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล และมีส่วนสนับสนุนต่อนโยบายปรับปรุงประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถนำพาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นอันตรายพ้นจากการคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตกสร้างเสถียรภาพของประเทศตราบจนปัจจุบัน

การศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังเน้นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของบ้านเมืองที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้เข้ารับราชการ รวมทั้งส่งพระราชวงศ์และผู้มีความสามารถไปศึกษาวิชาการต่าง ๆ ณ ต่างประเทศ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ภายหลังได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โรงเรียนแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือ โรงเรียนหลวงในพระบรมมหาราชวัง โรงเรียนนี้มุ่งฝึกสอนกุลบุตรให้มีความรู้พอที่จะเข้ารับราชการได้ ดังปรากฏในประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ความว่า

¹หนังสือจดหมายเหตุ เล่ม 1 บางกอกเรียลเตอร์ 1 มี.ย. 1227 (2408) 37-38

²สุพิศรา ชุมเกตุ (2523) การศึกษาไทย อดีตปัจจุบันและแนวโน้ม หน้า 6

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีความตื่นตัวเกี่ยวกับการศึกษาแบบยุโรปกันบ้างแล้ว หากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังครองราชย์ต่อมา ก็คงจะทรงปรับปรุงการศึกษาให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศ แต่พระองค์ทรงดวงสวรรคตเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2411 ได้ทรงเจริญรอยตามพระยุคลบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เมื่อ พ.ศ. 2414 เป็น โรงเรียน แรกที่มีขึ้นตามศัพท์โรงเรียนที่เข้าใจกันในปัจจุบันนี้ ”

จากข้อความข้างต้นทำให้ทราบว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา พระองค์จึงทรงพยายามจัดการศึกษาสำหรับประชาชน หลังจากได้ตั้งโรงเรียนขึ้นก็โปรดเกล้าฯ ให้มีหมายประกาศ ชักชวนพระราชวงศ์และข้าราชการให้ส่งบุตรหลานเข้าเล่าเรียน ดังความในประกาศต่อไปนี้

ทรงพระราชดำริว่า บุตรหลานของท่านทั้งปวง บรรดาที่เข้ารับราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่นั้น แต่ล้วนมีชาติตระกูล ควรจะรับราชการในเบื้องหน้าต่อไป แต่ยังไมรู้หนังสือไทยและขนบธรรมเนียมราชการโดยมาก ที่รู้ก็อยู่บ้างแต่ยังใช้อักษรไทย และตัวสะกดผิดๆ ไม่ถูกต้องตามแบบอย่างก็มีอยู่มาก และการรู้หนังสือนี้ก็เป็นคุณสำคัญข้อใหญ่เป็นเหตุจะได้รู้วิชาและขนบธรรมเนียมต่างๆ จึงทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดโรงเรียนไว้ที่ในพระบรมมหาราชวัง แล้วจัดคนในกรมพระอาลักษณ์ได้ตั้งให้เป็นขุนนางพนักงานสำหรับเป็นครูสอนหนังสือไทย สอนคิดเลข และขนบธรรมเนียมราชการ ”

ประกาศมา ณ วันพฤหัสบดี เดือนอ้าย แรม 3 ค่ำ ปีมะเมีย ตรีศก ศักราช 1233 (พ.ศ. 2414)²

จากประกาศเรื่องโรงเรียนฉบับนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีความพยายามที่จะให้โรงเรียนแห่งแรกนี้เป็นแบบอย่างของการพัฒนาตนเองในด้านสติปัญญาและความพร้อมที่จะเข้ารับราชการต่อไป อีกทั้งยังทรงต้องการแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีการใช้เป็นเครื่องมือพาผู้เฝ้าการศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ หลังจากทรงตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นแล้วโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นผู้ดูแล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ให้ พระเจ้าน้องยาเธอและหม่อมเจ้าต่างกรม ซึ่งได้เรียนอักษรไทยแล้วควรจะเรียนภาษาต่างประเทศให้มีความรู้สูงขึ้นไปอีก จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับสอนภาษาอังกฤษ ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2414 ให้นายฟรานซิส ยอช แพตเตอร์สัน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ (2507) ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507 หน้า 28

² เอกสารเรื่องจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (2511) หน้า 2

ชาวอังกฤษเป็นครูผู้สอน โรงเรียนหลวงทั้งสองแห่งนี้ตั้งอยู่ในกรมทหารมหาดเล็ก¹ ส่งผลให้ผู้บังคับการทหารมหาดเล็กมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

พ.ศ. 2422 พระองค์โปรดเกล้าฯให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นใหม่ที่พระราชวังนั้นทอทยานแทนโรงเรียนเดิมที่เลิกไป และได้ให้ศาสตราจารย์ เอส. จี. แมกฟาร์แลนด์ เป็นอาจารย์ใหญ่ แทนอาจารย์ภาษาอังกฤษเดิมที่ลากลับประเทศ นอกจากนี้ยังได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นจัดการดูแลโรงเรียนแทนกรมทหารมหาดเล็กที่เคยดูแลอยู่เดิม แต่โรงเรียนสอนหนังสือไทยของพระยาศรีสุนทรโวหารยังคงขึ้นอยู่กักรมทหารมหาดเล็ก อีก 2 ปีต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบให้ตั้งโรงเรียนสำหรับฝึกสอนผู้ที่จะเป็นนายร้อยนายสิบ ในกรมทหารมหาดเล็ก ตามคำกราบบังคมทูลของ พระองค์เจ้าดิศวรกุมาร (สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ) ซึ่งได้กราบบังคมทูลขอใช้พระตำหนักสวนกุหลาบ*² เป็นสถานที่ศึกษา และได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบขึ้น เพื่อให้เชื้อสายราชสกุลและบุตรหลานข้าราชการเข้ารับการฝึกเป็นนายร้อย

พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพิจารณาการจัดตั้ง โรงเรียนสำหรับราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก นั่นคือ โรงเรียนวัดมหรณพาราม เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแสดงถึงความก้าวหน้าทางการศึกษาในรัชสมัยนี้ถึงพ.ศ. 2430 โปรดเกล้าฯให้ประกาศจัดตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น ซึ่งต่อมาเปลี่ยนไปเป็นกระทรวงธรรมการและมีพระราชดำริให้ก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2435

การพัฒนาการศึกษาของไทยในระยะต่อมาได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดทางการศึกษาของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล)³ เรื่อง “ความเห็นที่จะจัดการศึกษาของนักเรียนสยามในประเทศอังกฤษ” มูลเหตุของการเกิดความเห็นเบื้องต้นเกิดจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 ทรงเห็นว่านักเรียนไทยในยุโรปกว่าจะสำเร็จการศึกษาต้องใช้เวลาและเงินจำนวนมาก ไม่ทันกับความต้องการของประเทศที่จะได้คนที่มีความรู้ตามแบบตะวันตกมาพัฒนาประเทศ จึงทรงรับสั่งให้ราชทูตไทยประจำอังกฤษคือเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เมื่อครั้งยังเป็น พระยาวิสุทธิสุริยสัตย์และราชทูตไทยประจำฝรั่งเศส พระยาสุรียานุวัตติ (เกิด บุนนาค) ศึกษาแบบแผนการจัดการศึกษาของประเทศทั้งสองและนำขึ้นกราบบังคมทูล และจากคำกราบบังคมทูลของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี สรุปได้ว่า การศึกษาในต่างประเทศควรจะเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษา

¹ กระทรวงศึกษาธิการ (2507) ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507) หน้า 30

*ตำหนักเดิมก่อนเสวยราชย์ อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของพระบรมมหาราชวัง ซึ่งใช้เป็นคลังศุภรัตน์

² วรวิทย์ วตินสรการ (2520) การศึกษาของไทย หน้า 13

³ วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 หน้า 113

ภายในประเทศ โดยท่านทรงเปรียบเทียบการศึกษาภายในประเทศเป็นดังรากไม้และการศึกษาในต่างประเทศเปรียบเสมือนยอดไม้ ผลจากคำกราบบังคมทูลของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีจึงเกิดประโยชน์ 2 ประการคือ ประการแรกคือการพยายามที่จะจัดการศึกษาภายในประเทศให้ดีขึ้น เพื่อที่จะได้นักเรียนที่มีความสามารถไปเรียนต่อยังต่างประเทศ และอีกประการคือการขยายการศึกษาภายในประเทศออกไปอย่างแพร่หลาย และพยายามลดการส่งนักเรียนไปเรียนยังต่างประเทศ สำหรับการขยายการศึกษาภายในประเทศให้แพร่หลายนั้นถูกนำมาใช้เป็นนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทยในยุคต่อมา

นอกจากนี้เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี ยังทรงเสนอแนวคิดที่จะทำให้บุคคลมีความพร้อมที่จะรับการศึกษานั้นควรจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ด้วย

ประการแรก การแปลตำราจากต่างประเทศออกมาเป็นภาษาไทย เพื่อประโยชน์แก่คนทั่วไป หาซื้อขายและราคาถูก

ประการที่สอง เพิ่มการเรียนภาษาอังกฤษในเมืองไทย เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ทางวิชาการ ในขณะที่การแต่งและการแปลของไทยยังไม่พร้อม

ประการที่สาม คัดเลือกนักเรียนที่เหมาะสมกับกับวิชาและระดับชั้นที่จะไปศึกษา

สำหรับการศึกษาควรแบ่งเป็น 5 ลำดับชั้นวิชา ตามแบบยุโรป คือ มูลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปัจฉิมศึกษา และศึกษาพิเศษหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า ระดับอนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา และการศึกษาพิเศษ¹

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นด้วยกับแนวความเห็นของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี และทรงมอบหมายให้เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ได้พิจารณา และคิดวางโครงการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปตามแนวคิดข้างต้น จนเกิดเป็น “โครงการการศึกษาในกรุงสยาม” แต่ยังไม่พอพระทัย ทรงมีพระราชวิจารณ์ว่า เข้าใจไม่แจ่มแจ้ง จากนั้นพระองค์ได้ทรงขอความเห็นจากสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทวธรรมาภิมุข ในการที่จะจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ถึงรากเหง้า ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวคิดที่จะจัดการศึกษาขึ้นมานับเป็นแผนการศึกษาระดับแรกของไทย และถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการศึกษาของไทยในช่วงเวลาต่อมา

1.2 การจัดการศึกษาของไทยหลังการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กระทรวงธรรมการ ได้เรียบเรียงโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ขึ้นโดยได้รับความเห็นชอบของพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ และนำแผนการศึกษาของต่างชาติคือประเทศอังกฤษเข้ามา

¹ วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 หน้า 15

ประยุกต์ใช้ โดยการแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 2 ภาคคือ ภาคการศึกษากรุงเทพฯและการศึกษาในหัวเมือง การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษานี้มีลำดับชั้น 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาชั้นมูลศึกษาหรือการเล่าเรียนเริ่มแรก, ประถมศึกษาหรือการเล่าเรียนเบื้องต้น, มัธยมศึกษาหรือการเล่าเรียนเบื้องต้นกลาง และอุดมศึกษาหรือการเล่าเรียนเบื้องต้นสูงสุด

ถึงแม้ว่าแผนการศึกษา พ.ศ. 2441 จะไม่ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตาม แผนการศึกษานี้ ได้เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้เป็นระบบในเวลาต่อมา ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้เริ่มมีการพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงให้ไปศึกษาวิชาการ ณ ต่างประเทศ รวมทั้งได้มีการส่งบุคคลไปดูงานทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น หลังจากนั้นจึงมีการนำแบบแผนโครงสร้างการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมาปรับปรุงการศึกษาของไทยจนมีการวางโครงการศึกษาขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2445 ซึ่งถือเป็นโครงการศึกษานับแรกที่ประกาศใช้ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น สามัญศึกษา และวิสามัญศึกษาเป็นสองสายขนานกันไปในระดับมัธยมศึกษา กล่าวคือ

สายสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในวิชาความรู้อันเป็นสิ่งสามัญที่บุคคลพึงมี การศึกษาด้านนี้แยกออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

สายวิสามัญศึกษา* เป็นการศึกษาในวิชาความรู้หรือศิลปใดๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามัญชนจำเป็นต้องรู้ การศึกษาด้านนี้แยกออกเป็น 3 ระดับเช่นกันคือ 1 ประถมศึกษาพิเศษ 2 มัธยมศึกษาพิเศษ 3 อุดมศึกษาพิเศษ¹

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นโยบายการจัดการศึกษามีความเป็นตะวันตกมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่เสด็จไปศึกษาวิทยาการสมัยใหม่ ณ ประเทศอังกฤษ พระองค์ไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาในลักษณะเดิม ที่เน้นแต่ฝึกคนเข้ารับราชการหรือไม่ก็เพื่อเป็นเสมียน พระองค์ทรงเห็นว่าการจัดการศึกษาควรเน้นฝึกคนให้เป็นสุภาพบุรุษ มีความขยันขันแข็ง สะอาดทั้งกายและจิตใจและเอาตัวรอดได้² โดยสังเกตได้จากการจัดตั้งโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้นภายหลังเสด็จขึ้นครองราชย์ได้เพียง 2 เดือน โดยที่พระองค์ทรงนำแนวความคิดทางการศึกษาของพระองค์มาใช้ปฏิบัติภายในโรงเรียนมหาดเล็กหลวง

พ.ศ. 2456 กระทรวงธรรมการได้มีการปรับปรุงโครงการศึกษาอีกครั้ง โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสองภาค คือ การศึกษาภาคบังคับ และภาคการศึกษาพิเศษซึ่งภาคการศึกษาพิเศษ ได้แก่ มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โรงเรียนที่ก่อตั้งในช่วงเวลานี้ ได้แก่ โรงเรียนฝึกหัดครูหญิง และโรงเรียนเบญจมราชาลัย การศึกษามีลักษณะต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาไปสู่

* เป็นการศึกษาวิชาเฉพาะหรือวิชาชีพต่างๆ

¹ ทบวงมหาวิทยาลัย (2535) สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย หน้า 19

² ภูมิชัย มูลศิลป์ (2542) เมื่อเริ่มปฏิรูปการศึกษา สมัยรัชกาลที่ 5 – รัชกาลที่ 7 หน้า 151-159

ระดับอุดมศึกษา เนื่องจากมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2459 โดยยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนข้าราชการพลเรือนและเปิดสอนใน พ.ศ. 2460

พ.ศ. 2464 กระทรวงธรรมการได้ทำการปรับปรุงโครงการศึกษาอีกครั้งโดยแบ่ง การศึกษาออกเป็นสองภาค คือการศึกษาสำหรับทวยราษฎร์หรือประถมศึกษา และการศึกษา ภาคพิเศษ¹ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 สำคัญโดยสรุป คือ ให้เริ่มมีการศึกษาภาคบังคับสำหรับทวยราษฎร์ทั่วไป แก่เด็กทุกคนที่มีอายุ 7 ปีบริบูรณ์ เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนจนถึงอายุ 14 ปี โดยไม่เสียค่าเล่าเรียน พระราชบัญญัติฉบับนี้ถึงแม้ ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ครอบคลุมทั้งประเทศ แต่ก็เป็นการเริ่มนำเอาการศึกษาแบบบังคับโดย ชั้นเรียนและอายุมาใช้ร่วมกันเป็นครั้งแรก²

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในพ.ศ. 2475 แนวทางการศึกษาในระยะนี้ได้ ยึดตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรในข้อที่ 6 ที่ว่า “จะให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร”³ และบางส่วนของคำแถลงนโยบายของคณะราษฎรต่อรัฐสภา ที่เน้นการให้การศึกษาแก่พลเมือง และให้ความสำคัญต่อการประถมศึกษา ดังนั้นคณะราษฎรจึงกำหนดแบบแผนการศึกษาของ ชาตินี้ใหม่ คือมีการจัดวางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2476 แผนการศึกษาฉบับนี้มีการ เปลี่ยนแปลงระบบของการศึกษาเป็นแนวใหม่ อาทิ การกำหนดให้จัดการศึกษาให้ครบองค์สาม อันได้แก่ จริยศึกษา หมายถึงอบรมให้ศีลธรรมดีงาม พุทธศึกษา หมายถึงให้ปัญญาความรู้ และ พลศึกษา หมายถึง ฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ อีกทั้งยังเน้นเรื่องสิทธิในการเข้ารับ การศึกษาของประชาชน⁴ ทั้งนี้ได้ทำการเปลี่ยนชื่อจากเดิมที่เรียกว่า “โครงการศึกษา” เป็น “แผนการศึกษาชาติ” หลังจากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนการศึกษาชาติอีกหลายครั้ง

1.2.1 การพัฒนาการศึกษาในแผนการศึกษาชาติ ภายหลังเปลี่ยนแปลง การปกครอง คณะราษฎรได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติหลายฉบับเช่น แผนการศึกษาชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2475 แผนการศึกษาชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2479 และสำหรับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2497 และแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2497 มีสาระสำคัญที่สรุปได้คือ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นแบ่งออกเป็น 3 สาย⁵ คือ สายวิสามัญศึกษา สายสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษา แต่ละสายมี 3 ชั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งเป็น 2 สาย คือ สายวิสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษา

¹สุพัตรา ชุมเกตุ (2523) *การศึกษาไทย อดีตปัจจุบันและแนวโน้ม* หน้า 13

²“พระราชบัญญัติประถมศึกษา,” (2464, 23 กันยายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 1 ตอนที่ 38 หน้า 246-269

³แสง รตนมณฑลมาศ (2514) “การปฏิวัติ 2475,” ใน *สัปดาห์การเมือง* หน้า 53

⁴“ประกาศแผนการศึกษาชาติ,” (2476, 9 เมษายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 50 หน้า 90

⁵“ประกาศแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494,” (2494, 19 มิถุนายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 86 ตอนที่ 38 หน้า 846-854

ผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเลือกศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอีก 2 สายที่เหลือได้ คือ สายวิสามัญและสายสามัญ เมื่อสำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว อาจเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาอีก 2 ปี เพื่อศึกษาชั้นอุดมศึกษาต่อไป หรือเข้าศึกษาสายอาชีวศึกษาชั้นสูง เพื่อประกอบอาชีพต่อไป ทั้งนี้แผนการศึกษาฉบับนี้ ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ การศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 ที่ได้บัญญัติการศึกษาแบบพิเศษและการศึกษาผู้ใหญ่¹เอาไว้ซึ่งสาระสำคัญของการศึกษาพิเศษคือ ระบุให้การกวดวิชาเป็นหนึ่งในการศึกษาแบบพิเศษ นับเป็นจุดเริ่มต้นการกวดวิชาอย่างเป็นทางการในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติ ซึ่งภายหลังการปฏิวัติไม่นาน คณะปฏิวัติ ซึ่งได้จัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนการศึกษา เพื่อพิจารณาร่างแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อทำการศึกษาคู่กันกับแผนการเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงมีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2502² เพื่อทำหน้าที่ร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503³ แผนการศึกษาฉบับนี้ได้เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของชาติไปจากเดิมเป็นอย่างมาก^{*} เพราะเป็นการจัดระบบการศึกษาของไทยให้เทียบเท่าสากล ใน พ.ศ. 2512 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนการศึกษา พ.ศ. 2503 คืออนุญาตให้เอกชนจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ เพราะต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาและเพิ่มความเสมอภาคทางสังคม

ใน พ.ศ. 2515 สภาการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อร่างแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ซึ่งได้ประกาศเป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 คือ ประถมศึกษามีตอนเดียว 6 ปี และเป็นการศึกษาภาคบังคับ และชั้นมัธยมศึกษาแบ่งเป็นสองตอน คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี⁴ เช่นเดียวกับในปัจจุบัน

¹“พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497,” (2497, 23 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 14 หน้า 310

²“พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502,” (2502, 2 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 76 ตอนที่ 85 หน้า 1-8

³“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503,” (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 86 ฉบับพิเศษหน้า 1

^{*} ประถมศึกษาได้เพิ่มจาก 4 ชั้นเป็น 7 ชั้น แบ่งเป็นประโยคประถมศึกษาตอนต้น 4 ชั้นและตอนปลาย 3 ชั้น ระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอนคือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ชั้น และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ชั้น

⁴“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ,” (2520, 12 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอนที่ 31 หน้า 337

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2544 – พ ศ 2559¹ ซึ่งเป็นแผนที่เน้นการนำสาระดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ ศ 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2542*² อีกทั้งนโยบายรัฐบาล มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี ซึ่งทั้งหมดถูกกำหนดอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ ศ 2542 พระราชบัญญัติ กฎหมาย และระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องมา กำหนดเป็นแผนปฏิรูปหลักด้านการศึกษา ศาสนา และศิลปะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง อันจะนำมาสู่ประโยชน์ของประเทศชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการนำสาระของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2542 และนโยบายของรัฐบาลมาสู่การปฏิบัติ เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในทุก ๆ ระดับ ที่สำคัญยังนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม นอกจากนี้แผนการศึกษาฉบับนี้ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง³ มาใช้เป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยเน้นที่ “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม มุ่งไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง

1.2.2 การพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ ศ 2503 ประกาศใช้ได้เพียง 1 ปี ได้มีพระบรมราชโองการให้ใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ ศ 2504 – พ ศ 2509** แผนพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ ศ 2545-พ ศ. 2559) หน้า 1

*พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ ศ 2542 ถูกประกาศใช้ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ ศ 2540 - พ ศ 2544

²“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2542,” (2542, 19 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ ศ 2545-2559) หน้า 1-2

** แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก พ ศ 2504 – พ ศ 2509 ได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรก พ ศ 2504 – พ ศ 2506 มิได้เน้นด้านการศึกษา แต่ในระยะที่ 2 พ ศ 2507 – พ ศ 2509 ได้กำหนดให้มีการพัฒนาด้านการศึกษาด้วย นับเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาทางการศึกษา

แห่งชาติฉบับที่ 1 เน้นถึงการพัฒนาในระดับเบื้องต้นอันเป็นการศึกษาภาคบังคับให้กับประชาชน เน้นการเพิ่มจำนวนผู้เรียนทุกระดับ ส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และขยายการศึกษาและสาธารณสุขให้ประสานกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยในด้านการศึกษานั้นได้เน้นด้านอาชีวศึกษาเป็นพิเศษ¹

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510 – พ.ศ. 2514 ในส่วนของการศึกษาสาระสำคัญที่ถือเป็นนโยบายหลักคือ การจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคุณภาพ²

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515 – พ.ศ. 2519 เน้นเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อน คือ ขยายโอกาสทางการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น โดยให้สอดคล้องกับภาวะผูกพันที่รัฐมีต่อสังคม ซึ่งได้แก่การให้การศึกษภาคบังคับและการศึกษาแต่ละระดับของประชากรที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนโดยทั่วถึงเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนการผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจัดการศึกษาอย่างประหยัดและก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังเน้นหนักในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท³

เมื่อมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2524 รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2520ควบคู่กันไปด้วย แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 นี้ได้ยึดถือเอาความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นหลัก⁴ ทั้งนี้เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างมาก จึงมีการปฏิรูปนโยบายหลายด้าน โดยมุ่งเน้นสร้างสรรค์ความเป็นธรรมในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำของบุคคลในทางเศรษฐกิจ และคำนึงถึงคนส่วนใหญ่ภายในชาติรวมทั้งผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลมากขึ้น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 นี้ยังมีนโยบายที่จะพัฒนาการศึกษา

¹“แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504- พ.ศ. 2509),” (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 86 ฉบับพิเศษหน้า 9

²“แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-พ.ศ. 2514),” (2510, 8 มีนาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 84 ตอนที่ 24 ฉบับพิเศษหน้า 29

³“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-พ.ศ. 2519),” (2514, 5 พฤศจิกายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 118 ฉบับพิเศษหน้า 128

⁴“แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2524),” (2520, 5 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 97 ตอนที่ 30 หน้า 246-297

ทุกระดับ และทุกประเภท โดยเฉพาะด้านการศึกษานอกโรงเรียน* แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ตรงที่เน้นเรื่องสังคมเช่นเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เน้นด้านความเป็นธรรมในสังคม เน้นการศึกษาเพื่อความอยู่รอดปลอดภัย และความมั่นคงผาสุกของสังคม รวมทั้งการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต¹

ในช่วงที่ใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 การศึกษาภายในประเทศยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการที่ทำให้การพัฒนาการศึกษาไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้คือโครงสร้างระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หลักสูตรแต่ละระดับมีได้มุ่งส่งเสริมอาชีพหลักของประชาชน อีกทั้งยังไม่มีความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษามีอาจสนองตอบความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณภาพทางการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างการศึกษในเมืองกับการศึกษาในชนบท นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านการลงทุนทางการศึกษา คือระบบการจัดสรรงบประมาณไม่เอื้ออำนวยต่อความเสมอภาคทางการศึกษา ทำให้ในบางแห่งซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณสูงในการพัฒนาการศึกษาแต่กลับได้งบประมาณไม่เพียงพอ²

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 – พ.ศ. 2529 มีลักษณะเด่น คือ มีการกำหนดค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาในระยะ 5 ปี ไว้เป็นเงิน 236,861 ล้านบาท³ คือร้อยละ 3.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ งบประมาณในส่วนนี้ถูกนำมาใช้จ่ายสำหรับโครงการพัฒนาการศึกษา เช่น การขยายการจัดการศึกษาในแหล่งเสื่อมโทรม การขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา⁴ เป็นต้น

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2534 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในลักษณะ

* การศึกษานอกโรงเรียนจัดให้มีการประสานงานของหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน โดยให้เนื้อหาวิชาที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และประชาชนส่วนใหญ่ และให้มีการติดตามประเมินผล ส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาในด้านวิชาชีพแก่ประชาชน

¹ “ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี 2520,” (2520, 12 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอนที่ 31 หน้า 327

² “แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2524),” (2520, 5 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 97 ตอนที่ 30 หน้า 246-297

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524) นโยบายการศึกษาของประเทศไทย หน้า 93

⁴ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529),” (2524, 5 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 165 ฉบับพิเศษหน้า 3-6

ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 คือ เน้นในด้านการเร่งรัดทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่เน้นไปในเรื่องของคุณภาพทางการศึกษามากกว่า เพื่อให้การศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรม มีคุณธรรม มีพลานามัยที่สมบูรณ์ และยังให้ความสำคัญด้านศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ส่วนเพิ่มเติมที่เห็นได้ชัดเจนอีกประการคือ การเน้นเรื่องการศึกษาเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี¹

ลักษณะสำคัญทางการศึกษาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 คือระบบที่เอื้อให้บุคคลได้ศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมอย่างสมดุล² อีกทั้งยังสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศในทิศทางที่เหมาะสมและสามารถช่วยให้การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นไปอย่างมีกระบวนการ และสอดคล้องกับเงื่อนไขข้อจำกัดด้านทรัพยากร ก่อให้เกิดความสมดุลและเชื่อมโยงในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม³

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ในด้านการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการขยายและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชากร ให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาคกัน⁴ นอกจากนี้ยังพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ เพื่อให้การศึกษาไทยสร้างศักยภาพของประเทศให้สามารถพึ่งพาตนเอง สร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในสายตาของประชาคมโลกได้ โดยอยู่บนรากฐานแห่งความเป็นไทย⁵

แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น มิใช่การให้ความสำคัญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เนื่องจากปัญหาปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังเผชิญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ล้วนบ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จำเป็น

¹“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-พ.ศ. 2534).” (2529, 8 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103 ตอนที่ 173 ฉบับพิเศษหน้า 1

²“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-พ.ศ. 2539).” (2534, 25 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 187 ฉบับพิเศษหน้า 1

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) หน้า 31

⁴“แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2544).” (2540, 25 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 187 ฉบับพิเศษหน้า 1

⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) หน้า 56-57

จะต้องเน้นการพัฒนา “แบบบูรณาการ” ซึ่งต้องให้ความสำคัญที่ตัวบุคคล ให้มีการพัฒนาคุณภาพและมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนและประเทศชาติให้พัฒนาไปอย่างสมดุล¹

การพัฒนาเพื่อให้สังคมไทยเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ข้างต้น จำเป็นต้องเร่งยกระดับการศึกษาของพลเมืองให้สูงขึ้น เนื่องจากการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งช่วยให้นักมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีต่อสังคม นับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาของชาติฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน ได้พยายามจัดการศึกษาของชาติอย่างมีระบบแบบแผน ขยายการศึกษาไปอย่างทั่วถึง อีกทั้งลดช่องว่างทางการศึกษา แต่ยังไม่สามารถทำได้สมบูรณ์ทุกประการ

2.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรงเรียนกวดวิชา

ในปัจจุบันโรงเรียนกวดวิชาเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวของสถาบันกวดวิชาที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาเกิดและเพิ่มขึ้น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีหลายประการ เช่น การเรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และการเรียนเพื่อสอบแข่งขันเป็นต้น แต่ทั้งนี้ในบางขณะโรงเรียนกวดวิชาอาจมีจำนวนลดลงนั้น ทั้งนี้ น่าจะมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศควบคุมการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาเมื่อ พ.ศ. 2512² เพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจที่การเรียนกวดวิชาเป็นการสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น และปัญหาด้านจริยธรรมทั้งผู้เรียนและผู้สอน ที่ผู้สอนอาจเป็นผู้ที่ออกข้อสอบของสถาบันต่าง ๆ ออกมาทำการกวดวิชาด้วยตัวเอง และบางครั้งผู้เรียนได้ใช้ที่เรียนเป็นที่พบปะสังสรรค์อาจนำไปสู่ความเสียหายต่าง ๆ ตามมา

ในระยะแรกการกวดวิชายังมีจำนวนไม่มาก และมีรูปแบบไม่แน่นอน โดยมากเป็นการเรียนเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องหรือเพื่อเตรียมความพร้อมในบางวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ หรือเพื่อสอบชิงทุนการศึกษา เป็นต้น

การกวดวิชาในระยะแรกยังไม่มีการจดทะเบียนกับทางราชการ จนมีการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 ที่ระบุให้การกวดวิชาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแบบพิเศษ และอนุญาตให้ก่อตั้งโรงเรียนกวดวิชาขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ใน พ.ศ. 2503 เมื่อมีการประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มีลักษณะแยกสายการเรียนเป็นสายสามัญศึกษา

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ระบบการประเมินและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ หน้า 22

² พอต สุวรรณทัต (2529-2530, ธันวาคม) “โรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 54

และสายอาชีพศึกษา และนักเรียนจะต้องสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่จำนวนน้อย เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดความต้องการในการเตรียมตัวสอบแข่งขันของแต่ละสายเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การกวดวิชาจึงเข้ามามีบทบาทและขยายตัวมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นดังนี้คือ

2.1 ปัจจัยทางวิชาการ ในการเรียนไม่ว่าจะเป็นวิชาแขนงใดๆ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ เนื้อหาของสิ่งที่เรียน ถ้าเมื่อใดที่ตัวผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน สิ่งก็ตามมาก ก็คือความไม่ต้องการที่จะเรียน และเรียนไม่ทันเพื่อนร่วมชั้น ทำให้ระบบการเรียนรู้อาจหยุดชะงัก ดังนั้นผู้เรียนบางคนจึงพยายามแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของตน โดยการปูพื้นฐานความรู้เป็นลำดับขั้นเพื่อเพิ่มความเข้าใจและทดแทนความรู้ที่ขาดหายไปจากการเรียนในชั้นเรียน ด้วยการเรียนกวดวิชา นอกจากผู้ที่มีปัญหาในด้านการเรียนต้องเรียนกวดวิชาแล้ว ผู้ที่มีผลการเรียนดีอยู่แล้วก็ยังคงเรียนกวดวิชา ทั้งนี้เพราะต้องการเรียนเนื้อหาเพิ่มเติมจากที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนเพื่อให้ตนเองมีความรู้มากขึ้น หรือเพื่อตรวจสอบเนื้อหาที่ตนเองเรียนอยู่ให้แม่นยำมากขึ้น การเรียนกวดวิชานั้นมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจุดมุ่งหมายของการเรียนกวดวิชาในระดับชั้นต่าง ๆ

ผู้เรียนกวดวิชา	จุดมุ่งหมายของการกวดวิชา
เด็กเล็ก	เพื่อเตรียมเด็กให้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอนุบาล
ก่อนวัยเรียน	เพื่อฝึกความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษตามเกณฑ์กำหนดของชั้นเรียน
อนุบาล	สอนภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และการเขียนหนังสือเพื่อให้สอบเข้าโรงเรียนประถมที่มีชื่อเสียง
อนุบาล-ประถมศึกษา	สอนการบ้านหรือเรียนล่วงหน้าก่อนบทเรียนปกติ
ประถมศึกษา	เน้นการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมที่มีชื่อเสียง มีความเก่งกาจ มีศิษย์เก่าเป็นบุคคลสำคัญและมีชื่อเสียงและมีนักเรียนเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยของรัฐได้มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้เรียนกวดวิชา	จุดมุ่งหมายของการกวดวิชา
มัธยมศึกษา	1 กวดวิชาเนื้อหาการเรียนล่วงหน้าเพื่อความพร้อมก่อนการเรียนจริง เรียนเพิ่มเกรด และกวดเข้มเพื่อหวังผลสอบเข้ามหาวิทยาลัยและกวดวิชาเพื่อเรียนสายอาชีพที่ได้รับความนิยม 2 สอนเฉพาะบางวิชาที่มีความสำคัญในการสอบเข้าเรียนต่อระดับสูง เพื่อให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ
บุคคลนอกกระบบ	เรียนลัดเพื่อสอบเทียบระดับความรู้โดยลงทะเบียนเป็นนักศึกษาทางไกล

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในประเทศไทย หน้า 13

การศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาหรือการเรียนกวดวิชาของนักเรียน นอกจากช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการของผู้เรียน ยังมีสาเหตุมาจากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ คือ

1 ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สอดคล้องกับการประเมินผลของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าศึกษาต่อ เช่น เนื้อหาของการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยในชั้นเรียนมีวิธีการสอนที่เน้นการสอนเพื่อการสื่อความหมาย แต่ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยกลับเน้นแบบโครงสร้างนิยม ทำให้ผู้เรียนประสบปัญหาในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ผู้เรียนจึงต้องขวนขวายหาที่เรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมตามแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย ที่เคยออกในปีที่ผ่านมา¹ เป็นต้น

2 ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542² มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527) ความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับแนวทางสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หน้า 51

²"พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542," (2542, 19 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1

ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ และได้กำหนดหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวข้อหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเน้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ดังตัวอย่าง ข้อเสนอโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สรุปปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนรู้ไว้ดังนี้ “นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มได้ นักเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน นักเรียนไม่รู้จักรางแผนงานอย่างเป็นระบบ นักเรียนขาดความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนไม่ชอบแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้”¹

ตัวอย่างงานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจากหลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวผู้เรียน ทำให้ตัวผู้เรียนเกิดความท้อแท้ในการเรียนในโรงเรียน และหันมาพึ่งการเรียนรู้เพิ่มเติมจากนอกห้องเรียน หรือการเรียนพิเศษ ปัจจุบันนับเป็นปัจจัยทางวิชาการที่สำคัญประเด็นหนึ่งที่ทำให้การเรียนพิเศษขยายตัวมากขึ้นในปัจจุบัน

3 ปัญหาของการศึกษาต่อในระดับชั้นต่าง ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ปัจจุบันมีบางโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนแต่ละระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำเป็นต้องหาที่เรียนต่อ ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม เนื่องจากเกรงว่าจะไม่มีสถานที่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ฉะนั้นผู้ปกครองจึงจัดหาอาจารย์กวดวิชาที่มีความสามารถเฉพาะทาง หรือเป็นอาจารย์จากโรงเรียนที่ตนเองประสงค์จะให้เข้าศึกษาต่อมาสอนเพิ่มเติมแก่บุตรหลานของตน ทั้งนี้เพราะหวังว่าอาจารย์จะสามารถสอนให้ตรงกับข้อสอบที่ใช้สอบเข้าศึกษาต่อ

ปัญหาข้างต้นเป็นเครื่องสะท้อนถึงความจำเป็นทางวิชาการ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีการกวดวิชา โรงเรียนในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศที่ไม่มีการเรียนต่อเนื่องนั้น ทำให้เด็กต้องหาหนทางในการเรียนต่อ และหนทางหนึ่งคือ การเรียนพิเศษ โดยตัวผู้เรียนในกลุ่มนี้จะมี ความเต็มใจที่จะเรียน โดยคาดหวังว่าจะมีข้อสอบบางข้อออกตรงกับที่เรียนกวดวิชาไม่มากนัก

ปัญหาสำคัญอีกประการ คือ บางครั้งในการเรียนกวดวิชาผู้ปกครองและผู้เรียนไม่คำนึงถึงว่าอาจารย์ผู้นั้นจะมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด เพียงแต่ได้ยินมาว่าเก่งข้อสอบได้ตรง การเรียนกวดวิชาลักษณะนี้นั้นไม่จำกัดเฉพาะแต่ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

¹ข้อเสนอโครงการวิจัยระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2545 เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เรื่อง การพัฒนาจิตนิสัยโดยใช้กิจกรรมอิสระ และพัฒนาตน โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ต้องสอบเข้ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือแม้แต่การสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็มีการกวดวิชาเช่นเดียวกัน แนวทางการแก้ปัญหาเรื่องการสอบเข้านี้ ในปัจจุบันทางผู้รับผิดชอบพยายามที่จะแก้ไขระบบการสอบคัดเลือก โดยวิธีการนำผลสอบวัดความรู้ระดับชาติ หรือ National Test (NT) มาใช้เป็นตัววัดผล แต่การแก้ปัญหาดังกล่าวนั้นยังไม่สามารถลดปัญหาการกวดวิชาลงได้ อีกทั้งยังเป็นตัวผลักดันประการสำคัญที่ทำให้การกวดวิชามีมากขึ้น การแก้ปัญหาที่ดีควรต้องเริ่มในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่อง กล่าวคือให้มีโรงเรียนรองรับเด็กนักเรียนที่ต้องการเรียนต่ออย่างพอเพียง และเพิ่มมาตรฐานของแต่ละโรงเรียนให้เท่าเทียมกันซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ทางราชการพยายามดำเนินการอยู่

4 ปัญหาความไม่สอดคล้องของเนื้อหาวิชาของแต่ละโรงเรียน คือ เมื่อกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้แต่ละโรงเรียนสามารถสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนของตนเองขึ้นได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พุทธศักราช 2540¹ ทำให้แต่ละโรงเรียนมีเนื้อหาในการเรียนไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการเรียนกวดวิชาที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน การแก้ปัญหานี้ถึงแม้ว่าส่งผลกระทบต่อโรงเรียนกวดวิชา คือ ทำให้ไม่สามารถเตรียมเรื่องที่จะสอนเพิ่มเติมแก่นักเรียนในแต่ละโรงเรียนได้ถูก แต่การกวดวิชา ก็ยังไม่หมดไปเพราะการเรียนการสอนในห้องเรียนยังคงไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียนจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้อาจเกิดจากตัวผู้สอน หรือผู้เรียนเอง จากบทสัมภาษณ์ นายแพทย์ประทีปเผ่า ทมทิตชงค์ อาจารย์สอนวิชาฟิสิกส์² สรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน คือ อาจารย์ในแต่ละโรงเรียนสามารถเป็นผู้กำหนดเนื้อหาการสอนเองได้ ดังนั้นเด็กในแต่ละโรงเรียนจึงเรียนในเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาการต้องออกไปเรียนกวดวิชาภายนอกโรงเรียน แต่ปัญหาก็ยังไม่หมดไป เพราะอาจารย์ในแต่ละโรงเรียนยึดตนเองเป็นหลักในการสอน อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ต้องสอน อันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจสวนตัวหรือจบมาในสาขาที่ไม่ตรงกับวิชาที่ตนสอน ด้วยเหตุนี้สถาบันกวดวิชาต่าง ๆ จึงยังคงมีความสำคัญ และมีบทบาทในแวดวงการศึกษาไทย

2.2 ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางจิตวิทยาเป็นปัจจัยที่เป็นนามธรรม เนื่องจากไม่สามารถที่จะเห็นรูปแบบของปัจจัยทางนี้ได้ชัดเจน แต่ก็มีสาเหตุที่พอสรุปได้ดังนี้

1 สติปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้มากน้อยแตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ เจตคติ และแรงจูงใจ ในการเรียนต่างกัน จึงเรียนได้มากน้อยต่างกัน สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการเรียนกวดวิชา เป็น

¹ "ทำไมต้องกวดวิชา?", (2545, มิถุนายน) HI-CLASS (216) 93

² แหล่งเดิม

การสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนว่าจะสามารถทำให้ผลการเรียนดีขึ้น¹ สามารถสอบแข่งขันได้ ผลลัพธ์เป็นที่พอใจ

2 ค่านิยมที่ยกย่องคนเรียนเก่ง ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของวงศ์ตระกูล จึงทำให้ผู้ปกครองบางคนพยายามให้บุตรหลานของตนเรียนให้ได้มากและสูงที่สุด โดยลืมนึกถึงระดับสติปัญญาของบุตรหลานตนเองว่าสามารถที่จะรับรู้และพัฒนาได้ในระดับใด นอกจากนี้ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถในการเรียนสูงก็ยังคงได้รับความกดดันเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนเหล่านี้ เป็นเด็กที่สังคมรอบข้างจับตามองว่า จะรักษามาตรฐานความสามารถในการเรียนดีไว้ได้นานเพียงใด

การเรียนกวดวิชามีปัจจัยทางด้านจิตวิทยาเป็นแรงผลักดันที่สำคัญยิ่ง กล่าวคือ การแข่งขันในการสอบให้ได้คะแนนดีหรือเป็นที่หนึ่งมักสร้างความคาดหวังในตัวผู้เรียนให้แก่ผู้ปกครอง ความคาดหวังนี้อาจเกิดจากความตั้งใจที่ดีต่อบุตรหลานของตนหรืออาจทำไปตามกระแสนิยม นอกจากนี้แรงผลักดันทางด้านการศึกษายังอาจมาจากอดีตของผู้ปกครองที่ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องการศึกษา จึงต้องการให้บุตรหลานของตนไม่เป็นอย่างที่ตนเองเคยประสบมา ผู้ปกครองจึงพยายามให้บุตรหลานศึกษามากจนเกินไป โดยไม่คำนึงถึงความพอดีแก่วัยวุฒิของเด็ก ส่งผลให้เด็กมีภาวะทางอารมณ์ผิดปกติไป อาทิ มีนิสัยก้าวร้าว ขาดสมาธิ ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ขาดความสนุกสนานที่ควรได้รับในวัยเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน

3 ปัจจัยด้านจิตวิทยาอีกด้านที่เห็นได้ชัดเจน คือ ความกดดันจากสังคม จากกรณีที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน แต่ความสำเร็จนั้นกลับสร้างความกดดันให้แก่ผู้เรียนรวมทั้งผู้ปกครอง จนทำให้ต้องพยายามรักษาความเป็นหนึ่งไว้ด้วยการเรียนพิเศษเพิ่มเติมมากกว่าเด็กทั่วไปหลายเท่า แต่กลับส่งผลดีให้แก่ครูผู้สอนในแง่ที่ว่า ทำให้ครูผู้สอนมีชื่อเสียงในการสอนกวดวิชามากยิ่งขึ้น เพราะผู้ปกครองและตัวผู้เรียนอื่นๆ ต่างหวังว่า จะได้รับผลลัพธ์เช่นเดียวกันกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเรียนข้างต้นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะจากครูผู้สอนคนเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิมของบุตรหลานว่าจะมีศักยภาพเพียงพอที่จะเรียนได้ดียวกับผู้เรียนที่สอบได้ที่หนึ่งหรือไม่ และเมื่อผลการเรียนออกมาไม่เป็นดังที่หวังไว้ย่อมก่อให้เกิดความกดดันแก่ผู้ปกครอง ผู้เรียน และครูผู้สอนด้วย

4 พฤติกรรมการลอกเลียนแบบของวัยรุ่น ถือเป็นอีกปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่ทำให้เกิดการเรียนกวดวิชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความต้องการเรียนตามเพื่อน ๆ ความต้องการออกจากบ้านเพื่อจะได้แต่งกายตามแฟชั่น หรือความต้องการที่จะได้

¹สุวัฒน์ สุขมลสันต์ (2529, ธันวาคม-มกราคม) "เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 41

พบปะสังสรรค์ทั้งกับเพื่อนและกับคนรักตามสถานที่ชุมนุมของกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยทำให้การกวดวิชามีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น

2.3 ปัจจัยทางด้านสังคม คือค่านิยมที่ยึดถือยกย่องคนเก่งและมีความสามารถทางการเรียนดีว่าสร้างคุณูปการภูมิใจให้กับผู้ปกครอง และเป็นเครื่องเชิดหน้าชูตาแก่ผู้ปกครอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 600 ชุด โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มอาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กลุ่มอาจารย์โรงเรียนวัดสุทธิวราราม กลุ่มอาจารย์โรงเรียนยานนาวา กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฯลฯ และการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่เคยเรียนกวดวิชา จำนวน 20 คน ในหัวข้อความคิดเห็นเกี่ยวกับการกวดวิชา ได้ผลสรุปออกมาดังต่อไปนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการให้บุตรหลานของตนมีความสามารถในการเรียนสูง เพื่อผลสอบที่ออกมาจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นที่เชิดหน้าชูตาของผู้ปกครอง¹ ด้วยเหตุผลนี้จึงพยายามให้บุตรหลานของตนเรียนกวดวิชา โดยไม่คำนึงถึงสติปัญญาและความสามารถของบุตรหลานตนว่าจะมีศักยภาพหรือความพึงพอใจในการเรียนหรือไม่ การกระทำข้างต้นของผู้ปกครอง อาจส่งผลเสียให้เกิดกับตัวผู้เรียน เพราะนอกจากผู้เรียนจะอ่อนล้าทางด้านร่างกายแล้ว ผู้เรียนอาจจะไม่สามารถรับความรู้จากครูผู้สอนได้มากเท่าที่ควรจะเป็น

จะสังเกตได้ว่า ค่านิยมทางสังคมที่ปรากฏข้างต้น ส่งผลในด้านลบมาสู่ตัวผู้ปกครองและตัวบุตรหลานของตนอย่างไม่รู้ตัว ผู้ปกครองมีภาวะความเครียดเมื่อบุตรของตนมีความสามารถไม่ถึงอย่างที่ตนตั้งใจและคาดหวังไว้ เจือปนเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองสร้างขึ้น ฉะนั้นสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านสังคมของครอบครัวได้ คือ การเรียนกวดวิชาเพิ่มเติมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จนบางครั้งผู้เรียนไม่มีเวลาพักผ่อน การเรียนกวดวิชามากเกินไปนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ คือ ผู้ปกครองอาจมีความเห็นแตกแยกกันเกี่ยวกับการเรียนของบุตรหลาน จนเกิดปัญหาครอบครัว ส่งผลกระทบต่อจิตใจของบุตรหลาน ซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลวทางการศึกษาได้

อย่างไรก็ตามถึงแม้การกวดวิชาจะสะท้อนถึงปัญหาต่าง ๆ เนื่องมาจากปัจจัยหลัก 3 ประการข้างต้น แต่การกวดวิชายังคงเป็นทางเลือกที่สำคัญในลำดับแรก ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ผู้เรียนที่ต้องการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน รวมถึงผู้เรียนที่ต้องการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นต่าง ๆ ที่มีอัตราการแข่งขันที่สูง ดังนั้นคงเป็นเรื่องยากที่จะแยกการเรียนกวดวิชานี้ออกจากการศึกษาหลักในระบบโรงเรียนได้

¹ รวบรวมจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

บทที่ 3

พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร มีพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไป กล่าวคือการจัดการเรียนการสอนจะเน้นที่ความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยเริ่มจากการสอนแบบเป็นรายบุคคล และค่อยพัฒนาไปเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จัดสอนเป็นกลุ่มๆ วิชาที่สอนในระยะแรกจะเน้นวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนการเรียนกวดวิชาในวิชาอื่นๆ จะเพิ่มจำนวนขึ้นในระยะต่อมา ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการศึกษาชาติที่ประกาศใช้ในช่วงเวลานั้นๆ มีการแบ่งสายการเรียน อีกทั้งระบบการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ก็ส่งผลต่อการเรียนกวดวิชาเช่นเดียวกัน

การเรียนกวดวิชา ผู้เรียนจะยึดที่ตัวผู้สอนเป็นหลัก สถานที่ทำการเรียนการสอนจะมีความสำคัญเป็นปัจจัยรองลงมา จำนวนของโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันเป็นตัวบ่งชี้พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยศึกษาพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชา โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือ โรงเรียนกวดวิชาก่อน พ.ศ. 2497 และโรงเรียนกวดวิชาหลัง พ.ศ. 2497 จนถึง พ.ศ. 2540

1.โรงเรียนกวดวิชาก่อนการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497

ก่อนการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 หลักฐานเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชามีไม่มากนัก ไม่ว่าจะเป็นเอกสารทางราชการ เช่น ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวง หรือในเอกสารอื่นๆ เช่น ประกาศในหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบของการกวดวิชาในช่วงเวลาดังกล่าวทำอย่างไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามอาจแบ่งลักษณะการกวดวิชาในเวลานี้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การกวดวิชานอกเวลาราชการในสถานศึกษา และการกวดวิชานอกสถานศึกษา

1.1 การกวดวิชานอกเวลาราชการในสถานศึกษา หมายถึง การกวดวิชาที่ตัวผู้สอน หรือสถานที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการเรียนการสอนในเวลาปกติ ดังปรากฏหลักฐานว่ามีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการกับกระทรวงธรรมการ เพื่อทำการสอนในสถานศึกษา ดังเช่นการขออนุญาตใช้สถานที่ของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เพื่อสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนของ

โรงเรียนนอกเวลาเรียน เมื่อ วันที่ 24 ตุลาคม 2459¹ สรุปได้ว่า เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้ มีประมาณ 20 คน ที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษนอกเวลาเรียน แต่ไม่มีสถานที่สอน จึงขออนุญาตใช้สถานที่โรงเรียนสตรีวัดระฆังเป็นสถานที่สอน และให้นายทองสื้อ ซึ่งเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนโฆสิตสโมสรอยู่ก่อนแล้วเป็นผู้สอน ผู้รับผิดชอบได้อนุญาตให้ใช้สถานที่สอนนักเรียนได้ แต่จะไม่รับผิดชอบหากเกิดความเสียหาย และผู้เรียนเป็นเพียงนักเรียนของโรงเรียนนี้เท่านั้น มิใช่การจัดของกรมศึกษาธิการ ที่สำคัญการเรียนนั้นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

นอกจากกรณีของการจัดสอนพิเศษที่โรงเรียนสตรีวัดระฆังแล้ว ยังมีการขออาจารย์สอนภาษาอังกฤษภาคกลางคืนที่โรงเรียนวัดจักรวรรค์ ดังปรากฏหลักฐานตามหนังสือขออนุมัติ ของขุนวิจิตรจักรวาท มรรคนายกวัดจักรวรรดิราชาวาส ความว่า

มีความประสงค์อยากจะมีการสอนอังกฤษเวลากลางคืนด้วย ข้าพเจ้าจึงได้จัดมีครูสามัญมาสอนที่โรงเรียนหลังเล็กมีนักเรียนประมาณ 40 คนเศษ ข้าพเจ้าเห็นว่าการสอนอังกฤษนี้คงจะเจริญได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขออนุญาตในการสอนอังกฤษนี้ต่อกระทรวงเพื่อให้เป็นทางราชการ และให้อยู่ในการปกครองของครูใหญ่กับขอครูสอนภาษาอังกฤษเป็นหัวหน้าด้วยหนึ่งคน เพื่อจะได้จัดการสอนให้การเล่าเรียนนี้เป็นระเบียบต่อไป และการสอนลงมือตั้งแต่เวลาห้าค่ำถึงเวลาหนึ่งยามปิดโรงเรียน ²

สำหรับค่าเล่าเรียนและเงินตอบแทนของครูผู้สอนพิเศษก็เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย ดังหลักฐานในหนังสือฉบับเดียวกันนี้

“ ส่วนเงินเดือนของครูนั้นข้าพเจ้าขอความกรุณาพอสมควรการที่จะเรียกค่าเล่าเรียนแก่นักเรียนนั้นเห็นว่าสมควรเดือนละหนึ่งบาทเพื่อคนที่อนาถจะได้เรียนยืดยาว และเงินที่ได้จากนักเรียนนี้จะเอามาเฉลี่ยแจกครู เมื่อขาดเหลืออย่างไรวัดจะได้เพิ่มเติมอุดหนุนให้เป็นที่เจริญแก่การเล่าเรียนต่อไป ”³

¹กระทรวงธรรมการ (2459) ครูใหญ่โรงเรียนสตรีวัดระฆังขออนุญาตโรงเรียนเป็นสถานที่เล่าเรียนภาษาอังกฤษในเวลาดังแต่บายสามโมงถึงบายสี่โมง สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศษ 50/14

²กระทรวงธรรมการ (2455) ขุนวิจิตรมรรคนายกวัดจักรวรรค์ ขอครูสอนภาษาอังกฤษกลางคืน 1 นาย สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศษ 50/247

³แหล่งเดิม

การจัดเก็บค่าเล่าเรียนเพียงเล็กน้อยเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงที่ต้องการช่วยเหลือเอื้อประโยชน์แก่เด็กและผู้อนาถา เพื่อให้มีโอกาสด้านการศึกษาอย่างเสมอภาค ลักษณะเช่นนี้คงจะพบเห็นได้ยากในปัจจุบันเพราะการสอนเพิ่มเติมจะมีเรื่องของเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง ที่เรียกว่า ธุรกิจทางการศึกษา ดังปรากฏในงานวิจัยเรื่องการกวตวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ของประยูร ศรีประสาธน์ และวิไล สิริชุมแสง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองของผู้ที่เรียนกวตวิชา มักเป็นผู้มีฐานะดี โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือรับราชการ แต่ผู้เรียนกวตวิชาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีน้อยมาก¹ ซึ่งสะท้อนความไม่เสมอภาคทางการศึกษาที่ปรากฏอยู่จนปัจจุบันว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะมีโอกาสได้เรียนกวตวิชามากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี²

1.1.1 ครูผู้สอนและวิธีการสอน ทั้งนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า มีชาวต่างชาติที่ทำงานสังกัดกระทรวงธรรมการได้ขออนุญาตเพื่อทำหน้าที่ ครูสอนนอกเวลาราชการเป็นจำนวนมาก ดังหลักฐานประกาศในหมวดของข้าราชการต่างประเทศ ของกระทรวงธรรมการ ใน พ.ศ. 2448 ที่กล่าวว่า “มิสเตอร์ยัคส์ ขออนุญาตสอนนักเรียนนอกเวลา”³ พ.ศ. 2459 “นายอาร์เอช ปรีตัน ขออนุญาตทำงานพิเศษคือสอนภาษาอังกฤษแก่พระยาบริหาร”⁴ พ.ศ. 2467 นาย เอ ซี เซอร์ ฮิล ซึ่งมีสัญญาเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ขออนุญาตสอนหม่อมเจ้าเจริญผล ในสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ ทำการบ้านนอกเวลาราชการ⁵

พ.ศ. 2476 นาย อี ยี ซี คล้าก อาจารย์โรงเรียนวัดปทุมคงคา ขออนุญาตไปทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษนอกเวลา ที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์(แผนกเวลาค่ำ) สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันอังคารและศุกร์ เวลา 17.00 – 19.00 น. รวม 4 ชั่วโมง⁶ และ นาย เอช เอส ลิลเวอร์ธอร์น อาจารย์โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย มีความประสงค์จะขออนุญาตสอนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษ

¹ ประยูร ศรีประสาธน์และวิไล สิริชุมแสง (2526 กุมภาพันธ์ – มีนาคม) “การกวตวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17(3) 59 – 64

² แหล่งเดิม หน้า 63

³ กระทรวงธรรมการ (2448) มิสเตอร์ยัคส์ ขออนุญาตสอนนักเรียนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 74/26

⁴ กระทรวงธรรมการ (2459) นายอาร์เอช ปรีตัน ขออนุญาตสอนภาษาอังกฤษพระยาบริหาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 60-99

⁵ กระทรวงธรรมการ (2467) เอ ซี เซอร์ ฮิล สอนทำการบ้านนอกเวลาราชการ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 60-99

⁶ กระทรวงธรรมการ (2476) นาย อี ยี ซี คล้าก อาจารย์ ขออนุญาตไปสอนทำการสอนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/1021

ที่บ้านหมอบออร์กเคลอ ตำบลบางคอแหลม จังหวัดพระนคร สอนสัปดาห์ละ 5 ครั้ง เวลา 15 30 – 16 30 น ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ ศ 2473 เป็นต้นไป

จากหลักฐานทั้งหมดข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ครูชาวต่างชาติที่สังกัดกระทรวงธรรมการ ได้ขออนุญาตไปสอนพิเศษตามสถานที่ต่างๆ เช่น บ้านพักอาศัย โรงเรียนที่เปิดสอนเวลาทำการสอนส่วนตัวแก่บุคคลที่สนใจตั้งหลักฐานที่ได้แสดงไปแล้วข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าการเรียนกับเจ้าของภาษาย่อมทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับแบบแผนทางภาษาที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับปัจจุบันที่การเรียนกับชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษามักถูกนำมาเป็นเหตุผลทางการตลาดเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

การสอนพิเศษเพิ่มเติมนอกจากจะมีผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติแล้ว ครูคนไทยก็มีหลักฐานการขออนุญาตสอนนอกสถานที่เช่นเดียวกัน ดังหลักฐานการขออนุญาตไปสอนนอกสถานที่ของนายแผ้ว วงษ์ดี ที่เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการดังนี้คือ

นายแผ้ว วงษ์ดี อาจารย์โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ขออนุญาตไปทำการสอนที่โรงเรียนทวิศาสตร์ ตำบลตรอกทอง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร สัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง เวลา 16-20 นาฬิกา ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ ศ 2476 เป็นต้นไป แต่ทั้งนี้การขออนุญาตนั้นได้มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การขออนุญาตไปสอนนอกเวลาสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมงนั้นมากเกินไป งานสอนนั้นหนักกว่างานอื่นจะสอนทั้งวันละ 8-9 ชั่วโมงเกรงว่าจะเป็นการฝืนอนามัย ร่างกายจะทนนไม่ไหว และงานจะไม่ดีทั้งสองฝ่าย อยากให้ลดลง¹

นอกจากนี้ยังมี นายเม่งชา พูนสวัสดิ์ และนายชวน ฉวีวงศ์ ครูประจำชั้นโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ยื่นหนังสือขออนุญาตสอนวิชาภาษาจีน และวิชาภาษาอังกฤษ ที่โรงเรียนราชมุนี อำเภอวิบูลย์ ตำบลโรงยาเก่า อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร สัปดาห์ละ 6 ครั้ง ตั้งแต่เวลา 20 00 น – 21 00 น เริ่มสอน เดือนพฤศจิกายน พ ศ 2476² เป็นต้นไป

ทั้งนี้การขออนุญาตไปทำการสอนนอกเวลาของครูไทยนั้น มักจะเป็นการสอนในโรงเรียนราษฎร์ ครูผู้สอนที่ขออนุญาตมักมาจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากความนิยมของผู้เรียน ส่วนการสอนจะสอนในช่วงหลังเวลาเลิกงานจนถึงเวลาค่ำ และวิชาที่นิยมสอนจะเป็นทักษะด้านภาษาคือ วิชาภาษาอังกฤษและภาษาจีน

¹ กระทรวงธรรมการ (2476) นายแผ้ว วงษ์ดี ขออนุญาตทำการสอนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 56/1021

² กระทรวงธรรมการ (2476) นายเม่งชาและนายชวน ขออนุญาตทำการสอนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 56/1006

1 1.2 กลุ่มผู้เรียน หลักฐานที่นาย เอ ซี เซอร์ซิล สอนหม่อมเจ้าเจริญผล ในสมเด็จพระเจ้านั่งยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนลพบุรีราเมศวร์ นอกเวลาราชการ และ นาย อาร์เอช ปริตัน สอนภาษาอังกฤษแก่พระยาบริหารนั้น แสดงให้เห็นว่า ความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม นั้น กลุ่มผู้เรียนไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเด็กนักเรียนนักศึกษาเท่านั้น แต่ได้ขยายไปจนถึงชนชั้นเจ้านายและชนชั้นขุนนาง โดยมีวัตถุประสงค์ของการเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน อีกทั้งได้แสดงให้เห็นค่านิยมทางสังคมอีกประการหนึ่งว่า การรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ จะได้รับการยอมรับและเป็นที่ต้องการในสังคมมากกว่า เพราะสามารถติดต่อประสานงานกับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยรวมทั้งติดต่อธุรกิจราชการกับต่างประเทศได้ ค่านิยมนี้ยังปรากฏอยู่จวบจนปัจจุบัน โดยสังเกตได้จากการประกาศรับสมัครงานมักจะปรากฏข้อความว่า “สื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีจะพิจารณาเป็นพิเศษ”¹

1.1.3 เวลาและรูปแบบของการตลาด การกวตวิชานอกเวลาราชการในสถานศึกษานั้น ยังมีโรงเรียนที่เปิดสอนรอบพิเศษเวลาค่ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับสมัครผู้ที่เตรียมตัวเข้าสอบประโยคมัธยมศึกษา ดังหลักฐานประกาศที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์หลักเมือง เมื่อ พ.ศ. 2475 ว่า

“โรงเรียนบวรนิเวศเวลาค่ำ เปิดภาคสองแล้ว รับนักเรียนชั้น ม. 6,7,8 หรือผู้เตรียมตัวเข้าสอบประโยคมัธยมบริบูรณ์ แผนกกลางปลายปีนี้ รับระเบียบการได้ที่ โรงเรียนระหว่าง 17 00-20 00 น. อาจารย์ หลวงสุจิตการวิทยา B-sc หลวงจรสการคุณกรรม(จรส บุนนาค) หลวงปราโมทย์จรรยาวิภาค (ปราโมทย์ จันทวิมล)”²

จากหลักฐานข้างต้นเราสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การลงประกาศในหนังสือพิมพ์ข้างต้นนั้น บอกวัตถุประสงค์ของการกวตวิชาและกลุ่มเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ เปิดสอนสำหรับนักเรียนชั้น ม. 6,7,8 ที่ต้องเข้าสอบประโยคมัธยมศึกษา แผนกกลาง ในช่วงปลายปี โดยประกาศช่วงเวลารับสมัครว่าเป็นช่วงเวลาเย็นถึงค่ำ และประกาศชื่ออาจารย์ถึง 3 ท่าน ซึ่งน่าจะเป็นผู้มีชื่อเสียง และผลงานการสอนกวตวิชาที่ได้รับการยอมรับในขณะนั้น ประกอบกับสถานที่ตั้งของโรงเรียนวัดบวรนิเวศอยู่ในบริเวณใจกลางเมือง คือ ชุมชนบางลำพู ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของแหล่งค้าขาย อุตสาหกรรม และการศึกษา สำหรับค่าใช้จ่ายในการกวตวิชาไม่มีปรากฏใน

¹ “บริษัทเมเจอร์ ซีเนเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด มหาชน,” (2548, 1-7, ธันวาคม) งานการศึกษาและอาชีพ หน้า 17

² “โรงเรียนบวรนิเวศเวลาค่ำ,” (2475, 16 กรกฎาคม) หลักเมือง หน้า 22

หลักฐานแต่อย่างใด รูปแบบของการประกาศในสื่อสิ่งพิมพ์นี้ถือเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จัก และการประชาสัมพันธ์นี้ถือเป็นรูปแบบของการตลาดรูปแบบหนึ่ง อีกทั้งการประกาศลงในหนังสือพิมพ์จึงอาจเป็นแบบอย่างในการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนกวดวิชาอย่างแพร่หลายในช่วงระยะต่อมา

114 วัตถุประสงค์ของการกวดวิชา วัตถุประสงค์สำคัญที่ทำให้เด็กต้องออกมาเรียนกวดวิชาในขณะนั้น มีปัจจัยหลักต้นที่สำคัญคือ ปัจจัยในเรื่องความไม่พร้อมส่วนตัวของผู้เรียน เช่น การเรียนไม่เข้าใจในชั้นเรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษที่ทวีความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2476 บัญญัติไว้ว่าผู้สำเร็จชั้นอุดมศึกษาจะต้องรู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา ดังปรากฏอยู่ในราชกิจจานุเบกษาดังนี้

การศึกษาภาษาต่างประเทศ ทานว่าผู้สำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษาต้องรู้ภาษาต่างประเทศจะเป็นภาษาปัจจุบันหรือภาษาโบราณก็ได้ อย่างน้อย 2 ภาษา ทานให้กำหนดไว้ให้เลือกเรียนดังนี้ ภาษาปัจจุบัน อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ ภาษาโบราณ บาลี สันสกฤต ฯลฯ ทานให้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศที่ 1 ตั้งแต่มัธยมต้นและให้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศที่ 2 ตั้งแต่มัธยมปลาย ผู้มีอุปถัมภ์เพียงเรียนจบชั้นวิสามัญศึกษาแห่งมัธยมต้นทานควรเรียนภาษาจีน¹

จะสังเกตได้ว่าแผนการศึกษาชาตินี้ได้ให้ความสำคัญกับภาษาต่างประเทศ ทำให้วิชาภาษาอังกฤษเพิ่มบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งเน้นสำหรับผู้ที่มีความสามารถเรียนจนจบชั้นวิสามัญควรเรียนภาษาจีนเพิ่มเติม

สิ่งที่ทำให้ผู้เรียนต้องออกไปเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม อาจมีสาเหตุมาจาก ความไม่พร้อมในการสอนของโรงเรียนราษฎร์และครูผู้สอนที่ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ ดังหลักฐานจากหนังสือพิมพ์ เฉลิมประเทศ พ.ศ. 2476 ได้กล่าวว่า “การระส่ำระสายของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ สอนบ้างไม่สอนบ้างทำให้วิชาการ มีการสอนรวนเร ได้เรียนบ้าง ไม่ได้เรียนบ้าง ครุมาบ้างไม่มาบ้าง”² จากหลักฐานข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ความไม่พร้อมของโรงเรียนที่ปล่อยปละละเลยไม่เข้มงวด ทำให้ครูผู้สอนไม่ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ส่งผลให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้ไม่เต็มที่ จึงเป็นเหตุให้เด็กนักเรียนต้องออกมาหาความรู้เพิ่มเติม

¹“ประกาศแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2476,” (2476, 6 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 50 หน้า 44

²“การระส่ำระสายของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์,” (2476, 20 กันยายน) เฉลิมประเทศ หน้า 3

อย่างไรก็ตามยังปรากฏว่าครูผู้สอนบางส่วนที่สังกัดกระทรวงธรรมการ ได้ทำหนังสือขออนุญาตกับกระทรวงธรรมการ เพื่อออกไปสอนนอกเวลาราชการ¹ ดังหลักฐานที่เคยได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ สำหรับการสอนนอกเวลาของครูน่าจะมาจากเหตุผลประการแรกคือ การที่ครูต้องการรายได้พิเศษ และประการที่สองคือ โรงเรียนบางแห่งจัดการสอนเพิ่มเติมในช่วงเวลาพิเศษ ทั้งนี้อาจมีเหตุผลเนื่องมาจากการที่เด็กเรียนไม่ทันหรือครูผู้สอนสอนไม่ทันประการใดประการหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อสันนิษฐานว่า ในบางครั้งครูผู้สอนให้ความสนใจชั้นเรียนในการเรียนกวดวิชา มากกว่าชั้นเรียนในโรงเรียนปกติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการกวดวิชามากกว่า

1.2 การกวดวิชานอกสถานศึกษา หมายถึง การกวดวิชาที่ตัวผู้สอนอาจมีความเกี่ยวเนื่องหรือไม่เกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนตามปกติ ส่วนสถานที่ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับการเรียนการสอนตามปกติ

1.2.1 สถานที่และวิชาที่สอน สถานที่สอนมีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้นหากทำการเรียนการสอนภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นประกาศของกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2435 นั้นได้แสดงให้เห็นว่า มีการประกาศจัดสถานที่บ้านของขุนนางเพื่อใช้สอนภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษแก่เด็กที่มีความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษที่ดี เช่น “จัดที่บ้านพระยานานาพิพิธภณี (โต) เป็นโรงเรียน”² และจากประกาศ “เลิกโรงเรียนไทยอังกฤษบ้านพยานานา ตั้งโรงเรียนปทุมพิเศษอังกฤษ ณ วัดสัมพันธวงศ์”³ เป็นต้น น่าสังเกตว่าสถานที่แห่งนี้ได้ถูกประกาศให้เป็นโรงเรียนเพื่อสอนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมแก่ผู้ที่สนใจภาษาอังกฤษที่มีพื้นฐานที่ดีเป็นระยะเวลายาวนานถึง 10 ปี ก่อนจะตั้งเป็นโรงเรียนปทุมพิเศษวัดสัมพันธวงศ์ สันนิษฐานได้ว่า อาจเป็นเพราะประชาชนทั่วไปได้ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมกับโรงเรียนแห่งนี้ ทำให้กระทรวงธรรมการเห็นความสำคัญ จึงพัฒนาไปเป็นโรงเรียนปทุมพิเศษวัดสัมพันธวงศ์ในที่สุด

สถานที่สอนพบว่า การสอนกวดวิชาในระยะนี้สถานที่สอนนิยมใช้สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่ทำงานเป็นสถานที่ทำการสอน ดังเช่นในหนังสือพิมพ์เลอสยามฉบับ วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2466 ได้กล่าวไว้ว่า

¹กระทรวงธรรมการ (2476) อาจารย์และครูโรงเรียนต่างๆขออนุญาตไปทำการสอนนอกเวลาราชการ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/1021

²กระทรวงธรรมการ (2435) จัดที่บ้านพระยานานาพิพิธภณี (โต) เป็นโรงเรียน สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/97

³กระทรวงธรรมการ (2445) เลิกโรงเรียนไทยอังกฤษบ้านพยานานา ตั้งโรงเรียนปทุมพิเศษอังกฤษ ณ วัดสัมพันธวงศ์ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/100

“การติดต่อของสยามประเทศ คืออังกฤษและฝรั่งเศส มีสำนักงานใหญ่แห่งหนายความและเนติบัณฑิตยรับช่วยเหลือท่านทั้งหลาย ในคดีต่างๆทุกประเภท ทั้งมีแพทย์ประกาศนียบัตร รับทำการตรวจโรคและฉีดยา กับมีครูสอนภาษาอังกฤษและอื่นๆ ทั้งเวลากลางวันกลางคืนเป็นพิเศษ เชิญตกลงได้ที่ตึกพระยาไกรสิทธิ์ (เปล่ง) ตรงหน้า ร้านถ่ายรูป บางลำพู พระนคร”¹

1 2.2 ครูผู้สอน,และวิธีการสอน จากหลักฐานก่อนหน้านี้นอกจากจะแสดงถึงการกวตวิชานอกสถานที่แล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนมักเป็นผู้มีความรู้สูง เรียนจบมาจากต่างประเทศ หรือมีอาชีพการงานที่ดีเป็นที่ยอมรับ ดังจะเห็นได้จากสถานที่สอนในหลักฐานข้างต้นว่าอยู่ร่วมกับสำนักงานหนายความ และคลินิกรักษาโรค ซึ่งล้วนเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับในสังคม นอกจากนี้เวลาสอนยังสอนได้ทั้งกลางวันและกลางคืน แสดงให้เห็นว่าครูที่สอนกวตวิชาที่นี่ไม่ใช่ครูที่สอนประจำในโรงเรียนที่สังกัดกระทรวงธรรมการ และผู้ที่สนใจเรียนพิเศษนั้นก็ไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่เป็นักเรียน ทั้งนี้อาจรวมถึงผู้ที่มีความสนใจทั่วไปอีกด้วย สำหรับสถานที่สอนนั้นคือบริเวณบางลำพู ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่เคยกล่าวไว้ในข้างต้น

1 2.3 รูปแบบของการตลาดและวิชาอื่นๆที่เปิดสอน พบว่านอกจากวิชาภาษาอังกฤษแล้ว ยังพบว่าวิชาที่ได้รับความนิยมเรียนในหมู่ประชาชนในขณะนั้นคือ วิชาบัญชี ดังหลักฐานที่ลงประกาศในหนังสือพิมพ์สยามนิกรว่า “การสอนบัญชีชั้นสูง โดยอาจารย์ปริญญาต่างประเทศ ค่าเล่าเรียนเดือนละ 5 บาท แต่ถ้ามีรายได้เทียบต่ำกว่าอัตราเงินเดือนข้าราชการชั้นประจำแผนก คิดเดือนละ 3 บาท เชิญรีบสมัครเร็ว ณ สัตตดาราสถาน หน้าวังบูรพา ไทโร 1795”² จากตัวประกาศจะสังเกตได้ว่า มีการระบุค่าเรียน และส่วนลดค่าเรียนเพื่อเป็นจุดดึงดูดความสนใจ อีกทั้งยังใช้อาจารย์ที่มีความน่าเชื่อถือก็คือ จบปริญญาจากต่างประเทศ นอกจากนี้สถาบันแห่งนี้ยังมีวิธีการเรียกลูกค้าด้วยการจัดสอนฟรี ไม่เก็บค่าเล่าเรียนในวิชา ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เทียบชั้น ม 7 และ ม 8 ดังประกาศลงในหนังสือพิมพ์ว่า “ฟรี สอนภาษาอังกฤษ และฝรั่งเศส เทียบมัธยม 7-8 ไม่เก็บค่าเล่าเรียนอย่างใดเลย โดย นางละเมียด หงษ์ประภาส ณ สัตตดาราสถาน หน้าวังบูรพา ไทโร 1759”³ การจัดให้มีการเรียนการสอนฟรี น่าจะเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่ประสบความสำเร็จเพราะผลที่ตามมาก็คือการได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของประชาชน ส่งผลถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการที่มีคนมาเรียนบัญชีเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากวิชาบัญชีข้างต้นแล้ว วิชาที่ได้รับความนิยมไม่แพ้กันก็คือ วิชากฎหมาย ดังปรากฏในหนังสือพิมพ์สยามนิกรความว่า “นิติธรรมสถาน จะเปิดสอนกฎหมายเริ่มเรียนวันที่ 5 มีนาคม

¹“การติดต่อของสยามประเทศ,” (2468, 22 สิงหาคม) เลอสยาม หน้า 11

²“การสอนบัญชีชั้นสูง” (2479, 9 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 14

³“ฟรี สอนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส” (2479, 17 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 10

2479 ตั้งแต่ภาค 1-6 ผู้สมัครต้องไปลงนามที่สำนักงานเชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้าก่อน¹ เป็นที่น่าสังเกตว่าการเรียนกวดวิชากฎหมายนั้นได้ทำการระบุนวันเวลาสถานที่ และเนื้อหาที่จะเรียนเพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการตัดสินใจของผู้เรียนอีกด้วย

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครก่อน พ.ศ. 2497 แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้มีปรากฏไม่มากนัก ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงตัวอย่างรายชื่อสถานที่กวดวิชา ก่อน พ.ศ. 2497

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ตึกพระยาไกรสิทธิ์ (เปล่ง) หน้าร้าน ถ่ายรูป บางลำพู	อังกฤษ, ฝรั่งเศส
คณะกรรมการสอน	ร.ร. รวมการสอน 1439 ถนนรองเมือง	อังกฤษ, ไทย, คำนวณ
หลวงสุจิตการพิทยา หลวงจรัสการคุณากร หลวงปราโมทย์จรรยาวิภาค	ร.ร. บวรนิเวศ เวลาคำ	ชั้น ม 6,7,8 หรือผู้เตรียม ตัวเข้าสอบประโยค มัธยมบริบูรณ์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	กิงส์อิงลิช อินสเตอร์จูด	Standard English ทาง ไปรษณีย์
อาจารย์ต่างประเทศ นาย ละเมียด หงส์ประภาส	สัตตดาราสถาน หน้าวังบูรพา	การบัญชีชั้นสูง อังกฤษ, ฝรั่งเศส เทียบชั้น ม 7-8
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	นิติธรรมสถาน เชิงสะพานพุทธฯ	กฎหมาย ภาค 1-6

ที่มา รวบรวมจากหนังสือพิมพ์เลอสยาม หนังสือพิมพ์สยามนิกร หนังสือพิมพ์หลักเมือง และหนังสือพิมพ์เฉลิมประเทศ ในช่วงก่อน พ.ศ. 2497

¹“นิติธรรมสถาน” (2479, 17 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 10

ในช่วงระยะเวลาที่ทางรัฐบาลได้จัดแบ่งประเภทของโรงเรียนราษฎร์ ดังที่ปรากฏใน มาตราที่ 15 ของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497¹ ดังนี้

1 โรงเรียนอนุบาล	2 โรงเรียนประถมศึกษา
3 โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา	4 โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา
5 โรงเรียนอาชีวะ	6 โรงเรียนการศึกษาพิเศษ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้กำหนดความหมายของ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ไว้ว่า “โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะและวิธีการของ โรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่นๆ”² อีกทั้งได้แบ่งประเภทของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ไว้เป็น 7 ประเภท³ ดังนี้

1 โรงเรียนเฉพาะการ ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษา โดยกำหนดเวลา ศึกษาเป็นครั้งคราว

2 โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอน ผู้ใหญ่ ตามระเบียบและหลักการที่ว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ของ กระทรวงศึกษาธิการ

3 โรงเรียนสอนศาสนา ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนศาสนา

4 โรงเรียนส่งคำสอน ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนด้วยวิธีส่งคำสอนไปจากโรงเรียน

5.โรงเรียนกวดวิชา ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกวดวิชา บางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

6 โรงเรียนสงเคราะห์คนพิการ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ การศึกษาแก่คนพิการ

7 โรงเรียนศิลปศึกษา ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษา ในทางศิลปะต่างๆ

¹“พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497,” (2497, 23 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เลม 71 ตอนที่ 14 หน้า 318

²แหล่งเดิม หน้า 319

³แหล่งเดิม หน้า 320-321

หมายเหตุตอนท้ายของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497¹ มีใจความสำคัญว่า การแบ่งประเภทโรงเรียนต่าง ๆ นั้นให้แบ่งตามแผนการศึกษาชาติที่ใช้ในขณะนั้น และบังคับกิจการโรงเรียนให้เป็นระบบตามแผนการศึกษาชาตินั้นๆ

นับเป็นครั้งแรกที่ปรากฏความหมายของคำว่ากวดวิชาขึ้นอย่างเป็นทางการ และผู้วิจัยได้ถือเอาระยะเวลานี้เป็นจุดเริ่มต้นของการกวดวิชาอย่างเป็นทางการในประเทศไทย

ทั้งนี้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 นอกจากจะให้ความสำคัญแก่ตัวผู้สอนที่ต้องเหมาะสมแก่ผู้เรียนแล้ว ยังให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียนที่เรียนกวดวิชาอีกด้วย ดังใจความที่ปรากฏในมาตราที่ 21 ว่า “ในชั้นสูงกว่าชั้นประถมหรือสูงกว่าชั้นเทียบเท่าชั้นประถมของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนได้แต่เฉพาะนักเรียนชาย หรือเฉพาะนักเรียนหญิง เว้นแต่จะได้รับความผ่อนผันจากผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติจากรัฐมนตรี² กระทรวงศึกษาได้ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้เรียนที่อยู่สูงกว่าชั้นประถมศึกษา คือถ้าเป็นเด็กที่เรียนสูงกว่าชั้นประถมจะต้องเรียนในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนหญิงหรือโรงเรียนชายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นโรงเรียนกวดวิชาที่เช่นเดียวกันต้องมีการเรียนแยกหญิงและชาย ยกเว้นโรงเรียนนั้นๆ ได้ทำการขออนุญาตกับผู้รับผิดชอบ

และในมาตราที่ 22 ได้กล่าวว่า “โรงเรียนต้องจัดให้มีผู้จัดการและครูใหญ่ ทั้งต้องมีครูพอสมควรแก่จำนวนชั้นและจำนวนนักเรียน โรงเรียนใดที่รับเฉพาะนักเรียนชายหรือเฉพาะนักเรียนหญิงตามความในมาตราก่อน ต้องมีครูใหญ่หรือครูเป็นชายหรือหญิงแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะได้รับความผ่อนผันจากผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติจากรัฐมนตรี³ จากหลักฐานกระทรวงศึกษาธิการได้แสดงให้เห็นถึง การให้ความสำคัญกับผู้สอนว่าต้องมีจำนวนที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และครูใหญ่ก็ต้องสอดคล้องกับประเภทของเด็กนักเรียนด้วยเช่นกัน จากหลักฐานข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนของข้อบังคับที่กระทรวงศึกษากำหนดเพื่อให้ทุกโรงเรียนปฏิบัติ ให้เป็นแบบแผนเดียวกัน

สำหรับแผนการศึกษาชาติที่อ้างถึงก่อนหน้านั้น คือแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2495 ซึ่งได้ระบุถึงการศึกษาพิเศษ และการศึกษาผู้ใหญ่ไว้เช่นกัน

“การศึกษาพิเศษ ได้แก่ การศึกษาซึ่งกำหนดเวลาศึกษาเป็นครั้งคราวสำหรับกุลบุตรกุลธิดาที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว การศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่การศึกษาซึ่งกำหนดเวลาศึกษาเป็นครั้งคราวสำหรับ

¹ “พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497,” (2497, 23 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 14 หน้า 319

² แหล่งเดิม

³ แหล่งเดิม หน้า 320-321

ผู้ใหญ่ทั่วไป ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาขณะที่อยู่ในวัยเลาเรียน หรือที่ประสงค์จะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประกอบอาชีพให้ได้ผลดียิ่งขึ้น หรือที่อยู่ในสภาพซึ่งไม่อาจรับการศึกษาได้ตามปกติ”¹

จากหลักฐานข้างต้นได้ทำให้เห็นความแตกต่างของคำจำกัดความของการศึกษาพิเศษและการศึกษาผู้ใหญ่ นั่นก็คือ การศึกษาพิเศษจะเน้นศึกษาเป็นครั้งคราวสำหรับผู้ที่ยังจบการศึกษาไปแล้วแต่การศึกษาผู้ใหญ่จะเป็นการศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนในช่วงวัยเด็ก แต่ทั้งสองหลักฐานได้แสดงให้เห็นว่ามีมีการเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนตามปกติ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือเรียนเป็นบางครั้งบางคราวในวิชาที่สนใจ ซึ่งจัดเป็นการกวดวิชาเช่นเดียวกัน เพียงแต่ในช่วงสมัยนั้นยังไม่ได้มีการระบุ คำว่า กวดวิชา ลงไปอย่างเป็นทางการ

2 โรงเรียนกวดวิชาหลังการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497

หลักฐานเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาในช่วงหลังการประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 ในระยะแรกปรากฏในรูปของการประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ และเริ่มลดน้อยลงตามลำดับหลัง พ.ศ. 2520 ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์ของหลักฐานในช่วงหลัง พ.ศ. 2520 ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายในการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงของการศึกษาออกเป็นช่วงเวลาดังนี้

2.1 ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2497- พ.ศ. 2500

2.2 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2510

2.3 ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2511 -พ.ศ. 2520

2.4 ช่วงที่ 4 พ.ศ. 2521- พ.ศ. 2530

2.5 ช่วงที่ 5 พ.ศ. 2531- พ.ศ. 2540

¹ “แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2495,” (2495, 19, มิถุนายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 68 ตอนที่ 38 หน้า 850-851

2.1 โรงเรียนกวดวิชา ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2497- พ.ศ. 2500) โรงเรียนกวดวิชาที่ปรากฏในระยะนี้ หลักฐานได้ชี้ให้เห็นว่าวิชาที่สอนกันอย่างแพร่หลายคือ วิชาภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์ของการเรียนจะเป็นการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาอังกฤษ และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ กลุ่มผู้เรียนมีปรากฏทุกเพศทุกวัย ผู้สอนมักเป็นชาวต่างชาติ

2.1.1 วิชา วิธีการสอนและครูผู้สอน วิชาที่สอนกวดวิชาในช่วงเวลานี้คือวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งครูผู้สอนนั้นมีทั้งอาจารย์ที่เป็นคนไทย และชาวต่างประเทศ วิธีการสอนจะเน้นสอนบทสนทนาภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการเรียนกับชาวต่างชาติจะได้รับความนิยมมาก ดังหลักฐานการประชาสัมพันธ์โรงเรียนกวดวิชาในหนังสือพิมพ์สยามนิกรที่กล่าวว่า “เรียนพูดและสังคมภาษาอังกฤษ (อำนวยการสอน โดยคณาจารย์ชาวอเมริกัน 10 ท่าน) ที่ วิลล่า วินา 135 สีเสียดเกษม กิ่งทางระหว่างประตูน้ำกับดินแดง เปิดรุ่นใหม่เอี่ยม (เข้าใหม่พร้อมกัน) เฉพาะชั้นต้น”¹ หลักฐานนี้เป็นเพียงหนึ่งในหลักฐานหลายชิ้น ที่แสดงถึงความนิยมในการเรียนภาษาอังกฤษในขณะนั้น ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชาหลัง พ.ศ 2497-2500

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
หัวหน้าวิชาการ	ร.ร ศิริศาสตร์ ซอยทรัพย์	ชั้น ป 1 ถึง ชั้นเตรียมปีที่ 1
อาจารย์ รัศมี กุลชล อาจารย์ สุวัฒน์ นิลรังสี อาจารย์ ดอลอ รุ่งเรือง	วัฒนพันธ์ศึกษา สีแยกแมนศรี	อังกฤษ
อาจารย์ชาวอเมริกัน 9 ท่าน	Villa Wina สีเสียดเกษม	พูดและสังคมกับชาวต่างประเทศเป็นภาษาอังกฤษ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร กรุงเทพมหานครพาณิชย์และบัญชี สีแยกสะพานเฉลิมวันชาติ	พูด English คล่องแคล่ว
อาจารย์ชาวยุโรป	ครูอ้นนำ เลขที่ 91 ถนนวิบูลย์	เปียโน

¹“เรียนพูดและสังคมภาษาอังกฤษ,” (2499, 3 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 12

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
บริษัทจอห์นสัน พับลิชชิง	ร.ร. ภาษาและวัฒนธรรม เชิง สะพานเฉลิมวันชาติ บางลำพูบน	พูด English วิธี ธรรมชาติ
อาจารย์ เกริก	อาคารถนนราชดำเนิน	Course ใหญ่ ภาษาอังกฤษ Courses in Spoken English Courses in Applied English

ที่มา รวบรวมจากหนังสือพิมพ์เลอสยาม หนังสือพิมพ์สยามนิกร หนังสือพิมพ์หลักเมือง และ
หนังสือพิมพ์เฉลิมประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2497 – 2500

2.1.2 ระยะเวลาที่ทำการสอนและวิชาที่สอน สำหรับอาจารย์ชาวไทย จะเน้นสอนกวดวิชาในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน เช่น อาจารย์เกริก “summer courses ของอาจารย์เกริก ภาค spoken applied สำหรับผู้สนใจภาษาอังกฤษจริงๆ สมัครสอบถามรายละเอียดที่ ร.ร. เขียนนิวาสน์ ข้างแดงต้อย ถนนพระอาทิตย์”¹ ครูผู้สอนจะเน้นการเรียนพูดสนทนาภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว หรือสำหรับท่านผู้สนใจจะไปศึกษาต่อต่างประเทศ รวมทั้งอาจารย์สอนภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนในช่วงนี้ไม่ได้เน้นแต่เพียงการเรียนภาษาต่างประเทศเท่านั้น อีกหนึ่งวิชาที่ได้รับความนิยมก็คือ เปียโน ซึ่งเป็นการสอนโดยอาจารย์ชาวต่างชาติ ดังหลักฐานจากหนังสือพิมพ์สยามนิกรที่กล่าวว่า “หากท่านมีความประสงค์จะให้บุตรของท่านเรียนเปียโน กับอาจารย์ชาวยุโรป ตามแบบที่ถูกต้อง ในราคาพอสมควร โปรดติดต่อครูอรรณบ้านเลขที่ 91 ถนนวิบูลย์ โทรศัพท์ 56597”² จากหลักฐานได้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมการเรียนกับชาวต่างชาติ เพื่อหวังจะได้รับรูปแบบการเรียนการสอนแบบแผนวิชาที่ถูกต้องในแขนงวิชานั้นๆ จากชาวต่างชาติที่เข้ามาสอน ไม่จำกัดว่าจะเป็นวิชาภาษาอังกฤษหรือวิชาชีพอื่น เช่น เปียโน เป็นต้น

¹“summer courses ของอาจารย์เกริก,” (2499, 3 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 14

²“ถ้าท่านประสงค์จะให้บุตรของท่านเรียนเปียโน,” (2499 21 พฤษภาคม) สยามนิกร หน้า 4

2.2 โรงเรียนกวดวิชาในช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2510)

โรงเรียนกวดวิชาในเวลานี้ สามารถแบ่งช่วงศึกษาตามลักษณะเด่นของโรงเรียนกวดวิชา ออกเป็น 2 ช่วงเวลา โดยแบ่งช่วงเวลาละ 5 ปี การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลาแรกนั้น การเรียนการสอนจะเน้นในวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาอื่นๆเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น เช่น ภาษาเยอรมัน และฝรั่งเศส วิธีการทางการตลาดเริ่มถูกนำเข้ามาใช้มากขึ้น เช่น การสอนตัวเลขให้ฟรี หากลงเรียนกับสถาบันนั้นๆ อีกประการโรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้เริ่มมีสาขากระจายไปในแหล่งชุมชนที่สำคัญต่างๆ และในในเวลาต่อมา การกวดวิชาเริ่มมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน เช่น การกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อสอบชิงทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ หรือเพื่อสอบเข้าเรียนในระดับ ปว.ศ. และเตรียมอุดม เป็นต้น

2.2.1 ระยะแรก พ.ศ. 2501 – พ.ศ. 2505

2.2.1.1 วิชา วิธีการสอนและครูผู้สอน วิชาที่ยังคงได้รับความนิยมยังคงเป็นวิชาภาษาอังกฤษ แต่มีรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเรียนภาษาอังกฤษวิธีตรงของโรงเรียนสันติศึกษา ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า “รร. สันติศึกษา ลดค่าเล่าเรียนเป็นพิเศษ เปิดรุ่นใหม่ภาคปกติทุกเดือน เรียนอังกฤษวิธีตรง English by the direct method โดยคณะอาจารย์ชาวต่างประเทศ รับสอนเป็นหมู่ และรายบุคคล มีชั้นพิเศษสำหรับนักเรียนนักศึกษา”¹ นอกจากนี้การเรียนการสอนยังมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น การเรียนกวดวิชาของโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริก ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์สยามรัฐดังนี้ “การพูดและเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ใหญ่ มีหลายระดับความรู้ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นสูง สำหรับผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นอาชีพ เรียนเวลาเย็นและวันเสาร์”²

อีกรูปแบบวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากยุคก่อน คืออาจารย์ผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติสามารถพูดภาษาไทยได้ ดังหลักฐานจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า “เรียนอังกฤษ กับอาจารย์ปริญาชาวต่างประเทศพูดภาษาไทยได้ สอนพิเศษ สนทนา ไวยากรณ์ ได้ตอบจดหมาย ติดต่อที่โรงเรียนปรเมนิวาส”³ จากหลักฐานได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเรียนกับชาวต่างชาติที่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้เลย บางครั้งอาจจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่เนื่องจากปัญหาการสื่อสารทางภาษา เพราะฉะนั้นการกวดวิชาในช่วงนี้จึงเน้นที่ตัวผู้สอนชาวต่างชาติที่สามารถพูดสื่อสารภาษาไทยได้ ทำให้เป็นจุดที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการจะเรียนกับชาวต่างชาติและกลัวว่าจะสื่อสารกับชาวต่างชาติไม่เข้าใจ

¹“รร. สันติศึกษา,” (2505, 10 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 8

²“คอร์สสองโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริก” (2505, 20 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

³“เรียนอังกฤษ,” (2505, 6 เมษายน) สยามรัฐ หน้า 7

นอกจากนั้นหลักฐานยังแสดงให้เห็นอีกว่า การเรียนที่โรงเรียนเปรมนิวาสนี้ได้เน้นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การสอนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ครูผู้สอนที่มีความชำนาญเป็นที่ต้องการอย่างมากในขณะนั้น ดังหลักฐานการลงประกาศเพื่อหาครูผู้สอนในหนังสือพิมพ์ “ต้องการผู้สำเร็จ ปรินญาจากสหรัฐอเมริกา ในสาขาวิชาต่อไปนี้ 1 กฎหมาย 2 เศรษฐศาสตร์ 3 ภาษาอังกฤษ 4 เลขานุการ 5 บริหารธุรกิจ เพื่อเป็นอาจารย์สอนพิเศษ ผู้สนใจโปรดติดต่อด้วยตนเอง ณ บ้านเลขที่ 12 ตรอกวัดราชนัดดา ซ้างเทศบาลนครกรุงเทพ พระนคร”¹

การกวดวิชานอกจากวิชาภาษาอังกฤษแล้ว ยังมีวิชาภาษาเยอรมันและฝรั่งเศส ที่เริ่มเข้ามาเป็นตัวเลือกสำหรับผู้เรียนในลำดับต่อมา การสอนเน้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนวิชานั้นๆ มาก่อน ดังเช่นหนังสือพิมพ์สยามรัฐได้ลงประกาศว่า “สถาบันภาษาเยอรมัน 102/1 ถนนพระอาทิตย์ สอนภาษาเยอรมัน รุ่นใหม่สำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนมาเลย ทุกวันเสาร์ 15 30-17 45 น เริ่มเรียน 11 สิงหาคมนี้”² และภาษาฝรั่งเศสได้มีประกาศลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐเช่นเดียวกันว่า “รุ่นใหม่ 6 สิงหาคมนี้ ฝรั่งเศสวิถีธรรมชาติ รร ภาษาและวัฒนธรรม เชิงสะพานวันชาติ โทร 21436”³ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าการกวดวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ ตามประกาศของโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริกในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า “การพูดและเขียน ภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ใหญ่ มีหลายระดับความรู้แต่ขั้นพื้นฐาน ถึงขั้นสูง สำหรับผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นอาชีพ เรียนเวลาเย็นและวันเสาร์”⁴

2.2.1.2 รูปแบบของการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกนำมาใช้ในการเรียนกวดวิชานั้นจะเน้นการเรียนเป็นกลุ่มย่อยหรือเรียนเป็นส่วนตัว รูปแบบการเรียนทั้งสองวิธีนี้ต่างได้รับความนิยมพอๆกัน เพราะตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ดังหลักฐานจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า “สมัครด่วน สอนภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ชาวอังกฤษ ในบ้านพักสอนเป็นหมู่และโดยส่วนตัว โปรดติดต่อ”⁵ จากรูปแบบที่เปลี่ยนไปของโรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาได้ให้ความสำคัญแก่กลุ่มผู้เรียนว่าเป็นกลุ่มใด และมีวัตถุประสงค์ของการเรียนเพื่ออะไร ทำให้สามารถแยกความต้องการของผู้เรียนได้ชัดเจนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มาก ดังจะเห็นได้ในปัจจุบันว่า ผู้เรียนนิยม

¹“ต้องการ ผู้สำเร็จปรินญาจากสหรัฐอเมริกา ในสาขาวิชาต่อไปนี้,” (2505, 7, ตุลาคม)

สยามรัฐ หน้า 8

²“สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน,” (2505, 12 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 2

³“ฝรั่งเศสวิถีธรรมชาติ,” (2505, 1 สิงหาคม) สยามรัฐ หน้า 2

⁴“คอร์สสองโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริก,” (2505, 20 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

⁵“สมัครด่วน,” (2505, 14 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

เรียนกวดวิชากับอาจารย์ที่มีความถนัดในสาขาวิชานั้นๆอย่างแท้จริง ส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่สอนรวมทุกวิชาจะได้รับความนิยมน้อยกว่าโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนวิชานั้นๆโดยตรง

2.2.1.3 **วิธีการตลาด** วิธีการตลาดที่น่าสนใจ สำหรับการแข่งขันระหว่างโรงเรียนกวดวิชา คือการสอนฟรีบางวิชาให้แก่ผู้สมัครเรียน เช่นในประกาศโฆษณาของสถาบันสันติศึกษา¹ หากสมัครเรียนกับสถาบันนี้จะมีการสอนชวเลขรวมทั้งภาษาอังกฤษขึ้นพื้นฐานฟรี นับว่าเป็นการตลาดที่ดีไม่น้อยสำหรับการสร้างจุดสนใจแก่ผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนที่สถาบันแห่งนี้ และอีกหนึ่งวิธีการตลาดนั้นก็คือ การลดราคา จากหลักฐานมีการใช้วิธีลดราคาถึงร้อยละ 50 เพื่อเป็นการจูงใจ ดังหลักฐานจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า

“เฉพาะนักเรียน-นักศึกษา และผู้สำเร็จ ม 6 – ม 8 เรียนภาษาอังกฤษ รุ่นพิเศษ ได้ลดค่าเรียน 50% ได้รับทุนการศึกษาจาก ยู เอ โอ ได้ฝึกสนทนากับอาจารย์ชาวอเมริกัน อำนวยการสอนโดย ดร. ประเสริฐ ชลทรัพย์ ประธานฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพัฒนภูมิบัณฑิต ขอระเบียบการและสมัครได้ที่สถาบัน PCE สะพานควาย และ PCE ประตูน้้า ข้างโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี ร่นพิเศษ จำนวนจำกัด ผู้สนใจโปรดติดต่อด่วน (เสาร์ อาทิตย์ติดต่อได้)”²

2.2.1.4 **สถานที่เรียน** นอกจากการดำเนินนโยบายทางการตลาดแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาในระยะนี้มีลักษณะแตกต่างจากระยะแรก นั่นก็คือโรงเรียนกวดวิชาเริ่มมีสาขากระจายไปตามแหล่งชุมชนที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน เช่น ย่านสะพานควาย ประตูน้ำ³ และสีลม⁴ เป็นต้น ทั้งนี้การเริ่มมีสาขาของโรงเรียนกวดวิชาในช่วงนี้อาจเป็นแบบอย่างของการมีสาขาของโรงเรียนกวดวิชาในสมัยต่อๆมา

อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้ โรงเรียนรัฐบาลต่างๆได้เริ่มมีการเปิดสอนกวดวิชา สำหรับนักเรียนของตนและผู้สนใจทั่วไป เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2.1.5 **วัตถุประสงค์ของการกวดวิชา** การกวดวิชาในระยะนี้ การกวดวิชาเริ่มมีวัตถุประสงค์ของการกวดวิชาที่ชัดเจน โดยแบ่งได้ดังนี้คือ

ประการแรก การเรียนกวดวิชาเพื่อกวดเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและกวดเข้ามหาวิทยาลัย ดังเช่นการกวดเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชา

¹“ร ร สันติศึกษา,” (2505, 10 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 8

²“เฉพาะนักเรียน-นักศึกษา,” (2505, 1 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 7

³แหล่งเดิม

⁴“ร ร สันติศึกษา,” (2505, 10 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 8

ปทุมวนาราม¹, รวมถึงการกวตวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของโรงเรียนกวตวิชาสมถวิลราชดำริ² สำหรับโรงเรียนกวตวิชาสมถวิลนี้รับกวตเฉพาะแผนกวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ประการที่ 2 การกวตวิชาเพื่อทำสถิติในการสอบ ในการสอบบางครั้งการสอบเข้าได้ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันถึงความสามารถแต่เพียงอย่างเดียว แต่การที่สามารถทำสถิติ เป็นอันดับต้น ๆ ของการสอบได้ จะทำให้ได้รับความภาคภูมิใจมากกว่า ดังนั้นจึงมีปรากฏหลักฐานในหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่กล่าวว่า “กวตทำสถิติสอบ ม 8 ของโรงเรียนเสริมพิเศษ สีแยกโค้งรกราง นางเลิ้ง พระนคร”³ เป็นต้น

ประการที่ 3 การกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุน การสอบชิงทุนไปศึกษาต่อยังต่างประเทศเป็นหนทางหนึ่งที่นักเรียนนักศึกษาหลายคนมุ่งหวัง ดังนั้นการกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุนจึงเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอบได้ประการหนึ่งว่าจะสามารถชิงทุนที่ตนเองคาดหวังไว้ได้ เช่น หลักฐานประกาศของโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริกลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า “การกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุนโคลัมโบ”⁴ ของอาจารย์เกริก โดยเน้นการกวตในวิชาภาษาอังกฤษเป็นหลัก

ตาราง 4 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวตวิชาในช่วง พ.ศ.2501 – 2505

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์ รัชมี กุลชล อาจารย์ สุวัฒน์ นิลรังสี อาจารย์ เพลินพิศ เลขะวณิช	วัฒนพันธ์ศึกษา สีแยกแมนศรี	อังกฤษ
อาจารย์พวง บุญไญยภาส	รร พระนครภาษาต่างประเทศ เลขที่ 52 ถ จักรเพชร เชียงสะพาน พุทธยอดฟ้าฯ พระนคร	อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมัน และญี่ปุ่น

¹“ร ร กวตวิชาปทุมวนาราม,” (2505, 12 กันยายน) สยามรัฐ หน้า 7

²“โรงเรียนกวตวิชาสมถวิลราชดำริ,” (2505, 20 กันยายน) สยามรัฐ หน้า 7

³“เพื่อทำสถิติสอบ ม 8 หลักสูตรเก่าปีท้าย,” (2505, 6 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

⁴“คอร์สสองโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริก” (2505, 20 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	รร ภาษาและวัฒนธรรม เชียงสะพาน เฉลิมวันชาติ บางลำพูบน	อังกฤษวิธีธรรมชาติ, ฝรั่งเศสวิธีธรรมชาติ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	เปรมนิवास ใกล้โรงงานเมรีย 55/4 ถนนพระสุเมรุ บางลำพู	เรียนอังกฤษกับ อาจารย์ปริญญา พุด ไทยได้ สอนสนทนา, ไวยากรณ์, โต้ตอบ จดหมาย
อาจารย์แสนสุข ชวนะสุนทร	รร อภิชาติเวลาพิเศษ ถนน เทศบาลสาย 1 ติดกับ รร วัดประยูร วงศาवास ธนบุรี	ติวสำหรับนักเรียนที่ จะสอบ ม 8 และสอบ เข้าโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ
คณาจารย์ชาวต่างประเทศ	สถาบันภาษาและพิมพ์ดีดสันติศึกษา 824 วังบูรพา ข้างโรงพยาบาลนคร ควีนส์ และ 7/18 ศาลาแดง ถนนสีลม	อังกฤษวิธีตรง (Direct Method) สอนชาวเลขชั้น เบื้องต้นฟรี
ดร ประเสริฐ ชกทรัพย์	รร พัฒนภูมิบัณฑิต (PCE) สะพาน ควาย ประตูนํ้า ข้างโรงหนังพารา เม้าท์	อังกฤษ ฝึกสนทนา กับอาจารย์ชาว อเมริกัน (เฉพาะ นักศึกษาและผู้สำเร็จ ชั้น ม 6-8)
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน 112/1 ถนนพระอาทิตย์	เยอรมัน สำหรับผู้ เริ่มต้นและไม่มี พื้นฐาน ภาษาเยอรมันเลย
ครูพิเศษ		ติวเพิ่มสำหรับเด็กที่ เรียนอ่อน หลายวิชา

ตาราง 4 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์ชาวต่างประเทศ	ลอนดอน แอล ที ซี ถนนตากสิน วงเวียนใหญ่	อังกฤษชั้นต้น กลาง สูง สนทนา
อาจารย์ชาวต่างประเทศ	ร ร พิทยานุสรณ์ ซ จุลติศ ถ เพชรบุรี สถานีโทรทัศน์กองทัพบก	อังกฤษ รายการสอน ภาษาอังกฤษ Let's Learn English
Mrs Vimia Pon BA (Hons)	เลขที่ 6 ถ สมเด็จพระเจ้าพระยา ธิบุรี	สนทนาภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์, การ โต้ตอบจดหมาย
พิศวง พักทองพรรณ ผจก	ร ร กวดวิชาปทุมวนาราม	ม 6 เข้าเตรียมฯ, เตรียม 1,2 ควบ
อาจารย์แสง โพธิ์เงิน	ร ร กวดวิชาสมถวิลราชดำริ	กวดเข้ามหาวิทยาลัย course หนึ่งปี รับ เฉพาะแผนกวิทย์
อาจารย์มหาวิทยาลัย	ร ร เสริมศึกษาพิเศษ ดึก 3 ชั้น สีแยก โค้งรกราง นางเลิ้ง พระนคร	สอน ม 8 หลักสูตร เก่าปีท้าย
	ร ร วัฒนพันธ์ศึกษา แยกแมนศรี	อังกฤษ ชั้นต้น กลาง สูง
อาจารย์ชาวอังกฤษ	ในบ้านพัก/ สีสม ศาลาแดง ตรงข้าม Pepsi	อังกฤษ
อาจารย์เกริก	ร ร ภาษาและวิชาชีพ อ เกริก	อังกฤษสำหรับผู้ใหญ่ ชิงทุนโคลัมเบีย

ที่มา รวบรวมจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และหนังสือพิมพ์สยามนิกร ในช่วงพ ศ 2501 – พ ศ 2505

2.2 2 ระยะที่สอง พ.ศ. 2506 – พ.ศ. 2510

ระยะที่สองนี้ โรงเรียนกวดวิชามีจำนวนเพิ่มขึ้นจากระยะแรกเป็นจำนวนมาก จากการรวบรวมหลักฐานสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ ได้แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน แต่ในภาพรวมของวัตถุประสงค์เหล่านี้ คือ การกวดวิชา เพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆตามวิชาที่สอนได้ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 ประเภทที่ 1 การกวดวิชาภาษาอังกฤษทั่วไป การกวดวิชาในวิชาภาษาอังกฤษ ยังคงได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงระยะเวลานี้ รูปแบบของการกวดวิชายังคงมีรูปแบบเดิม คือ มีการเรียนเป็นส่วนตัวหรือเป็นกลุ่มกับอาจารย์ชาวต่างชาติซึ่งเป็นเจ้าของภาษา แบ่งช่วงการเรียนเป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง การเรียนมีการเน้นบทสนทนา การเขียน และการอ่าน

รูปแบบการเรียนการสอน การเรียนการสอนในระยะนี้เริ่มมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมคือ เริ่มมีการตั้งเป็นสถาบันภาษาที่เป็นสาขามาจากต่างประเทศเข้ามาเปิดอย่างเป็นทางการ ดังหลักฐานที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า

“BERLITZ SCHOOL OF BANGKOK โชคดีเป็นของท่านผู้ต้องการเรียนภาษาต่างประเทศแล้ว เพราะโรงเรียนสอนภาษา BERLITZ อันนี้มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ ปารีส, เมินัว, และนิวยอร์ก กับมีสาขาอยู่ตามเมืองต่างๆทั่วโลก กว่า 300 แห่ง ได้เปิดสาขาขึ้นในกรุงเทพฯ และโดยคณะอาจารย์เจ้าของภาษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางโรงเรียนได้ทำการคัดเลือก อาจารย์เป็นพิเศษ ทุกท่านได้รับการอบรม ในวิธีสอนแบบ BERLITZ มาแล้วเป็นอย่างดี เปิดสอนภาษาอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส ทุก ระดับความรู้แรก¹

จากหลักฐานข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษ เริ่มมีลักษณะเป็นสถาบันภาษาที่มีสาขามาจากต่างประเทศและยังคงมีปรากฏมาจนถึงปัจจุบันเป็นจำนวนมาก อย่างเช่น สถาบันบริติชเคานซิล² เอยูเอ ซึ่งแต่ละแห่งต่างมีสาขาอยู่ในหลายประเทศ และเป็นที่ยอมรับอย่างมากสำหรับผู้เรียนในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากความน่าเชื่อถือไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงของสถาบันที่มีในหลายประเทศ ครูผู้สอนเป็นชาวต่างชาติเจ้าของภาษา นอกจากนั้นสถาบัน

¹“BERLITZ SCHOOL OF BANGKOK,” (2506, 20 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 6

²บริติชเคานซิล (2548) ระเบียบการ (แผนพับ) ไม่ปรากฏเลขหน้า

ดังกล่าวยังมีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือหรือติดต่อสถานที่เรียนสำหรับผู้สนใจไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ทำให้สถาบันดังกล่าวได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับ

วัตถุประสงค์ของการกวตวิชาและกลุ่มผู้เรียน วัตถุประสงค์ของการกวตวิชาในระยะนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากการกวตวิชาในระยะก่อนคือ การกวตวิชาภาษาอังกฤษจะเน้นการกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุน เนื่องจากการสอบชิงทุนการศึกษาในประเทศไทยเป็นทางเลือกที่สำคัญทางเลือกหนึ่งของผู้ที่มีการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และต้องการศึกษาต่อในต่างประเทศ การกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุนก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ที่ต้องการและมีความพร้อมในการสอบ หลักฐานที่แสดงถึงการกวตวิชาเพื่อสอบชิงทุนการศึกษา เช่น “อาจารย์เกริก เปิดชั้นพิเศษสำหรับผู้เตรียมสอบ ทุน ก พ ทุน Colombo plan และ L C E G C E ”¹ ซึ่งลงประกาศในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และการประกาศของโรงเรียนพระนครภาษาต่างประเทศในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า

“คอร์สใหม่ โรงเรียนพระนครภาษาต่างประเทศ ถนนจักรเพชร เชียงสะพานพุทธฝั่งพระนคร สถานสอนภาษาอังกฤษที่มีสถิติผู้สอบไล่ได้ประกาศนียบัตร L C E ของมหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ และผู้สอบชิงทุนไปเรียนต่อในต่างประเทศมากที่สุด จะเปิดสอนรุ่นใหม่ ภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ชั้นต้นไปจนถึง L C E CAMBRIDGE- ชั้นสอบชิงทุน Colombo plan สอบชิงทุน ก พ อาจารย์พวง บุญญานุภาส²

การกวตวิชาภาษาอังกฤษนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เด็กนักเรียนหรือผู้ที่สนใจเท่านั้น แต่ได้ขยายลงมายังตัวผู้สอนหรือครูอาจารย์ทั้งระดับเตรียมอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัย ตามประกาศของหนังสือพิมพ์สยามรัฐนี้ว่า “อาจารย์เกริก จัดชั้น intensive refresher course เป็นพิเศษสำหรับอาจารย์ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอนอยู่เตรียมอุดม และมหาวิทยาลัย (ไม่รับผู้อื่น)”³ จากหลักฐานได้แสดงให้เห็นว่า ตัวผู้สอนนั้นยังมีความจำเป็นที่จะต้องหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งหนทางหนึ่งของการหาความรู้ก็คือการเรียนเพิ่มเติมในโรงเรียนกวตวิชา ถึงแม้ว่าตนเองจะเป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยก็ตาม

2.2.2.2 ประเภทที่ 2 การกวตวิชาเข้าเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เตรียมอุดมและเตรียมทหาร

รูปแบบของการตลาด การกวตวิชาเพื่อเข้าเรียนในระดับ ป กศ เตรียมอุดม และเตรียมทหาร มักอยู่ในสถานที่โรงเรียนกวตวิชาแห่งเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนอยู่ในระดับ

¹“อาจารย์เกริก,” (2506, 13, มีนาคม) สยามรัฐ หน้า 2

²“คอร์สใหม่,” (2506, 6 มิถุนายน) สยามรัฐ หน้า 7

³ อาจารย์เกริก,” (2506, 3 เมษายน) สยามรัฐ หน้า 2

เดียวกัน รวมทั้งวันเวลาสอบใกล้เคียงกัน ดังประกาศของโรงเรียนเสริมพิเศษที่ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า

“กวดภาคร้อน แบบเสริมสมอง ทุกแผนก เรียนทุกวันๆละ 4 ชั่วโมง อย่างน้อยถึงวันสอบ บริการฟรี หนังสือ โน้ต ใบสมัคร รับสงวนสมัคร เตรียมทหาร เริ่ม 1 มี ค (แพทย์ทหารตรวจร่างกายฟรี) เตรียมอุดม เริ่ม 5 มี ค พณิชยการ เริ่ม 5 มี ค ป กศ ,ป,กศ สูง กศ บ, (ประสานมิตร) เริ่ม 10 ต ค ทุกแผนกโดยอาจารย์เข้มแข็งจากสถาบันชุดเดิมที่ทำสถิติ คาเรียนบริการทั้งสิ้น 200 บาท ทุกแผนก สมัครด่วน เพื่อผลที่แน่นอน ที่ โรงเรียนเสริมพิเศษ สี่แยกโค้งรราง นางเลิ้ง¹

การกวดวิชาเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปนั้น ได้มีการพัฒนาไปไม่ใช่แต่เพียงการสอนเท่านั้น แต่รวมทั้งด้านการอำนวยความสะดวกอื่นๆแก่ผู้เรียนก็ได้พัฒนาตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้มีการปรับปรุงด้านการตลาด เช่น การพาไปสมัครสอบ ถ้าสมัครเตรียมทหารยังมีการตรวจร่างกายฟรีจากแพทย์ทหารโดยไม่เสียเงิน และจากจุดนี้เองที่ทำให้โรงเรียนกวดวิชาต่างๆต้องพยายามพัฒนาในเรื่องของความหลากหลายของวิชา อีกทั้งตัวผู้สอนต้องเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชาของตนเองเท่าเทียมกับโรงเรียนกวดวิชาแห่งอื่นๆ

สิ่งที่ได้แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของโรงเรียนกวดวิชาในขณะนั้นคือ ประกาศในหนังสือ พิมพ์สยามรัฐ คือ “กวดเข้าเตรียม ป กศ -พาณิชย์- ขางกล ที่โรงเรียนส่งเสริมภาษาต่างประเทศ หลังเทียนแก้วเทียน บนโรงพิมพ์บ้านปูน สมัครได้แต่บัดนี้”² จากหลักฐานชิ้นนี้จะเห็นความไม่สอดคล้องของชื่อโรงเรียนกับวิชาที่สอน คือ โรงเรียนมีชื่อว่า โรงเรียนส่งเสริมภาษาต่างประเทศ ชื่อของโรงเรียนนั้นได้แสดงให้เห็นว่าเน้นการเรียนการสอนทางด้านภาษา แต่ในที่สุดได้ทำการปรับเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนมาเป็นการกวดวิชาเพื่อสอบเข้า ป กศ และอย่างอื่นๆ นับเป็นการปรับเปลี่ยนโรงเรียนกวดวิชาของตนเองได้อย่างเหมาะสม และเข้าใจได้ว่าชื่อของโรงเรียนกวดวิชาไม่ได้มีความหมายตรงตามวิชาที่เปิดสอนเสมอไป ทั้งนี้จากหลักฐานที่ได้แสดงข้างต้น ล้วนเป็นเครื่องยืนยันถึงความต้องการของผู้เรียนกวดวิชา ในขณะนั้นว่า มีความต้องการอย่างมากที่จะกวดวิชา เพื่อเข้าเรียนในระดับ ป กศ และเตรียมอุดมได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนกวดวิชาอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับความนิยม อันเนื่องด้วยผลงาน การกวดวิชาและผู้เรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อได้เป็นจำนวนมากคือ โรงเรียนศิริทรัพย์วิทยา จากประกาศที่ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ว่า

¹“กวดภาคร้อนแบบเสริมสมอง,” (2506, 3 มีนาคม) สยามรัฐ หน้า 7

²“กวดเข้าเตรียม ปกศ -พาณิชย์-ขางกล,” (2508, 8 มกราคม) สยามรัฐ หน้า 7

“เข้าเตรียมอุดม, ป กศ อาชีวะ ที่โรงเรียนศิริทรัพย์วิทยา โทร 30002 ถนนชอยทรัพย์ (ศิริศาสตร์) จัดการโดย อาจารย์ บุญภา-บุญธรรม นันทเทิม ย้ายมาจากโรงเรียนสตรีปทุมวัน เปิดเรียน 9 มีนาคม 09 ทั้งแผนกวิทย์ และศิลปะ รับสมัครแล้วทั้งชาย-หญิง โรงเรียนนี้เป็นที่เชื่อถือกัน วาสอบเข้าได้มากที่สุด และปิดรับก่อนทุกปี เพราะรับนักเรียนจำนวนจำกัด รับทั้งนักเรียนประจำ และไปกลับ”¹

ข้อสังเกตประการหนึ่งจากหลักฐานข้างต้นคือ การที่โรงเรียนศิริทรัพย์วิทยาแห่งนี้ รับนักเรียนทั้งประจำและไปกลับ คงด้วยเหตุผลที่ว่าเด็กที่มาเรียนกวดวิชานั้นบางคนมาจากต่างจังหวัด ทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ตัวผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การกวดวิชาแบบประจำมีปรากฏน้อยมากในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้นกว่าสมัยก่อน หรือไม่ตัวผู้เรียนก็อาศัยอยู่กับญาติในกรุงเทพฯ อีกทั้งปัจจุบันนี้โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงได้ขยายสาขาไปเปิดในจังหวัดใหญ่ๆเป็นจำนวนมาก ถือเป็นข้อดีตรงที่ผู้ที่สนใจจะเรียนกวดวิชากับอาจารย์ที่มีชื่อเสียง แต่ไม่สะดวกในการเดินทางมาในกรุงเทพฯ จะได้มีโอกาสเรียนในจังหวัดของตนและมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ไม่น้อยกว่าคนในกรุงเทพฯ

การกวดวิชาเข้าเรียนในสถาบันใด ๆ ก็แล้วแต่ถ้าได้ครูผู้สอนที่มาจากสถาบันนั้น ๆ โดยตรง จะยิ่งทำให้ตัวผู้เรียนเกิดความมั่นใจว่าการที่จะไปเรียนกับผู้สอนที่ไม่มีประสบการณ์โดยตรง ดังประกาศที่ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ว่า “กวดเข้า ป กศ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จฯ สวนสุนันทา และฝึกหัดครูธนบุรี โดยคณะอาจารย์จาก 3 สถาบันนี้โดยเฉพาะ รร. สุวรรณวิทย์ (เวลาพิเศษ)”² และประกาศจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเช่นเดียวกันว่า “กวดเข้า ป กศ ตัน ป กศ สูง วิทยาลัยครู สวนสุนันทา สวนดุสิต กศบ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร โดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ จาก 3 สถาบันนี้ทั้งสิ้น โรงเรียนกวดวิชาวัฒนศิลป์ ชัยสมรภูมิ”³ เป็นต้น

2.2.2.3 ประเภทที่ 3 การกวด 3 วิชาหลัก คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ การเรียนกวดวิชาในระยะเวลาที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นคือ กลุ่มวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เนื่องจากกลุ่มวิชาหลักเป็นพื้นฐานในการเรียนไม่แต่เฉพาะในห้องเรียนแต่เป็นวิชาที่ต้องใช้ในการสอบเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นโรงเรียนกวดวิชาในช่วงนี้จึงได้เน้นการกวดวิชาในกลุ่มวิชานี้เพิ่มขึ้น

¹“เข้าเตรียมอุดม, ป กศ อาชีวะ,” (2509, 22 กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 2

²“กวดเข้า ป กศ บ้านสมเด็จ,” (2508, 20 กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3

³“กวดเข้า ป กศ ตัน,” (2508, 21 กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3

รูปแบบการเรียนการสอนและรูปแบบของการตลาด ในช่วงระยะเวลานี้ ผู้เรียนคือหัวใจสำคัญของการเรียนกวดวิชา และการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะได้รับความสนใจจากผู้เรียน แต่เนื่องจากการเรียนในโรงเรียนกวดวิชาจะสอนเป็นกลุ่มใหญ่ บางครั้งผู้เรียนไม่สามารถที่จะสอบถามข้อสงสัยในการเรียนได้ ทำให้การเรียนกวดวิชาในระยะเวลานี้ได้เริ่มมีการเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการสอนที่บ้าน โดยเฉพาะช่วงใกล้สอบ และตัวผู้สอนก็อาจเป็นเพียงนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ อย่างเช่นจากประกาศที่ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า

“ใกล้สอบแล้ว วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร มีนิสิตเรียนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ ยินดีไปสอนที่บ้านโดยคิดค่าสอนถูกมาก นร. ชั้น ป. 1-6 เรียนคนเดียว ชั่วโมงละ 10 บาท ชั้นเตรียมอุดมศึกษาชั่วโมงละ 15 บาท ให้นิสิตวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร รับใช้¹

จากหลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่า วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ได้ส่งเสริมให้นิสิตในคณะที่เรียนด้าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ได้ไปทำการสอนตามบ้าน ถือเป็นหลักฐานชิ้นแรกๆ ที่แสดงว่ามีรูปแบบการสอนที่แตกต่างไปจากช่วงเวลาก่อนหน้านี้ คือเป็นการสอนโดยนิสิตที่ยังเรียนอยู่ในสถานศึกษา และการที่ไปสอนตามบ้านนั้นก็ถือเป็นรูปแบบของการตลาดที่แปลกใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน อีกทั้งรูปแบบของการตลาดชนิดนี้น่าจะได้รับความนิยมในช่วงระยะเวลานี้พอสมควร และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เรียนในรูปแบบนี้ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การที่เลือกเรียนกับนิสิตเพราะเหตุผลที่ว่าความไม่แตกต่างของช่วงอายุที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ลดช่องว่างระหว่างความเป็นครูและลูกศิษย์ลง เปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติในการสอนบางแห่งปรากฏการใช้คำว่า “พี่” แทนคำว่า “ครู” สำหรับผู้สอน รูปแบบการสอนที่ปรากฏนี้ยังคงได้รับความนิยมให้เห็นเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งการสอนตามบ้านหรือในร้านอาหารของห้างสรรพสินค้าต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาในเวลาเย็นหรือวันหยุด เพราะฝ่ายผู้สอนเองก็สามารถใช้ทักษะการสอนพร้อมกับมีรายได้ประจำ ส่วนผู้เรียนเองก็สามารถที่จะซักถามแสวงหาความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น

อีกรูปแบบหนึ่งของการเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้คือ การสอนโดยคณะอาจารย์ที่มีชื่อเสียงจากโรงเรียนอัสสัมชัญ ในช่วงฤดูร้อน สำหรับสถานที่ที่ใช้ทำการสอนนั้นไม่ได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนอัสสัมชัญแต่อย่างใด คาดว่าน่าจะเป็นการเช่าหรือไปขอใช้สถานที่ของโรงเรียนอื่น สำหรับในกรณีนี้คือ โรงเรียนแสนยานุกร

¹“วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร,” (2506, 8 มกราคม) สยามรัฐ หน้า 7

‘เพิ่มห้องเปิดสอนภาคฤดูร้อน เปิดสอนภาคฤดูร้อนแบบเดียวกับโรงเรียนอัสสัมชัญ โดยคณะ
มาสเตอร์ อันมินายประดิษฐ์ เลี้ยวพานิช เป็นผู้อำนวยการ จัดทววิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์
ตั้งแต่ชั้นต้นจนถึงชั้นสูง ชั้นหนึ่งรับไม่เกิน 20 คน ท่านที่สนใจรับสมัครจงได้ที่ โรงเรียนแสนยานุ
กร ซอยอรุพงษ์ (ข้างสมาคมสตรีไทย) ถนนเพชรบุรี แขวงสะพานยมราช โทร 28041 73133
74253’¹

การเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนราษฎร์ที่มีชื่อเสียง เช่น
โรงเรียนอัสสัมชัญ หรือ กรุงเทพคริสเตียน คนทั่วไปมักมีความเชื่อในเรื่องที่ว่า บุคคลที่จบมา
จากโรงเรียนเหล่านี้จะมีความสามารถในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะเนื่องมาจากครูผู้สอนจะเป็น
ชาวต่างประเทศที่โรงเรียนจ้างมาเพื่อทำการสอน หรือไม่ก็เป็นบาทหลวงของโรงเรียน รวมทั้ง
อาจารย์ชาวไทยที่มีความสามารถ ทำให้ความสามารถของผู้ที่จบมาจากโรงเรียนราษฎร์เหล่านี้
มักมีความสามารถทางภาษาอังกฤษที่โดดเด่นกว่าผู้ที่จบมาจากสถานศึกษาอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จึง
ทำให้ นักเรียนภายนอกสนใจอยากจะได้เรียนรู้ถึงวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนต่างๆ เหล่านี้
และคิดว่าว่าการเรียนกับคณะอาจารย์จากโรงเรียนเหล่านี้ ตนเองจะได้รับแบบแผนความรู้
เช่นเดียวกันกับนักเรียนที่เรียนในสถานศึกษานั้น ๆ โดยตรง คณะอาจารย์ของโรงเรียนได้ทำ
การเปิดสอนภาคฤดูร้อนตามแบบแผนเดียวกับของโรงเรียน และได้รับความนิยม ทั้งนี้ได้ใช้
สถานที่อื่นทำการสอน อนึ่งแจ้งในหนังสือพิมพ์ถึง 1 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือน
มีนาคม² ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานพอที่จะทำให้ประชาชนที่สนใจสังเกตเห็น และน่าจะใช้
งบประมาณในการประชาสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบนี้นับเป็น
การตลาดที่น่าสนใจอย่างยิ่งในช่วงเวลานั้น

2.2.2.4 ประเภทที่ 4 การกวตวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย แผนการ
ศึกษาชาติ พ ศ 2503 มีเนื้อหาที่แยกสายการเรียน³ เป็นสายสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา ทำให้
ผู้เรียนต้องการเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อเข้าสอบแข่งขันของแต่ละสายที่ต้องการที่จะเข้าศึกษาต่อ
ในมหาวิทยาลัยให้ได้ ทำให้การกวตวิชาเพื่อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยมีบทบาทมากขึ้น อีกทั้ง
ทั้งการกวตวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นจุดมุ่งหมายที่นักเรียนหลายคนในทุกยุคทุกสมัย
คาดหวัง โดยเฉพาะการเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เรียนจบมาได้รับการยอมรับใน
สังคม ด้วยเหตุนี้การกวตวิชาเข้ามหาวิทยาลัยจึงได้รับความนิยมอย่างมาก

¹ ‘เพิ่มห้องเปิดสอนภาคฤดูร้อน,’ (2509, 21, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3

² ‘คณะมาสเตอร์อัสสัมชัญและอาจารย์ผู้ชำนาญการสอน,’ (2509, 28, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 3

³ ‘แผนการศึกษาแห่งชาติ,’ (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 86 หน้า 6

⁴ อภิชัย พันธเสน (2530, 21 ธันวาคม – มกราคม) “กวตวิชา เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น,” วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ 21(2) 14

ช่วงเวลาในการกวดวิชา การสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนี้จะอยู่ประมาณเดือนมีนาคม- เมษายน ดังนั้นการกวดวิชาเข้ามหาวิทยาลัยจะนิยมกระทำก่อนระยะการสอบเข้ามหาวิทยาลัย คือประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม เช่น “กวดเข้ามหาวิทยาลัย เฉพาะแผนกศิลปะ (แถมฝรั่งเศส) รุ่นแรก 5 กุมภาพันธ์ 2509 รุ่นที่สอง 19 กุมภาพันธ์ 2509 สถานอำนวยการวิชา เลิศ-ภิญโญ ขำนำอัลดมเซเว่นอัพ หลานหลวง”¹ และ

“โรงเรียนสหบัณฑิตศึกษา (วัดมหรณพ ถนนตะนาว) เปิดสอนกวดวิชาภาคฤดูร้อน เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย เฉพาะแผนกวิทยาศาสตร์ ทำการสอนโดย คณะอาจารย์ชุดเดิมครบถ้วน ติดต่อนขอระเบียบการและรายละเอียดได้ที่โรงเรียนสหบัณฑิตทุกวัน ตั้งแต่เวลา 16 30 น เป็นต้นไป”²

โรงเรียนบางแห่งอาจเปิดเรียนในช่วงปิดเทอมต้น คือประมาณเดือนตุลาคม เช่น “เปิดภาคบุกแนวข้อสอบ 1 ต ค รอบบ่ายถึงค่ำ สมัครสอบ ม ศ 5 และมหาวิทยาลัย”³ สังเกตได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ยังได้แบ่งเป็นรอบบ่ายและรอบค่ำ จุดที่น่าสนใจอยู่ที่ตรงรายวิชาที่เปิดสอนนั้นเน้นทางด้านสายวิทย์มากกว่าสายศิลป์คือ “กวด ม ศ 5 พิเศษ มุ่งมหาวิทยาลัยรุ่นสอบ เมษายนและตุลา ม ศ 5 เข้ม (เฉพาะวิชา คณิต อังกฤษ และวิทย์) สอนแบบเสริมสมองที่เคยทำสถิติ โดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัย 50 ท่านชุดเดิม”

รูปแบบของการตลาด ในช่วงระยะเวลานี้ รูปแบบของการตลาดได้ใช้เทคนิคการโฆษณาผลงานของสถาบัน คือ เริ่มนำผลงานของนักเรียนที่ตนเองสอนกวดวิชา และสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ มาใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อจูงใจให้ผู้สนใจเข้ามาสมัครโดยเชื่อมั่นในผลงานของสถาบันว่าจะสามารถทำให้สอบเข้าได้ เช่น โรงเรียนกวดวิชาสมถวิลราชดำริ ได้ลงประกาศในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า

“โรงเรียนกวดวิชาสมถวิลราชดำริ เปิดรับสมัครกวดวิชาตลอดปี เพื่อเข้ามหาวิทยาลัย และสอบ ม ศ 5 ทั้งแผนกวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ประจำปี 2506-2507 โดยคณะอาจารย์ปริญญจากมหาวิทยาลัยชุดเดิม แล้ว ผลการสอบปีนี้ปรากฏว่า นักเรียนกวดวิชาจากโรงเรียนสมถวิลสอบผ่านข้อเขียนเข้าศึกษาในสถาบันชั้นอุดมศึกษาได้เป็นจำนวนถึง 702 คน ในจำนวนนี้ เข้าแพทย์และวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ 60 คน เข้าวิทยาศาสตร์จุฬาฯ ได้ 79 คน เข้าคณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้ 82 คน ติดตอสอบถาม ขอระเบียบการ ดูรายชื่อผู้ที่สอบได้ สมัครเรียนได้ที่โรงเรียนสมถวิลราช

¹“กวดเข้ามหาวิทยาลัย,” (2509, 2, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 14

²“โรงเรียนสหบัณฑิตศึกษา,” (2508, 10, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 4

³แหล่งเดิม หน้า 8

ตำริ ซอยมหาตมะเล็กหลวง3 ถนนราชดำริ ตั้งแต่ 27 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2506 ทุกวัน(เว้นวันอาทิตย์) ระหว่างเวลา 16 60 - 18 00 น. เปิดเรียน 15 มิถุนายน 2506¹

การใช้หลักการตลาด โดยวิธีการนำผลงานมาของสถาบันมาใช้โฆษณา นั้น สามารถพบเห็นได้เป็นจำนวนมากในระยะต่อมา ดังเช่น สถาบันกวดวิชาบ้านคำนวน² ได้นำนักเรียนที่เรียนกับสถาบันและสามารถสอบเข้าได้มาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่นเดียวกันกับสถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียง อีกหลายแห่งในกรุงเทพมหานคร

ข้อสังเกตบางประการคือ โรงเรียนราษฎร์บางแห่ง ได้ใช้สถานที่โรงเรียนของตนนอกเวลาเรียนปกติ ทำการเปิดสอนกวดวิชาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยแก่บุคคลทั่วไป เช่น โรงเรียนสตรีจุลนาคได้ลงประกาศในหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า

“โรงเรียนสตรีจุลนาค กระทรวงศึกษาธิการวิทยฐานะ เทียบเท่ากับโรงเรียนรัฐบาล (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เป็นผู้ให้กำเนิด) เปิดรับสมัครนักเรียนเฉพาะชั้นอนุบาล ประถมปีที่ 1 และ ม.ศ. 4 แผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลป์ ตั้งแต่วันที่ 22 เมษายนนี้ ชั้น ม.ศ. 4-5 สอนโดยอาจารย์จากสถาบันการศึกษาชั้นสูงผู้ชำนาญการสอนมานานปี อาจารย์ไฉไล เทพหัสดิน อาจารย์ใหญ่ แผนกเวลาพิเศษ เปิดกวดวิชานักเรียนที่กำลังเรียนชั้น ม.ศ. 5 และผู้ที่เตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูงแผนกเวลาพิเศษ เปิดรับสมัครวันที่ 17 พฤษภาคมนี้”³

โรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้นอกจากจะลงประกาศเพื่อรับสมัครเรียนในภาคปกติแล้วยังมีการลงประกาศเฉพาะการกวดวิชาเพื่อสอบมหาวิทยาลัยแต่เพียงอย่างเดียว เช่น “โรงเรียนสตรีจุลนาค (สี่แยกหลานหลวง ใกล้สะพานผ่านฟ้า) เปิดกวดวิชาภาคฤดูร้อนเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยทุกแห่ง วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2506 สอนโดยอาจารย์กฤตศิลป์ วัฒนพฤกษ์ ร่วมกับคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยชุดเดิม สมัครและขอระเบียบการที่โรงเรียนได้ทุกวัน”⁴

2.2.2.5 ประเภทที่ 5 การกวดวิชาในสายวิชาชีพ การเรียนในสายอาชีพเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้เรียนในช่วงระยะเวลานี้ เพราะเมื่อเรียนจบหลักสูตรจะสามารถไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ทันที สำหรับผู้ชาย การสอบเข้าเรียนในโรงเรียนช่างทหารและช่างอากาศ ก็อาจทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำรงตำแหน่งในกองในกองในกองหน้า

¹ “โรงเรียนกวดวิชาสมถวิลราชดำริ,” (2506, 5 มิถุนายน) สยามรัฐ หน้า 7

² “โรงเรียนกวดวิชาบ้านคำนวน (2548) ระเบียบการ (ผ่านพับ) ไม่ปรากฏเลขหน้า

³ “โรงเรียนสตรีจุลนาค,” (2506, 5, เมษายน) สยามรัฐ หน้า 8

⁴ “โรงเรียนสตรีจุลนาค,” (2506, 7, กุมภาพันธ์) สยามรัฐ หน้า 6

สำหรับผู้หญิงการเข้าเรียนพยาบาลก็เป็นทางเลือกหนึ่งในลำดับต้นๆ ที่ได้รับความนิยม เพราะจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการกวตริวิชาเพื่อที่จะได้เข้าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้จึงมีเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นประกาศของโรงเรียนพัฒนวิทยาที่ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า “จะกวตริเข้า เพื่อศึกษาต่อ พยาบาล พานิชย์ เตรียม ป กศ จะต้องที่ พพัฒนวิทยา ข้างโรงเรียนราชินี บางกระบือ พระนคร ทำสถิติสูงในการสอบคัดเลือกมานานปี น.ร. ดางจังหวัดสง จองที่เรียนตอน / รุ่นที่ 1 เปิดเรียน 5 มีนาคม 09 รุ่นที่สอง เปิดเรียน 17 มีนาคม 09”¹ รูปแบบ และวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนกวตริวิชาประเภทนี้มีความแตกต่างน้อยมากจากการเรียน การสอนของโรงเรียนกวตริวิชาประเภทอื่นๆ

โรงเรียนกวตริวิชาบางแห่งจะเน้นการกวตริวิชา เพื่อสอบเข้าสถาบันใดสถาบันหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น การกวตริวิชาเพื่อสอบเข้าเทคนิค ไทย-เยอรมัน ต้องที่โรงเรียนกวตริวิชาวัด จันทรสโมสร บางกระบือ² และในบางปีโรงเรียนแห่งนี้ได้เปิดกวตริวิชาเข้าวิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร³ ปี 1 และ ปี 3 เป็นต้น

2.2 2 6 ประเภทที่ 6 การกวตริวิชา เพื่อสอบชิงทุน และอื่นๆ การกวตริวิชา ที่ได้รับความนิยมอีกประเภทหนึ่งคือการกวตริวิชาเพื่อชิงทุนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เช่น ทุน กพ. ทุนโคลัมโบ ทุนยูนิเซฟ เป็นต้น ดังนั้นโรงเรียนกวตริวิชาที่เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษอยู่แต่ เดิมจึงได้ทำการเปิดกวตริวิชาเพื่อสอบชิงทุนด้วย เช่น โรงเรียนกวตริวิชาเกริก⁴ และโรงเรียนพระ นครภาษาต่างประเทศที่อำนวยการสอนโดยอาจารย์พวง บุญโญภาส⁵ เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนกวตริวิชาบางแห่งยังได้จัดหลักสูตรพิเศษเพื่อกวตริวิชาชิงทุนโดยเฉพาะ ดังปรากฏใน หนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ว่า “รับ ม. 6 – ม. 8 เรียนภาษาอังกฤษหลักสูตรพิเศษ เพื่อบรรจุงาน ส.ภ.ร. และสอบรับทุนยูนิเซฟ ติดต่อด่วนที่ ร.ร. ศุภศึกษาสถาน ศรียาน”⁶ การกวตริวิชาในวิชา อื่นๆที่ปรากฏในช่วงนี้คือ การกวตริวิชาภาษาญี่ปุ่น เห็นได้จากโรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพได้ลง ประกาศในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐว่า

“รับสมัคร โรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพฯ 1 ท่านที่ต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่น เพื่อจะไปเรียนต่อใน มหาวิทยาลัยประเทศญี่ปุ่นหรือสมัครงานทางวัฒนธรรม และการพาณิชย์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น โปรดติดต่อด่วนขอระเบียบการได้ที่ 112 ตรอกหัวเม็ดวัดสามปลื้ม ถนนสำเพ็ง พระนคร 2 ผู้ที่สมัคร

¹ “จะกวตริวิชาเพื่อเข้าศึกษาต่อ,” (2509, 7, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 4

² “โรงเรียนกวตริวิชาวัดจันทรสโมสร,” (2506, 5, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 15

³ “โรงเรียนกวตริวิชาวัดจันทรสโมสร,” (2508, 10, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 14

⁴ “อาจารย์เกริก,” (2506, 13, มีนาคม) สยามรัฐ หน้า 2

⁵ “คอร์สใหม่ โรงเรียนพระนครภาษาต่างประเทศ,” (2506, 6, มิถุนายน) สยามรัฐ หน้า 7

⁶ “รับ ม 6 – ม 8,” (2506, 13, เมษายน) สยามรัฐ หน้า 8

อยู่ในเวลานี้ โดยมากเป็นข้าราชการทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ นักศึกษา และ นักการค้าไทย กับจีน (เวลาเรียนรอบบายรอบเย็น รับนักเรียนชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นสูง เรียนทาง ไปรษณีย์ เริ่มเรียน 14 ม ค 07"¹

การเรียนกวดวิชาภาษาญี่ปุ่นนั้น ส่วนใหญ่จะต้องมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ สังเกตได้จากการประชาสัมพันธ์ในโฆษณาข้างต้นจะเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ควรมี ความเกี่ยวข้องกับประเทศญี่ปุ่น เช่นจะไปเรียนต่อหรือไม่ก็ควรต้องติดต่อสื่อสารกับคนญี่ปุ่น โดยเฉพาะเรื่องธุรกิจการค้า อีกทั้งการเรียนยังได้เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน อีกด้วย

นอกจากการเรียนภาษาญี่ปุ่นแล้ว การเรียนกวดวิชาทางด้านนาฏศิลป์ ได้มีปรากฏ เช่นเดียวกัน คือ

“โรงเรียนฟิออรา เปิดสอนภาคพิเศษภาคฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม สอน โดย พรพิมล บุลกุล Advance R^{AD} Advance I S T D (แขนง BALLET) Advance I S.T.D.Z (แขนง National หรือ Folk Dance) Ballet-Modern Dance- Folkdance สอนอาทิตย์ละ 3 ครั้ง คาเรียน เดือนละ 300 บาท ไร่ไทย สอนอาทิตย์ละ 3 ครั้ง คาเรียนเดือนละ 100 บาท สนใจโปรด ติดต่อที่โรงเรียนที่โรงเรียนฟิออรา เลขที่ 76 ถนนสาทรเหนือ พระนคร (ใกล้กองตรวจคนเข้าเมือง ใหม่)²

การกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ ได้เริ่มมีลักษณะเป็นรูปแบบการกวดวิชาเฉพาะกลุ่ม และมีสาขา ผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติยังคงมีบทบาทในการสอนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ แต่ ชาวต่างชาติที่สอนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยมากขึ้น สถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนบางครั้งยังปรากฏการใช้สถานที่ส่วนตัวในการทำการสอน และในระยะต่อมาการกวดวิชา เริ่มมีวัตถุประสงค์ของการกวดวิชาโดยเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น การกวดวิชาภาษาอังกฤษ, กวดเข้าระดับเตรียมอุดมศึกษา และกวดเข้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น

¹ รัชสมัย โรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพฯ, (2507, 9, มกราคม) ไทยรัฐ หน้า 7

²โรงเรียนฟิออรา, (2507, 2, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 10

ตาราง 5 แสดงตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวศึกษาช่วง พ.ศ.2506 – 2510

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
Dr Pun MA FBI London	ร ร พระนครภาษาและพาณิชย์ ชั้น 3 อาคาร 8 ราชดำเนิน	อังกฤษ สนทนา, ไวยากรณ์
วิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร นิสิต คณิต, วิทย์, อังกฤษ	สอนที่บ้าน	คณิต, วิทย์, อังกฤษ
อ สงวน ผ่องไพบูลย์	ร ร นักบัญชีพระนคร 3-4 ถนน ดินสอ ข้างศาลาเทศบาลนคร กรุงเทพ พระนคร	บัญชีไทยแนวอเมริกัน
ชำนาญการ	ถนนพระราม 1 ข้างวัดสามง่าม พระนคร	ขับรถยนต์, แกะเครื่องยนต์
อาจารย์ต่างประเทศ	ร ร วิลลาวิenna อาคารเฉลิมเขตร์ ชั้น 3	อังกฤษ
อาจารย์ เกริก	อาคารถนนราชดำเนิน	Summer Course ภาค Spoken Applied อังกฤษสำหรับเอ็นทรานซ์
อาจารย์ รัชมี กุลชล อาจารย์ สุวัฒน์ นิลรังสี อาจารย์ ดอหล่อ รุ่งเรือง	วัฒนพันธ์ศึกษา สีแยกแมนศรี	อังกฤษ ชั้นต้น-กลาง-สูง
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร พระนครภาษาและพาณิชย์ ชั้น 3 อาคาร 8 ราชดำเนิน	สอนภาษาอังกฤษชั้น พิเศษแก่ผู้จะสอบ เอ็นทรานซ์, Summer Courses In English
อาจารย์กฤตศิลป์ วัฒนพ ฤกษ์ อาจารย์มหาวิทยาลัย	ร ร สตรีจุฬานาค หลานหลวง, ผ่าน ฟ้า	กวดภาคฤดูร้อนเพื่อเข้า มหาวิทยาลัย
อาจารย์ชาวต่างประเทศ	ร ร เปรมนิวาสน์ ถ พระสุเมรุ บางลำพู	อังกฤษรายบุคคลและหมู่ คณะ

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์จากสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, อินเดีย	ร ร สันติศึกษา 820-829 ข้างโรงภาพยนตร์ควีนส์ และสาขาสีลม	อังกฤษ Summer Course
อาจารย์ต่างประเทศ	สมาคม Y M C A วรจักร	กวดวิชาเข้าเตรียมอุดมศึกษา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	781-783 เยื้องโรงภาพยนตร์ศรียาน	อบรมภาษาอังกฤษเพื่อบรรจงาน SNS
อาจารย์ประยูร วัฒนะชัย ร ต มานิตย์ ชูวานนท์	ร ร วิมลวิทยา ศรียาน	กวดเข้า ป กศ -เตรียมทหาร และเตรียมอุดมศึกษา
อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งชาวอเมริกันและชาวไทย ซึ่งสำเร็จปริญญาโท-เอกจากสหรัฐอเมริกา	ร ร ไทยเทคนิค (แผนกวิชาพิเศษ) 1/1 ถนนสุนทรโกษา คลองเตย พระนคร	อังกฤษ ขั้นต้น-กลาง-สูง, พิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร มักกะสันพิมพ์ดีดศึกษา ตึกชั้น 3 วงเวียนมักกะสัน ราชปรารภ พระนคร	กวดวิชาเข้าเตรียมอุดมศึกษา ป กศ , เตรียมทหาร, จ่าอากาศ
อาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูต่างๆ	ร ร เนติศึกษา ตรงข้าม ร ร คนहुหนวก ราชวัตร พระนคร	กวดวิชาเข้าเรียนฝึกหัดครู
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร อำนวยศิลป์พิเศษ พญาไท ถศรีอยุธยา พระนคร	สอนภาคฤดูร้อน ทุกชั้น
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร ภาษาญี่ปุ่น กรุงเทพฯ 112 ตรอกหัวเม็ด วัดสามปลื้ม ถนนสำเพ็ง	ญี่ปุ่น
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร ศิริศาสตร์วิทยา (ศรียาน)	กวดวิชาเข้าสวนสุนันทา สวนดุสิต, พระนคร, ธนบุรี และ เพชรบุรี (โรงเรียนฝึกหัดครู)

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
มาสเตอร์ คอลอ รุ่งเรือง	ร ร บุรณะวิทย์	อังกฤษ และ คำนวณ
อาจารย์ชาวอังกฤษ	เลขที่ 6 ถ สีลม ศาลาแดง ตรงข้ามเป๊ปซี่โคล่า หลังนีออนแฟคตอรี	เรียนพูดภาษาอังกฤษ (เป็นหมู่คณะ หรือส่วนตัว)
อาจารย์จากสถาบัน	ร ร เสริมศึกษาพิเศษ ตึก 3 ชั้น สีแยกโค้งรราง นางเลิ้ง พระนคร	เตรียมทหาร, เตรียมอุดมศึกษา, ประกาศนียบัตร
ม ล อโนชา นาวงศ์	ร ร กวดวิชาอโนชาเวลาพิเศษ ถ พระเนียงใต้ นางเลิ้ง พระนคร	เตรียมทหาร, เตรียมอุดมศึกษา, อาชีวะชั้นสูง
Dr Pun M.A.FIB (London)	Bangkok Language and Commercial School ชั้น 3 อาคาร 8ราชดำเนิน	ติวเด็กพณิชย
อาจารย์สีเหล่าทัพ	ร ร วัดทัศนารุณ (วัดสะพาน) ราชปรารภ แยกดินแดง	เตรียมทหาร
อาจารย์ไฉไล เทพหัสดิน	ร ร สตรีจุลนาถ ภาคปกติ+พิเศษ	เปิดแผนกเวลาพิเศษ กวดวิชา ม ศ 5 และผู้เตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร ศุภศึกษาสถาน	ภาษาอังกฤษหลักสูตรพิเศษ เพื่อสอบบรรจุงาน SNS และสอบทุนยูนิเซฟ ม 6-ม 8
อาจารย์แชนม	ร ร มิตรภาพศึกษา ชั้น 2 อาคารศรีอยุธยา แยกพาหุรัด	อังกฤษ, พิมพ์ดีด, ชวเลขไทย, ชวเลขอังกฤษ
อาจารย์ปริญญาจากมหาวิทยาลัย	ร ร สมถวิล ราชดำริ ซอยมหาดเล็กหลวง 3	ติวเข้ามหาวิทยาลัย, สอบ ม ศ 5 แยกวิทย์-อักษร
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	วิศาลธุรกิจศึกษา	อังกฤษ LCE

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์ของสถาบัน	ไว เอ็ม ซี เอ วรจักร	กวดเข้าเตรียมอุดมศึกษา
อาจารย์พวง บุญไญยภาส	เชิงสะพานพุทธยอดฟ้าฯ ฝั่งพระนคร รร พระนคร ภาษาต่างประเทศ	อังกฤษขั้นต้น, LCE Cambridge, ทุน โคลัมเบีย, ทุน ก พ
กาเรธ, Anthony Sanuny	วรรณชิตร์ ตรงข้ามใต้ฟ้า เยาวราช ป ป English Institute	อังกฤษ
ครูชาวต่างประเทศ	921 ถนนเพชรบุรี ใกล้ ธนาคาร ไทยพัฒนา สาขาประตูน้ำ	อังกฤษ
อาจารย์เจ้าของภาษา	Berliby School of Bangkok เลขที่ 544 ถ เพลินจิต	อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมัน
สวบ เศวทภายน	ไพศาลศิลป์ ยศเส	กวดเข้าเรียนเตรียมทหาร
อาจารย์เตรียมอุดม เตรียม ทหาร และมหาวิทยาลัย	รร เสริมศึกษาพิเศษ ดึก 3 ชั้น สี่แยกโค้งรกราง นางเลิ้ง พระนคร	สอน ม ศ 5, และ มหาวิทยาลัย กวด ม ศ 4 ม ศ 5 ควบ มุ่งเตรียม อุดมฯ, เตรียมทหาร
อาจารย์ชาวต่างชาติ ชำนาญการสอน พูดไทย ได้	เปรมนิवास ใกล้โรงงานเมรีย 55/4 ถนนพระสุเมรุ บางลำพู	อังกฤษ สอนส่วนตัวและ หมู่คณะ สำหรับผู้ที่ เดินทางต่างประเทศ
อาจารย์แต่ละสถาบัน	โรงเรียนส่งเสริม ภาษาต่างประเทศ	อังกฤษ, ฝรั่งเศส, คณิตศาสตร์
อาจารย์แต่ละสถาบัน	โรงเรียนส่งเสริม ภาษาต่างประเทศ	ติว ป กศ , พาณิชย, ช่าง กล
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	รร ภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพ เลขที่ 112 ตรอกหัวเม็ด วัดสามปลื้ม สำเพ็ง	ภาษาญี่ปุ่น
อาจารย์ชาวลอนดอน	โทร 47435	อังกฤษ สอนส่วนตัวและ หมู่คณะ

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
สุภาพสตรีชาวอเมริกัน	โทร 48307	อังกฤษ สอนส่วนตัว และสอนเป็นหมู่คณะ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร สหบัณฑิต, วัดมหรณพาราม ถ ตะนาว	กวดวิชาภาคฤดูร้อน เข้ามหาวิทยาลัย เจาะแผนกวิทยาศาสตร์
Mr Meye	Saladang Soi 1	Prepare students for examination
อาจารย์มหาวิทยาลัย	ร ร มักระสันพิทพิตศึกษา ดึก ชั้น 3 วงเวียนมักระสัน ราช ปรารภ พระนคร	กวดเข้าเตรียมอุดมศึกษา, ป กศ , เทคนิค, อาชีวะ, จ่าทหาร, จ่าอากาศ, จาพยาบาล
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร ร สุวรรณวิทย์ เวลาพิเศษ ถ อีสราภาพ ธนบุรี	ป.กศ วก บ้านสมเด็จฯ, สวนสุนันทา, ฝึกหัดครูธนบุรี
คณะมาสเตอร์อิสลามชัย และนายประดิษฐ์ เลี้ยว พานิช	ร ร แสนยานกร อรุพงษ์	อังกฤษ, คณิตศาสตร์
อาจารย์ 3 สถาบัน	ร ร กวดวิชาวัฒนศิลป์ ชัยสมรภูมิ หน้าโรงพยาบาลเด็ก	กวดเข้าสวนสุนันทา, สวนดุสิต, ประสานมิตร
อาจารย์ บุญภา-บุญธรรม นันทเทิม ย้ายมาจาก ร ร สตรีปฐมวัน	ร ร ศิริทรัพย์วิทยา ซอยทรัพย์	กวดเข้าเตรียม, ป กศ , อาชีวะ ทั้งวิทย์และศิลป์
อาจารย์สมาน	ร ร กิ่งเพชร	กวดเข้าเตรียมอุดมศึกษา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	สถานอำนวยการวิชา เลิศ-ภิญโญ ข้าง น้ำอัดลมเซเว่นอ๊พ หลานหลวง	รุ่นที่ 2 กวดเข้ามหาวิทยาลัย
สุภาพสตรีชาวอเมริกัน	เลขที่ 8 ซอยสุขโขทัย 3	สอนสนทนาภาษาอังกฤษ

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์พรพิมล บุลกุล	สาทรเหนือ	สอนฟิสิกส์พิเศษ ฤดูร้อน
อ.บ , ป.ม , ค.บ , ร.ท.บ	ร.ร.สตรีเนติศึกษา พระราม5 ราช วัตร	สอนพิเศษเฉพาะนักเรียน สตรี ชั้น มศ 4-5
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	วิลล่า วินนา เจลิเมเซต ชั้น3	อังกฤษ
อาจารย์จากสวนสุนันทา, สวนดุสิต, บ้านสมเด็จฯ	ร.ร. กวดวิชาสุขุโขทัย (สี่แยก สุขุโขทัย)	ป.กศ. วด. บ้านสมเด็จฯ, สวนสุนันทา, ฝึกหัดครู ธนบุรี
สถานอำนวยการวิชา เลิศ- ปัญญา	ร.ร. นครหลวงวิทยา เวลาพิเศษ	มศ.3 เข้า เตรียมอุดม, ป.กศ. พยาบาล, บ.พิตร พิมุข, ช่างกล, ช่างก่อสร้าง
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร. กวดวิชาวันจันทร์สโมสร บาง กระบือ	กวดเข้า ปี1, ปี3 ประสาน มิตร
อาจารย์จากสถาบัน Mr Paul และคณะ	ร.ร. กวดวิชาตรุณวัฒนา ราชินีบน ศาลาแดงและวังบูรพา	กวดเข้า ป.กศ. โดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษรายบุคคล และหมู่คณะ, เด็กอนุบาล และประถม, จัด สถานศึกษาในต่างประเทศ
อาจารย์วิทยาลัยครู	ร.ร. ดุสิตพาณิชยการ หลังสถาน โบว์ลิง อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	กวดวิชาเข้า ป.กศ
อาจารย์ต่างประเทศ	สมาคม Y M C A. วรจักร	กวดวิชาเข้าเตรียม อุดมศึกษา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร. กวดวิชาวันจันทร์สโมสร บาง กระบือ พระนคร	กวดวิชาเข้าเทคนิค ไทย- เยอรมัน
อาจารย์วิทยาลัยครูล้วน	ร.ร. กวดวิชาสุขุโขทัย (สี่แยก สุขุโขทัย)	กวดวิชาเข้าครู ป.กศ โดยเฉพาะ

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	พิพัฒน์วิทยา (ข้าง ร.ร. ราชินี) บางกระบือ พระนคร	กวดวิชาเข้า ป. กศ , พยาบาล, เตรียมอุดม
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร ภาษาและวัฒนธรรม สีแยก บางลำพู	Summer Course English วิถีธรรมชาติ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร ฟोनร่า 76 สาทรเหนือ ใกล้ กองตรวจคนเข้าเมือง	ระบำปลายเท้า, โม เดิร์นแดนส์, ไร่ไทย
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร กวดวิชาพิพัฒน์วิทยา ใกล้ ร.ร ราชินีบน บางกระบือ	กวดเข้าพยาบาล, ป. กศ , พณิชย และ เตรียม อุดมศึกษา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	The Nature Method Institute 126 ถนนพระสุเมรุ ตึกธีระพานิช ชั้น 3	เรียนพูดภาษาอังกฤษด้วย ตนเองที่บ้าน โดยวิธี ธรรมชาติ
คณะอาจารย์ บี เจ เอส	ตู้ ปณ 8/9 บางซื่อ พระนคร	เรียนจากตำราพูดอังกฤษ (เรียนทางไปรษณีย์)
สถานอำนวยการวิชา เลิศ- ปัญญา	ร.ร นวมิตรวิทยา ใกล้สีแยกหลาน หลวง	ติวพิเศษสอบ ม.ศ 5 แก้ว เดือนสิงหาคม
สุภาพสตรี	44 ถ เพชรเกษม บางกอกใหญ่ ธนบุรี	ฝรั่งเศส (สอนที่บ้าน)

ที่มา รวบรวมจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่าง พ.ศ. 2506 - 2510

2.3 โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2511 - พ.ศ.2520)

การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลาที่ 3 มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้น่าจะมาจากแรงผลักดันที่สำคัญประการหนึ่งคือกรณีที่ คณะรัฐมนตรีให้สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ประสานงานมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ แต่งตั้งคณะกรรมการกลาง ดำเนินการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ต่อมาใน พ.ศ.

2515 มีการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการและกำกับการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของรัฐ ที่นอกเหนือไปจากที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้โอนงานการดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้กับทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2516 เป็นต้นมา ทำให้รูปแบบของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นรูปแบบที่ชัดเจนและยึดถือปฏิบัติกันต่อมาเป็นระยะเวลานาน

จากบทความเรื่อง “การพัฒนาระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา” ของภานุรัตน์ รัตนภาส¹ ได้อธิบายถึงผลจากการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้ คือ เกิดโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น เกิดการสอบเทียบมากขึ้น และนักเรียนและครูมุ่งสนใจเรียนและสอนเฉพาะวิชาที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยเกิดการละเลยวิชาอื่นๆ² เป็นต้น

2 3.1 วิชา วิธีการสอน ครูผู้สอน การจัดการสอบรวมเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้น นอกจากจะทำให้โรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นแล้ว วิชาที่สอนยังเน้นการสอนวิชาเฉพาะด้านมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์³ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาสำคัญในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย จากการเปิดสอนวิชาเฉพาะแบบนี้ ทำให้ได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นจำนวนมาก เพราะนักเรียนเห็นว่าเป็นการเรียนเฉพาะวิชาที่ตนเองเรียนอ่อนแต่เพียงวิชาเดียว แทนที่จะต้องเรียนในทุกๆ วิชาเช่นแบบเดิม วิชาที่เปิดสอนกวดวิชานั้น ยังคงเหมือนในยุคสมัยก่อนๆ แต่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก คือ โรงเรียนกวดวิชา MATHS CENTER ของอาจารย์สกลธ ฝั่งพุทธคุณ ที่บริเวณสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ถนนราชดำเนิน ต่อมาได้ย้ายมาตั้งที่บริเวณริมถนนราชดำเนินกลางตรงข้ามศึกษาภัณฑ์ การเปิดสอนในระยะแรกนั้น อาจารย์สกลธ ฝั่งพุทธคุณ จะเชิญชวนให้นักเรียนมาเรียนโดยไม่คิดค่าเล่าเรียน จากนั้นจะคัดเลือกนักเรียนที่เรียนเก่งไว้เพื่อเรียนต่อ การสอนเน้นวิชาเฉพาะ คือ วิชาคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังมีวิธีการทางการตลาดที่น่าสนใจคือ การรวบรวมข้อสอบเก่าๆ โจทย์แปลกๆ และเทคนิคการตีความ การทำโจทย์ให้เร็วมาพิมพ์เพื่อจำหน่ายทั่วไป แทนรูปแบบการอัดสำเนา ที่สำคัญยังมีการปรับปรุงบริการของโรงเรียนด้วยการจัดทำห้องเรียนที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น วีดีโอเทป³ เป็นต้น

2 3.2 ความคิดเห็นของกระทรวงศึกษาธิการต่อการกวดวิชา ถึงแม้ว่าโรงเรียนกวดวิชาจะมีจำนวนที่มากขึ้น แต่ทางกรมวิสามัญศึกษาได้ให้ความเห็นว่าโรงเรียนกวดวิชาไม่มี

¹ ภานุรัตน์ รัตนภาส (2539, กุมภาพันธ์) วารสารการศึกษาแห่งชาติ 30(3) 35

² เปรมฤดี มหาภาสกร (2531) การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในกรุงเทพมหานคร หน้า 15

³ แหล่งเดิม หน้า 13

ประโยชน์และไม่มีความจำเป็น การเรียนในโรงเรียนเวลาปกติมีการสอนแบบเดียวกัน ดังบทสัมภาษณ์ของนายสนั่น สุมิตร อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ความว่า

“ศธ. ชี้ รร กวดวิชาไร้ประโยชน์สอนตามหลักสูตรก็พอแล้ว นายสนั่น สุมิตร อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ให้ทรศนะเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชา กับ ไทยรัฐ ที่กระทรวงศึกษาเมื่อเช้าวันที่ 12 เดือนนี้ ว่า “โรงเรียนกวดวิชาที่จัดตั้งขึ้นมามากมายนั้น ไม่ให้ประโยชน์อะไรเลย เพราะหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการก็บังคับให้ทุกโรงเรียนสอนเหมือนกันทุกแห่งแล้ว และคาเรียนช่วงระยะเวลาสั้นๆก็พ่วงด้วย” เมื่อผู้สื่อข่าวถามว่าทำไมทางกระทรวงศึกษาธิการไม่สั่งห้ามเปิดโรงเรียนเช่นนั้น อธิบดีกรมวิสามัญฯ ว่า “นั่นเป็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ถ้าไปห้ามเขาก็เป็นการริดรอนสิทธิไป เพราะไม่มีข้อห้ามไว้ ถึงอย่างไรก็ตามทางด้านโฆษณาโรงเรียนกวดวิชาอธิบดีกรมวิสามัญฯเตือนไปตามโรงเรียนบางแห่งแล้ว ไม่ให้ครูใช้ชื่อของสถาบันไปหากินกับโรงเรียนกวดวิชาที่ตนหรือคณะเปิดสอนนั้น”

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นได้สะท้อนปัญหาบางประการที่ผู้รับผิดชอบโรงเรียนกวดวิชาได้ให้ความสำคัญคือ ปัญหาการแอบอ้างชื่อของสถาบันต่างๆที่มีชื่อเสียงเพื่อนำไปใช้โฆษณาให้ผู้สนใจมาสมัครเรียน อันเนื่องมาจากความต้องการที่จะสอบเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ดังนั้น ผู้สอนที่มาจากสถาบันนั้นๆย่อมได้รับความสนใจจากผู้ที่ต้องการสอบศึกษาต่อ โดยผู้เรียนหวังว่าจะได้แนวข้อสอบที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด อย่างไรก็ตามโรงเรียนกวดวิชาที่ยังไม่ถูกจำกัด เพราะผู้รับผิดชอบให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน ว่าการเรียนกวดวิชาเป็นสิทธิส่วนบุคคลไม่สามารถห้ามเพราะจะเป็นการลิดรอนสิทธิของบุคคลผู้นั้น

ทั้งนี้บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐหัวข้อ “ว่าด้วยโรงเรียนกวดวิชา” ได้ให้ความเห็นในกรณีเดียวกันไว้ว่า

“อธิบดีกรมวิสามัญศึกษานายสนั่น สุมิตร ได้ให้ทรศนะเรื่องโรงเรียนกวดวิชา กับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ว่า โรงเรียนกวดวิชาที่จัดตั้งขึ้นมามากมายนั้นไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรเลย เพราะหลักสูตรของ กระทรวงศึกษา ก็บังคับให้ทุกโรงเรียนสอนเหมือนกันแล้ว ประกอบกับค่าเล่าเรียนช่วงระยะเวลาสั้นค่อนข้างแพงด้วย โรงเรียนกวดวิชานี้จัดเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ในความควบคุมของกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษา บางแห่งเจ้าของหรือผู้จัดการก็ตั้งชื่อจูงใจอันเป็นผลประโยชน์ทางการค้าว่า “สถานอำนวยการ” บ้าง “โรงเรียนเสริมสมองบ้าง” แล้วแต่จะเห็นว่าเหมาะสมกัน ระเบียบนี้เป็นระเบียบที่มีการเปิดโรงเรียนกวดวิชามากกว่าระยะใด ทั้งนี้เพราะเป็น

¹“ศธ. ชี้ รร กวดวิชาไร้ประโยชน์สอนตามหลักสูตรก็พอแล้ว,” (2509 14 มีนาคม) ไทยรัฐ

ระยะเวลาที่นักเรียนทางเตรียมตัวที่จะสอบเข้าเรียนต่อ ทั้งชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และชั้นอุดมศึกษากัน จึงเป็นโอกาสที่บรรดาครูอาจารย์จากสถานศึกษาซึ่งจะรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อ รวมกันตั้งโรงเรียนกวดวิชาขึ้นเป็นดอกเห็ด แล้วมีวิธีการโฆษณาชวนเชื่ออย่างพิลึกพิลั่นถึงเกียรติประวัติของโรงเรียน ของอาจารย์แห่งโรงเรียนกวดวิชานั้นๆ เมื่อเรามาพิจารณาคุณธรรมของอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาข้างต้นแล้วจะเห็นว่าพรรณนาดังกล่าวเป็นความจริงอยู่มาก เพราะการที่สถานศึกษาต่างๆ จะสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าไว้นั้นก็ยอมถือมาตรฐานความรู้ ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้ ฉะนั้นจึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่นักเรียนจะต้องไปเรียนวิชา ซึ่งนอกเหนือไปจากหลักสูตรที่หนักสมองโดยไม่เกิดประโยชน์อะไรอีก ในด้านเด็กนักเรียนนั้นเมื่อเห็นเพื่อนๆ ไปเรียนกวดวิชากัน ตนเองกลัวว่าจะสอบสู้เขาไม่ได้ก็ยอมต้องรบเร้าผู้ปกครองให้ยอมออกเงินให้ไปเรียนกวดวิชากับเขาบ้าง ซึ่งเราเห็นว่าเมื่อพิจารณาถึงจำนวนโรงเรียนกวดวิชา จำนวนนักเรียนที่กันไปเรียนกวดวิชาแล้วทำให้เสื่อมเสียเศรษฐกิจชาติปีละหลายล้านบาท เพราะเป็นการเสียเงินโดยมิได้อะไรตอบแทน นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียศีลธรรมบ้าง เพราะเป็นสถานที่นัดพบปะของวัยรุ่น ซึ่งก็อาจชักจูงกันประพฤตินทางชั่วสาวไม่สมควรเท่านั้นเอง กระทรวงศึกษาเคยมีคำสั่งห้าม มิให้ครูเปิดสอนพิเศษเพื่อเก็บเงินนักเรียน เป็นการหลอกลวงมาครั้งหนึ่งแล้ว แต่หาได้มีผู้ใดสนใจปฏิบัติตามคำสั่งไม่ บางรายยังต้องเปิดสอนกวดวิชาในโรงเรียนนั่นเอง บางรายยกไชยงไปเปิดสอนกวดวิชาที่นอกโรงเรียน ในเรื่องนี้ทำให้เกิดมีเสียงครหาในทางโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ในกรณีที่ครูผู้ซึ่งเป็นผู้ออกข้อสอบ คัดเลือกมาเปิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นเอง เราจึงเห็นด้วยอย่างยิ่งหากกระทรวงศึกษาธิการจะออกเป็นกฎกระทรวงขึ้นมาห้ามบุคคลหนึ่งบุคคลใด ตั้งโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมาสอนวิชา นอกเหนือไปจากหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป

จากบทบรรณาธิการดังกล่าวได้สะท้อนปัญหาของการกวดวิชาในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี และสามารถสรุปปัญหาได้เป็น 2 ประการดังนี้

1 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ การเรียนกวดวิชาในขณะนั้นมีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศเสื่อมเสียเศรษฐกิจชาติปีละหลายล้านบาท โดยแต่ละครอบครัวที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนกวดวิชาต้องเป็นผู้รับภาระทางการเงินโดยไม่มีค่าเป็น

2 ศีลธรรมและจริยธรรมของทั้งผู้สอนและผู้เรียน กล่าวคือ ตัวผู้สอนมักเป็นอาจารย์จากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่มีชื่อเสียง หรือไม่ก็เป็นผู้ออกข้อสอบของสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ออกมาทำการกวดวิชาเสียเอง ทำให้เป็นข้อถกเถียงในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมว่าเป็นเรื่องที่ดีหรือไม่ควร อีกประการได้สะท้อนถึงตัวผู้เรียนบางคนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนกวดวิชาเป็นสถานที่พบปะของวัยรุ่นและอาจชักจูงกันไปทางชั่วสาว นำมาซึ่งความสูญเสียทางด้านศีลธรรมอย่างยิ่ง

¹ “ว่าด้วยโรงเรียนกวดวิชา,” (2509 15 มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า3

ปัญหาที่สะท้อนออกมาข้างต้น น่าจะมีส่วนผลักดันให้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้นโยบายไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ประเภทกวดวิชาเพิ่มขึ้น ใน จังหวัดพระนครและธนบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา สำหรับในสวนภูมิภาคก็มีนโยบายไม่สนับสนุนเช่นกัน จึงส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนเท่าที่ได้อ่อนุญาตให้จัดตั้งไปเท่านั้น¹ สำหรับตัวอย่างโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชาที่ปรากฏในช่วงระยะเวลานี้คือ

ตาราง 6 แสดงตัวอย่างรายชื่อของโรงเรียนกวดวิชาช่วง พ.ศ.2511- 2520

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์ไทย – ต่างประเทศ	ร.ร. เพ็ญศิริศึกษา สีแยกบ้านแขก	ภาษาอังกฤษทุกระดับชั้น ฝึกพูดกับฝรั่งโดยเฉพาะ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ศูนย์สอนภาษาสากล ไกล่ศึกษาภัณฑ์	สนทนาภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร. วัฒนธรรมศึกษา แยกวัดตึก	สอบเข้ามหาวิทยาลัย
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	ร.ร. นครหลวง (หลานหลวง)	กวดเข้าเตรียมทหาร
อาจารย์รัศมี กุลชล	ร.ร. ดลพิทยา ซอยจุลดิศ	ภาษาอังกฤษ
สตรีชาวญี่ปุ่น	ร.ร. บัณฑิตวิชาชีพ สุขุมวิท ซอย 8	ภาษาญี่ปุ่น เร่งรัด 4 เดือน
อาจารย์จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ, มหิดล, ธรรมศาสตร์	ร.ร. นิติพน เจริญเขต, ยศเส	ภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียม เข้ามหาวิทยาลัย

ที่มา รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ระหว่างปี พ.ศ. 2511 - 2520

¹ พอดู สุวรรณทัต (2529-2530, ธันวาคม) “โรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา,” วารสารการศึกษา
แห่งชาติ 21(2) 54

ใน พ ศ 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มเติมดังนี้

- 1 ไม่อนุญาตให้มีการซื้อขายหรือโอนกิจการให้แก่บุคคลอื่นใดทำการต่อ ยกเว้นกรณีทายาทโดยชอบธรรมตามกฎหมาย
- 2 ไม่อนุญาตให้มีการขยายอาคารบริเวณและชั้นเรียนเพิ่มขึ้น
- 3 ไม่อนุญาตให้มีการรับนักเรียนหรือสาขาวิชาเพิ่ม
- 4 ไม่อนุญาตให้มีการดำเนินกิจการต่อไป เมื่อโรงเรียนถูกเจ้าของที่ดินเรียกที่ดินคืนหรือโรงเรียนเกิดเพลิงไหม้
- 5 ไม่อนุญาตให้ขยายที่และอาคารเรียน¹

ผลของนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชา ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศออกมานั้นได้ไปปรากฏผลในช่วงระยะเวลาที่ 4 คือ พ ศ 2521 - พ ศ 2530

2.4 โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 4 (พ.ศ.2521 - พ.ศ.2530)

เนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศใน พ ศ 2520 นั้นได้จำกัดการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชา จึงส่งผลให้มีผู้ร้องเรียนขอให้กระทรวงศึกษาธิการทบทวนนโยบายของโรงเรียนกวดวิชาใหม่หลายครั้ง กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการทบทวนนโยบายเรื่องนี้ ถึง 2 ครั้ง คือใน พ ศ 2521 และ 2524² โดยเสนอผ่านที่ประชุมอธิบดีพิจารณาเรื่องโรงเรียนกวดวิชา ที่ประชุมมีมติให้ยึดถือตามหลักการเดิม กล่าวคือ โรงเรียนกวดวิชาใดที่เปิดอยู่แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้ แต่หากจะมีการเปลี่ยนแปลงกิจการ เช่น การโอนหรือย้ายจะไม่พิจารณาอนุญาต ดังนั้นโรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นจึงได้ลดจำนวนลงไปมากทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ดังหลักฐาน พ ศ 2521 โรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศทั้งหมด 260 แห่ง แบ่งเป็น กรุงเทพมหานคร 170 แห่ง และภูมิภาค 84 แห่ง³ และใน พ ศ 2528 โรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศทั้งหมด 177 แห่ง แบ่งเป็น กรุงเทพมหานคร 131 แห่ง และภูมิภาค 46 แห่ง⁴ จะสังเกตได้ว่าโรงเรียนกวดวิชาที่จดทะเบียนถูกต้องทั่วประเทศลดลงถึงร้อยละ 32 ในกรุงเทพมหานครลดลงร้อยละ 22 และในส่วนภูมิภาคลดลงถึงร้อยละ 45 เป็นต้น

¹พอดู สุวรรณทัต (2529-2530, ธันวาคม) "โรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 54

²แหล่งเดิม

³สำนักงานการศึกษาเอกชน (2522, 22 กรกฎาคม) สถิติการศึกษาเอกชน หน้า 4

⁴สำนักงานการศึกษาเอกชน (2529, 5 สิงหาคม) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ หน้า 8

ปัญหาที่สืบเนื่องจากนโยบายและระเบียบที่ใช้ควบคุมโรงเรียนกวดวิชา ไม่ส่งเสริมให้โรงเรียนกวดวิชาเหล่านี้เพิ่มขึ้น มีแต่จะทำให้จำนวนลดลง ทำให้มีการกระทำผิดพระราชบัญญัติเพื่อคงสภาพของโรงเรียนไว้หลาย ๆ กรณี เช่น

เมื่อเจ้าของเดิมไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการโรงเรียนต่อไป แต่ไม่ต้องการเลิกกิจการจึงได้มีการเลี่ยงกฎหมาย โดยการให้บุคคลอื่นมาเช่าดำเนินกิจการหรือทำสัญญาซื้อขายกันเอง เป็นการภายใน โดยยังคงชื่อผู้รับใบอนุญาตเดิม ที่ติดต่อกับสำนักงานการศึกษาเอกชน กรณีนี้มีหลายรายในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากบางโรงเรียนมีชื่อเสียงและมีนักเรียนนิยมเรียนเป็นจำนวนมาก

การโฆษณาของโรงเรียนกวดวิชา ได้มีการโฆษณาไม่ตรงตามที่โรงเรียนได้รับอนุญาตไว้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เช่น ได้รับอนุญาตให้สอนภาคฤดูร้อนแต่กลับโฆษณาว่าสอนเวลาเย็น และมีการย้ายสถานที่โดยพลการ ซึ่งการกระทำทั้งหมดเป็นการกระทำที่ผิดระเบียบกฎหมาย และนโยบายที่วางไว้ อีกทั้งสภาพของโรงเรียนในขณะนั้น มิได้ตรงตามข้อมูลในทะเบียนประวัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ในช่วงระยะเวลานั้นกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในการควบคุมดูแลการบริหารและดำเนินการของโรงเรียนเอกชนประเภทต่างๆ รวมทั้งโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งผลบังคับตามพระราชบัญญัติและกฎกระทรวงสำหรับควบคุมดูแลโรงเรียนกวดวิชา ได้เปลี่ยนจากพระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 มาเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ฉะนั้นการควบคุมดูแลและตรวจสอบโรงเรียนเอกชนในด้านต่างๆ เช่น การขอจัดตั้งโรงเรียน การขอเพิ่มหลักสูตร การขอยุบหลักสูตร การขอย้ายสถานที่ การขอบรรจุครู การถอนครู จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

การจำกัดโรงเรียนกวดวิชาในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น ได้ส่งผลให้เกิดโรงเรียนที่ผิดกฎหมายขึ้น และพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลนั้นยังไม่ชัดเจนพอที่จะนำมาใช้ได้ ในกรณีที่มีผู้จัดกวดวิชาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เช่น การกวดเข้าปริญญาโทของมหาวิทยาลัยต่างๆ กวดเพื่อสอบเข้าเป็นข้าราชการหรือองค์กรต่างๆ จัดสัมมนาหรืออบรมตามโรงแรมโดยมีหลักสูตรชัดเจน กล่าวคือกฎหมายนี้ในขณะนั้นอยู่ในระหว่างการตีความว่าครอบคลุมไปถึงการกวดวิชาในลักษณะดังกล่าวด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ในปีหนึ่งๆ จะพบการกระทำผิดในโรงเรียนประเภทนี้อยู่ไม่น้อย

ในช่วงระยะเวลานี้ได้มีการเปลี่ยนแผนการศึกษาชาติมาเป็น ฉบับ พ.ศ. 2520 จุดประสงค์ประการสำคัญ คือ การมุ่งจัดการศึกษาในแต่ละระดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพควบคู่กันไป จะได้มีพื้นฐานวิชาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในกรณีที่ไม่เรียนต่อในระดับสูง ด้วยเหตุนี้

หลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยมต่างก็มีวิชาชีพให้เด็กเลือกเรียน ขณะเดียวกันหลักสูตรได้ลดความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษลง ให้เป็นเพียงวิชาเลือกทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษได้มีโอกาสได้เลือกเรียนวิชาอื่นที่มีความจำเป็นต่อตนเองมากกว่า อุดมคติของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติฉบับนี้ จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมมากกว่าการมุ่งเรียนต่อในระดับสูง และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อเมื่อจบประโยคในแต่ละระดับ ดังจะเห็นได้จากเด็กที่เรียนจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา มีเพียงไม่ถึงร้อยละ 45¹ และผู้ที่จบมัศึกษามีโอกาสเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละไม่เกิน 20² แผนการศึกษาฉบับนี้จึงเป็นการไม่สมควรเอาการศึกษาของคนส่วนน้อยมาบีบบังคับคนส่วนใหญ่ต้องเรียนตามไปด้วย

ตาราง 7 แสดงข้อมูลจำนวนผู้สมัครและจำนวนรับของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ.2524 – 2530

ปี	จำนวนผู้สมัคร	จำนวนรับ	ร้อยละของผู้ผ่านการสอบ
2524	84,324	13,323	15.8
2525	91,288	13,557	14.9
2526	82,059	14,340	17.4
2527	95,312	14,506	15.2
2528	88,372	15,164	17.2
2529	97,838	15,690	16.1
2530	86,615	15,828	18.3

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) โครงการวิจัยเรื่องการกวาดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา หน้า 2

¹ ประยูร ศรีประสาธน์ (2529-2530, ธันวาคม) “องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการกวาดวิชา,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 59

² แหล่งเดิม

เมื่อเป็นเช่นนี้ สำหรับผู้ที่ประสงค์ที่จะเรียนต่อในระดับสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันที่มีชื่อเสียง หรือในสาขาวิชาที่มีโอกาสหางานทำได้ง่าย หรือได้รับการยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ จำเป็นที่จะต้องขวนขวายหาวิธีการทางอื่นเพื่อมาเพิ่มพูนความรู้ของตน นอกเหนือจากวิชาที่เรียนในโรงเรียน วิธีที่จะเพิ่มพูนความรู้ก็โดยวิธีการกวดวิชาทั้งในลักษณะจ้างครูไปสอนส่วนตัวที่บ้าน หรือไปเรียนยังสถาบันกวดวิชาที่เปิดสอนกันตามที่ต่าง ๆ เป็นต้น หลักฐานที่เป็นเครื่องยืนยันถึงการที่เรียนกวดวิชาแล้วจะมีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้นได้แก่ จำนวนผู้เรียนกวดวิชาและสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าผู้ที่ไม่เรียนกวดวิชาและเข้าศึกษาต่อได้ เป็นต้น

ตาราง 8 แสดงจำนวนร้อยละของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำแนกตามการเรียนกวดวิชาและไม่กวดวิชา พ.ศ. 2523 – พ.ศ. 2527

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัครสอบ				
	รวม	กวดวิชา		ไม่กวดวิชา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2523	74,816	23,823	31.8	50,986	62.8
2524	84,325	26,427	31.3	57,897	68.7
2525	91,288	31,731	34.8	59,557	65.2
2526	82,059	29,126	35.5	52,933	64.5
2527	95,312	32,951	34.6	62,361	65.4

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) โครงการวิจัยเรื่องการกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา
หน้า 2

ตาราง 9 แสดงจำนวนร้อยละของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบัน
อุดมศึกษา ของรัฐที่สอบได้ จำแนกตามการเรียนกวดวิชาและไม่กวดวิชา พ.ศ.
2523 – พ.ศ. 2527

ปี การศึกษา	จำนวนผู้สอบได้				
	รวม	กวดวิชา		ไม่กวดวิชา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2523	13,600	7,495	55.1	6,105	44.9
2524	13,323	7,641	57.4	5,608	42.7
2525	13,557	8,307	61.3	5,250	38.7
2526	14,300	6,790	47.5	7,506	52.5
2527	14,506	7,912	54.5	6,594	45.5

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) โครงการวิจัยเรื่องการกวดวิชาของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา.
หน้า 2.

จากตารางได้แสดงให้เห็นว่าการกวดวิชาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงต่อการสอบคัดเลือก
เข้าศึกษาต่อทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาที่มีปรากฏในช่วงระยะเวลานี้ค่อนข้างประสพอุปสรรค
เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มิได้เก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ ดังนั้นข้อมูล
รายชื่อของโรงเรียนกวดวิชาที่ได้มานับแต่ช่วงเวลานี้เป็นต้นไป จึงได้มาจากแบบสอบถาม ที่ได้
ทำการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 600 คน เช่น กลุ่มอาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กลุ่ม
อาจารย์โรงเรียนวัดสุทธิวราราม และโรงเรียนยานนาวา เป็นต้น ทั้งนี้ได้ทำการรวบรวม
ตัวอย่างรายชื่อโรงเรียนกวดวิชาต่างๆจากแบบสอบถามได้ดังนี้

ตาราง 10 แสดงตัวอย่างรายชื่อของโรงเรียนกวดวิชา ในช่วง พ.ศ 2521 – 2530

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์สกันธ์ ผ่องพุทธรคุณ	Math Center/ ถนนราชดำเนิน	คณิตศาสตร์
อาจารย์เกริก	ถนนราชดำเนิน	เคมี
ช่วง ทมทิตขงค์	Physic Center ถนนราชดำเนิน	ฟิสิกส์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	JU กวดวิชา ใกล้ศาลเจ้าพ่อเสือ	ฟิสิกส์ และชีวะ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Home of English/ ถนนราชดำเนิน	ภาษาอังกฤษ
อาจารย์สำราญ ทังทอง	เคมีเซ็นเตอร์	เคมี
อาจารย์สงวน วงศ์สุชาติ	เสาชิงช้า	ภาษาอังกฤษ
อาจารย์สุน	ฝั่งธนฯ ใกล้แยก 35 โบว์	เคมี
อาจารย์สุพิศ	ประตูน้ำ	ภาษาไทย
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	MAC	ฝรั่งเศส

ที่มา รวบรวมจากแบบสอบถามในช่วง พ.ศ 2521-2530

2.5. โรงเรียนกวดวิชาช่วงที่ 5 (พ.ศ. 2531 - พ.ศ.2540)

โรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้เริ่มเข้าสู่ยุคที่โรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ เริ่มมีการขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากทางกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติหลักการให้มีการเปิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นได้และมีหลักเกณฑ์ที่รัดกุมขึ้นทั้งสถานที่ ผู้บริหาร อาคาร อุปกรณ์ โรงเรียนจึงขยายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วง พ.ศ 2536 – พ.ศ 2540 และพ.ศ 2545¹ ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรายงานว่า มีจำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั้งหมด 751 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 206 โรงเรียน และภูมิภาค 445 โรงเรียน ทั้งนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามที่จะทำให้โรงเรียนกวดวิชาลดจำนวนลง ด้วยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนกวดวิชานั้นไม่มีความจำเป็นผู้เรียนต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามหาวิธีการให้นักเรียนและผู้ปกครอง ลดค่านิยมในการกวดวิชาโดยการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้เป็นอุปสรรคต่อการสอนกวดวิชาในโรงเรียน

¹สำนักงานการศึกษาเอกชน (2546, 8 กรกฎาคม) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2545 หน้า4

กวดวิชาที่มีขนาดใหญ่ เช่น ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2544 กำหนดให้โรงเรียนต่างๆ ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลหลักสูตรการเรียนการสอนให้ตรงตามแผนการศึกษาโดยที่โรงเรียนต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาเดียวกันในแต่ละเทอม ทั้งนี้เอาเนื้อหาเรื่องใดในช่วงชั้น* นั้นมาเรียนก่อนก็ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชาที่ไม่สามารถจัดการสอนเรื่องต่างๆ ในเนื้อหาวิชาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนได้ ดังนั้นผู้ที่เรียนกวดวิชาที่ลงเรียนในวิชาต่างๆ บางคนอาจได้เรียนในเรื่องที่ตนเองไม่ได้ใช้เรียนในโรงเรียนก็เป็นได้ แต่ผลข้างต้นกลับทำให้การเรียนกวดวิชากลุ่มย่อยหรือเรียนเดี่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ตรงตามความต้องการมากที่สุด อย่างไรก็ตามในช่วงปีการศึกษา 2540 นั้นได้มีการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยใหม่ ทำให้การเรียนกวดวิชาได้มีรูปแบบที่เปลี่ยนไป

การกวดวิชาในระยะนี้ โดยมากจะเน้นเรียนการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้รับผิดชอบยังคงเป็นทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดสอบรวม การสอบจะแบ่งเป็นสายวิทยาศาสตร์ และสายศิลป์ สำหรับสายวิทย์ จะต้องสอบในวิชาสามัญ 1 คณิตศาสตร์ กข ภาษาอังกฤษ กข เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา ส่วนสายศิลป์จะสอบในวิชา สามัญ 2 สังคมศึกษา กข ภาษาไทย กข ภาษาอังกฤษ กขค คณิตศาสตร์ ก

นอกจากการสอบรวมในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว แต่ละมหาวิทยาลัยยังใช้วิธีคัดเลือกโดยการสอบตรง(โควต้า)แต่น้อยมาก เช่น การสอบตรงของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น การสอบจะต้องใช้คะแนนในทุกๆ วิชา และเลือกคณะที่ตนเองต้องการเรียนแต่ละคะแนน และแต่ละวิชามีความสำคัญไม่แพ้กัน ดังนั้นการเรียนกวดวิชาในช่วงเวลานั้นๆ จะเจาะจงเป็นรายวิชา ตัวผู้เรียนอ่อนในวิชาใด จะเลือกเรียนในวิชานั้น

* กำหนดให้ 1 ช่วงชั้นมี 3 ปี แต่ละโรงเรียนมีอิสระในการนำสาระการเรียนรู้ของกลุ่มต่างๆ มาเรียนในภาคการศึกษาใดก็ได้

**ตาราง 11 แสดงข้อมูลจำนวนผู้สมัครและจำนวนรับของสถาบันอุดมศึกษาสังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2524 – พ.ศ. 2530**

ปี	จำนวนผู้สมัคร	จำนวนรับ	ร้อยละของผู้ผ่านการสอบ
2531	89,409	16,005	17.9
2532	94,218	16,531	17.6
2533	111,615	17,650	15.8
2534	117,675	18,399	15.6
2535	126,613	19,469	15.4
2536	132,562	21,354	16.1
2537	134,654	37,478	27.8
2538	140,515	38,377	27.3
2539	160,841	45,613	28.4
2540	171,604	39,339	22.9

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) โครงการวิจัยเรื่องการกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา หน้า 2

อย่างไรก็ตามการเรียนกวดวิชานั้นผู้เรียนจะนิยมเรียนตลอดปีในบางครั้งจะมีการเรียนเกินเนื้อหาวิชาบ้าง เพราะเนื่องจากในช่วงเวลานั้นการสอบเทียบก็เป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ถึง 2 ครั้ง คือในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องมาจากการสมัครในครั้งแรกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ใช้ผลของการสอบเทียบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สอบได้จากการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อยื่นสมัครสอบ ผู้ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 บางกลุ่มที่ต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเลยต้องลงเรียนเกินเนื้อหาวิชาที่ตนเองเรียนอยู่

ตาราง 12 แสดงจำนวนผู้สมัครและผู้สอบผ่านข้อเขียน จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2539

สถานภาพทางการศึกษา	ผู้สมัคร สอบ	จำนวน ผู้สอบผ่าน ข้อเขียน	จำนวน ผู้สอบผ่าน สัมภาษณ์
ไม่ได้เรียนในโรงเรียนและสอบเทียบ ม 6 ได้แล้ว	8,341	1,995	1,963
กำลังเรียน ม 4 หรือ ม 5 และสอบเทียบ ม 6 ได้แล้ว	27,805	8,271	6,639
กำลังเรียน ม 6 หรือเทียบเท่า	99,341	29,476	24,990
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2538	17,121	3,935	3,150
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2537	5,512	1,302	1,059
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2536	1,344	307	254
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2535	607	161	133
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2534	350	71	65
สำเร็จ ม ปลาย หรือเทียบเท่าเมื่อ พ.ศ. 2533	360	92	81
อื่น ๆ	60	3	3
รวม	160,841	45,613	38,337

ที่มา ทบวงมหาวิทยาลัย (2539) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 หน้า 4

จากระบบการสอบคัดเลือกระบบเดิมที่ส่งผลให้เด็กนักเรียนเกิดภาวะความเครียดและมีการแข่งขันอย่างสูงส่งผลให้เกิดการกวดวิชาขึ้น ดังนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก ทำให้ปีการศึกษา 2540 เป็นปีสุดท้ายที่ใช้ระบบการสอบคัดเลือกระบบเก่า และปีการศึกษา 2541 จะใช้การสอบคัดเลือกระบบใหม่ ความแตกต่างของทั้งสองระบบคือ

2 5 1 การสอบคัดเลือกกระบวนเดิม

การสอบคัดเลือกในระบบเก่าจะจัดสอบคัดเลือกปีละ 1 ครั้งในเดือนเมษายน ผู้สมัครสอบต้องสอบทุกวิชาที่กำหนดให้สอบ ใน 1 ครั้ง การสอบไม่สามารถนำผลการเรียนในระดับมัธยมปลายมาใช้ในการสอบคัดเลือก การตัดสินยึดคะแนนสอบวิชาหลักและวิชาเฉพาะอย่างเดียว การสอบวิชาหลัก ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในทุกคณะ/ประเภทวิชา เวลาที่ใช้ในการสอบแต่ละวิชา 3 ชั่วโมง วิชาที่ใช้ในการสอบแยกเฉพาะสาย คือ สายวิทย์ สอบวิชาสามัญ 1 คณิตศาสตร์ กข ภาษาอังกฤษ กข เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และสายศิลป์ สอบวิชาสามัญ 2 สังคมศึกษา กข ภาษาไทย กข ภาษาอังกฤษ กขค คณิตศาสตร์ ก ผลคะแนนไม่สามารถเก็บคะแนนไว้ได้ การสอบจะไม่สามารถทราบคะแนนก่อนเลือกคณะ และระยะเวลาในการเตรียมตัวนานกว่า เพราะสอบเพียงครั้งเดียวในเดือนเมษายน

2 5.2 การสอบคัดเลือกกระบวนใหม่

การสอบคัดเลือกกระบวนใหม่จัดสอบปีละ 2 ครั้ง คือครั้งแรกในเดือนตุลาคม และครั้งที่ 2 ในเดือนมีนาคม ผู้สมัครสอบจะสอบได้หลายครั้ง ครั้งละหลายวิชาได้ และใช้คะแนนที่ดีที่สุดในการสมัครเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งมีการนำผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาใช้ในการคัดเลือก การตัดสินจะใช้ผลการเรียนในระดับมัธยมปลายมาพิจารณาร่วมกับคะแนนสอบวิชาหลัก และวิชาเฉพาะ ทั้งนี้ในการสอบวิชาหลักมีการกำหนดขั้นต่ำในบางคณะ และประเภทวิชา เวลาในการสอบแต่ละวิชา 2 ชั่วโมง วิชาที่ใช้สอบร่วมกันทั้งสายวิทย์และสายศิลป์ คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน และสอบวิชาบังคับอื่นๆ ตามที่คณะและประเภทวิชากำหนดไว้ สามารถเก็บคะแนนไว้ได้ 3 ปี ผู้สอบสามารถรู้คะแนนของตนเองก่อนเลือกคณะ และระยะเวลาในการเตรียมตัวน้อยกว่า เพราะสอบครั้งแรกเดือนตุลาคม

ผลจากการวิจัยเรื่องผลกระทบของการคัดเลือกกระบวนใหม่ ต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นเครื่องชี้วัดที่ชัดเจนว่าการสอบคัดเลือกกระบวนใหม่นั้นได้ทำให้การเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแล้วนักเรียนมีความต้องการเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 59.33 และมีความต้องการเรียนกวดวิชาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงร้อยละ 48.67 นับเป็นโอกาสของสถาบันสอนพิเศษ¹ ที่สามารถสอนกวดวิชากับผู้ต้องการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในจำนวนที่มากขึ้น ส่งผลทำให้โรงเรียนกวดวิชาขยายวิชาที่สอน และมุ่งเน้น

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ผลกระทบของการสอบคัดเลือกกระบวนใหม่ ต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการจัดการของสถานประกอบการ หน้า 3

การสอนไปยังวิชาที่มีความต้องการในการเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ มีความต้องการเรียนมากขึ้น ร้อยละ 73.33¹

ระบบการสอบคัดเลือกระบบแบบใหม่มีผลกระทบในแต่ละวิชาไม่เท่ากันดังนี้

วิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ เห็นชัดว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือเรียนเดี่ยวถึงร้อยละ 48.67 และร้อยละ 26.67 ตามลำดับสถาบันกวดวิชาจำเป็นต้องปรับการเรียนกวดวิชาให้เหมาะสมคือจัดเป็นกลุ่มย่อยตามความต้องการของผู้บริโภค

วิชาเคมีและภาษาอังกฤษ เน้นการเรียนกลุ่มย่อยเช่นเดียวกัน ส่วนวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษานั้น ไม่จำเป็นต้องใช้ความเข้าใจในการเรียนสูงนัก สามารถสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ได้

เพราะฉะนั้นระบบการสอบคัดเลือกระบบใหม่ ได้สร้างโอกาสในการเพิ่มจำนวนนักเรียนที่มาสมัครเรียนในสถาบันกวดวิชาต่างๆ แต่ขณะเดียวกันก็สร้างอุปสรรคต่อการเปิดหลักสูตรการกวดวิชา เพราะหลังจากนักเรียนปิดภาคเรียนแล้วเดิมจะมีเวลาก่อนที่จะสอบคัดเลือกประมาณ 3 สัปดาห์ แต่จากระบบใหม่จะเหลือเวลาเพียง 1 สัปดาห์ ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่มักใช้เวลาในการพักผ่อน หรืออ่านหนังสือเองที่บ้าน จนทำให้หลายๆสถาบันต้องงดหลักสูตรในช่วงเวลานี้ลง

การกวดวิชาหลัง พ.ศ. 2540 นั้นจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนระบบการสอบคัดเลือกที่ไม่มีความชัดเจน จนในบางครั้งไม่สามารถจะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นยุคแห่งความไม่แน่นอนของการเรียนกวดวิชา และน่าจะเป็นยุคทองของการกวดวิชา แบบการเรียนส่วนบุคคล หรือกลุ่มขนาดเล็กๆ ทั้งนี้เกิดขึ้นจากปัจจุบันการเรียนการสอนในโรงเรียน เนื้อหาในแต่ละวิชานั้นไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นหากเรียนรวมในห้องเรียนเดียวกัน อาจทำให้เกิดความไม่เสมอภาค คือ บางคนที่มาจากรโรงเรียนหนึ่งอาจเรียนคนละเนื้อหาที่สอนในโรงเรียนกวดวิชา แต่ต้องทนเรียนจนจบชั่วโมง และไม่สามารถนำเอาไปใช้ประโยชน์ในห้องเรียนภาคปกติได้เท่าที่ควร นี่คือปัญหาที่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจน ดังนั้นการเรียนส่วนตัวจึงได้รับความนิยมมากขึ้น

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ผลกระทบของการสอบคัดเลือกระบบใหม่ ต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการจัดการของสถานประกอบการ หน้า 3

ตาราง 13 แสดงตัวอย่างรายชื่อของโรงเรียนกวดวิชาในช่วง พ.ศ 2531 – 2540

ผู้สอน	สถานที่	วิชา
อาจารย์สกันธ์ ผ่องพุททคุณ	Math Center ถนนราชดำเนิน	คณิตศาสตร์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	The Brain สยามสแควร์	ทุกวิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Mac ราชดำเนิน	
อาจารย์อุรวรรณ ศิวะกุล	โรงเรียนกวดวิชาวรรณสรณ์	เคมี
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	PEP /สยามสแควร์	วิทยาศาสตร์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Home of English/ ถนนราชดำเนิน	ภาษาอังกฤษ
อาจารย์สงวน วงศ์สุชาติ	เสาชิงช้า	ภาษาอังกฤษ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Apply Physic/ พญาไท	ฟิสิกส์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	พันธะศึกษา/ เทเวศร์	เคมี
อาจารย์มงคล		คณิตศาสตร์
อาจารย์ดวงใจ ศุภไวย	วิสุทธิกษัตริย์	ภาษาอังกฤษ
อาจารย์จำรูญ	ตลาดสามย่านชั้น 2	ฟิสิกส์
อาจารย์ธนะชัย ศรีทองนุช	โชคชัย 4	ชีวะ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	GSC สยามสแควร์	ทุกวิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	บ้านค่านว/ สยามสแควร์	ทุกวิชา
อาจารย์สมัย	ลาดพร้าว	คณิตศาสตร์
อาจารย์เสาวนิตย์	สยามสแควร์	ภาษาอังกฤษ
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Grade 4 สยามสแควร์	ทุกวิชา
อาจารย์อุทัยพันธ์	สยามสแควร์	ภาษาไทย
อาจารย์ลิลลี่	สยามสแควร์	ภาษาไทย
อาจารย์วันชัย	สามย่าน	สังคมศึกษา
อาจารย์พิสิษฐ์	Neo Physic Center	ฟิสิกส์
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	Tutor / สามย่าน	ทุกวิชา
(ไม่ปรากฏชื่อผู้สอน)	RAC /อนุเสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	ทุกวิชา

ที่มา รวบรวมจากแบบสอบถามในช่วง พ.ศ 2531-2540

บทที่ 4

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนกวดวิชา

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 600 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มอาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กลุ่มอาจารย์โรงเรียนวัดสุทธิวราราม กลุ่มอาจารย์โรงเรียนยานนาวา กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฯลฯ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือเพศหญิงร้อยละ 75 ที่เหลือเป็นเพศชาย ร้อยละ 25 ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเวลาของการจัดเก็บข้อมูลในการทำวิจัยเป็น 5 ช่วงเวลา คือ

ช่วงที่ 1 ก่อนการใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ถึง ปีการศึกษา 2500

ช่วงที่ 2 หลังปีการศึกษา 2501 ถึง ปีการศึกษา 2510

ช่วงที่ 3 ช่วงปีการศึกษา 2511 ถึง ปีการศึกษา 2520

ช่วงที่ 4 ช่วงปีการศึกษา 2521 ถึง ปีการศึกษา 2530

ช่วงที่ 5 ช่วงปีการศึกษา 2531 ถึง ปีการศึกษา 2540

ผู้วิจัยนำเสนอลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล อันประกอบด้วยพื้นฐานของผู้อุปการะ สภาพของโรงเรียน และผลกระทบของการเรียนกวดวิชา โดยสรุปผลมาดังต่อไปนี้

1. ช่วงที่ 1 ก่อนการใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ถึง ปีการศึกษา 2500

การสุ่มตัวอย่างข้อมูลในช่วงระยะเวลานี้มีอุปสรรคที่สำคัญคือกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้สูงอายุและมีจำนวนที่ไม่มากนัก ปัญหาเรื่องความจำ จึงเป็นอุปสรรคประการหนึ่ง ผลจากกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่าไม่พบผู้เรียนกวดวิชา อันน่าจะเนื่องมาจากการกวดวิชาในขณะนั้นไม่เป็นที่แพร่หลาย และไม่เป็นที่รู้จัก อย่างไรก็ตามจากการสอบถามข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงเวลานี้ได้ทำให้ทราบว่า สถานที่เรียนกวดวิชาในขณะนั้นที่ได้รับความนิยม คือ โรงเรียนกวดวิชาทัศน์ สิงห์เสนีย์ อยู่บริเวณยานยศเส ดำเนินการสอนโดยอาจารย์โลอาจ ภมระราภา และอาจารย์สังเวียน วงศ์สุวรรณ ทำการสอนในวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์

2.ช่วงที่ 2 ปีการศึกษา 2501 ถึง ปีการศึกษา 2510

โรงเรียนกวดวิชาที่ปรากฏในช่วงระยะเวลานี้นั้นมีปรากฏไม่มากนัก ลักษณะของการเรียนการสอนที่สำคัญคือ ในช่วงระยะเวลา 5 ปีแรก วิชาที่ได้รับความนิยมคือภาษาอังกฤษ รูปแบบของการกวดวิชาไม่หลากหลายมากนัก แต่ในช่วง 5 ปีหลังจากนั้น การกวดวิชาจึงมีรูปแบบมากขึ้น คือ แบ่งการเรียนตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนและมีความหลากหลายมากขึ้น ได้รับความนิยมในการเรียนกวดวิชาน่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น สังเกตได้จากการมีสาขาของสถาบันกวดวิชา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

2.1.ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงร้อยละ 80 และเพศชายร้อยละ 20 ทั้งหมดเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ และทั้งหมดสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์ ดี ถึง ปานกลาง

สถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 40 และอีกร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างเรียนสถานศึกษาขนาดเล็ก ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตรงกับสาขาวิชาที่มุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้จะเนื่องมาจากจำนวนผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีน้อย ประกอบกับจำนวนผู้เข้าสอบและอัตราการแข่งขันยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจุบัน ดังแสดงไว้ในตารางอัตราการแข่งขันเพื่อสอบคัดเลือกที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 3

2.2 ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างเพียงพอถึงร้อยละ 60 เมื่อมีการเรียนการสอนที่เพียงพอในโรงเรียน ส่งผลให้การเรียนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนไม่มีความจำเป็น อีกทั้งครูผู้สอนที่สอนในชั้นเรียนยังมีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสอนมากถึงร้อยละ 40 และเนื้อหาที่สอนยังสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยถึงร้อยละ 60 อย่างไรก็ตามมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงร้อยละ 20 ได้ทำการเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียน ในช่วงที่ใกล้สอบ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนต่างๆ ได้เห็นคุณค่าของการเปิดสอนพิเศษในโรงเรียน ทำให้เด็กบางส่วนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องออกไปเรียนกวดวิชาที่อื่นเพิ่มเติม

2.3. วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา การเรียนกวดวิชาในขณะนั้น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มักนิยมเรียนกวดวิชาในช่วงหยุดภาคฤดูร้อน ถึงร้อยละ 62.5 รองลงมาเป็นเทอมปลาย ร้อยละ 25 และเทอมต้น ร้อยละ 12.5

วิชาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือภาษาอังกฤษร้อยละ 29 41 รองลงมาคือคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาไทย ซึ่งมีอัตราส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 23 53

2 4 ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา

2 4 1 ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลาของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ถึงร้อยละ 40 ของผู้ตอบและ อีก ร้อยละ 20 มีผลมาก

จากผลของการเก็บข้อมูลข้างต้น ทำให้เราทราบว่าการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย การกวดวิชามีบทบาทสำคัญ ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้สอดคล้องกับพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในขณะนั้น กล่าวคือการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ ศ 2503 ซึ่งมีลักษณะที่แยกสายการเรียน¹ ทำให้ผู้เรียนมีจุดอ่อนในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสอบแข่งขันของแต่ละสายที่ต้องการให้มีความพร้อมที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยให้ได้² จึงทำให้การกวดวิชาเป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยและส่งผลให้การกวดวิชามีบทบาทมากขึ้น อีกทั้งการกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้สะท้อนถึงความคาดหวังของผู้เรียนในยุคสมัยนี้ได้เป็นอย่างดี เหตุเพราะการสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐ จะทำให้ผู้ที่เรียนจบมาได้รับการยอมรับในสังคมมากกว่าจากสถาบันเอกชน ด้วยเหตุนี้ทำให้การกวดวิชาเพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จึงได้รับความนิยม

2 4 2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของครอบครัวปานกลาง และเมื่อพิจารณารวมกับข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว พบว่าอาชีพของผู้อุปการะ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท สรุปได้ว่า อาชีพของผู้อุปการะและรายได้ที่สูงมีผลต่อการเรียนกวดวิชาในขณะนั้น คือ ผู้ที่มีโอกาสเรียนกวดวิชาในขณะนั้นส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ส่วนผู้ที่มีผู้อุปการะประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีเพียงส่วนน้อยที่จะได้เรียนกวดวิชา ประมาณร้อยละ 20 ถือว่าเป็นสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก ได้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าย่อมมีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ที่ดีและมากกว่า

¹ “แผนการศึกษาแห่งชาติ,” (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 86 หน้า 6

² อภิชัย พันธเสน (2530, 21 ธันวาคม – มกราคม) “กวดวิชา เหตุและผลที่จะเกิดขึ้น,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 14

2 4 3 ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ผลน้อย และปานกลาง ร้อยละ 40 เท่ากัน แต่ที่น่าสนใจบางส่วนคือ ร้อยละ 20 กล่าวว่า การกวดวิชาในอดีตส่งผลอย่างมากในการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษช่วยให้ทักษะทางด้านภาษามีการพัฒนาขึ้นและทำให้สามารถเจริญก้าวหน้าในองค์กรที่ติดต่อกับชาวต่างชาติ ซึ่งนับว่าเป็นผลที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะในขณะที่หลายองค์กรและหลายๆคนกล่าวว่าการกวดวิชาเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและสิ้นเปลือง แต่กลับมีคนหนึ่งให้ความเห็นว่าการกวดวิชามีผลต่อหน้าที่การงานของเขา ถึงแม้ว่าจะเป็นจำนวนที่ไม่มากก็ตาม

3. ช่วงที่ 3 ปีการศึกษา 2511 ถึง ปีการศึกษา 2520

การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ ได้รับอิทธิพลมาจากการจัดระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย กล่าวคือ วิชาที่ใช้ในการสอบเข้า เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีความสำคัญมากขึ้น การเรียนกวดวิชาในวิชาหลักเหล่านี้จึงได้รับความนิยม โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงมักจะทำการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่งให้ผู้สอนมีความชำนาญ อย่างไรก็ตามนโยบายการควบคุมโรงเรียนกวดวิชาได้ถูกนำมาบังคับใช้เพื่อจำกัดการขยายตัวของโรงเรียนกวดวิชาส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนลดลง แต่ทั้งนี้ความต้องการที่จะเรียนกวดวิชายังคงมีมาก

3.1.ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงร้อยละ 80 และเพศชายร้อยละ 20 ทั้งหมดเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ร้อยละ 80 สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ร้อยละ 10 สอบไม่ได้ และไม่เคยสอบร้อยละ 10 ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์ ดี ถึง ปานกลาง

สถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 50 คือมีจำนวนนักเรียน มากกว่า 550 คนขึ้นไป และร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตรงกับสาขาวิชาที่มุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากจำนวนผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีน้อย ประกอบกับจำนวนผู้สอบและอัตราแข่งขันยังมีอัตราต่ำเมื่อเทียบกับปัจจุบัน ดังแสดงไว้ในตารางอัตราการแข่งขันเพื่อสอบคัดเลือกที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 3

3 2 ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้จัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอร้อยละ 50 ในขณะที่ร้อยละ 50 คิดว่าไม่เพียงพอ เมื่อมีกลุ่มตัวอย่างถึงครึ่งหนึ่งที่คิดว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น

ไม่เพียงพอ จึงส่งผลถึงการเรียนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนให้มีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งครูผู้สอนที่สอนในชั้นเรียนยังมียุทธวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสอนมากเพียงร้อยละ 10 ซึ่งสังเกตได้จากอัตราส่วนลดลงจากช่วงที่ผ่านมาถึง ร้อยละ 30 และสำหรับความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก คือร้อยละ 50 กล่าวว่าค่อนข้างมาก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมาความสอดคล้องของเนื้อหาจะอยู่เกณฑ์ มากถึง ค่อนข้างมาก นับว่าความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาลดลงจึงเป็นปัจจัยผลักดันให้กลุ่มตัวอย่างต้องออกเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียน ในช่วงที่ใกล้สอบ ร้อยละ 50 ในขณะที่ร้อยละ 50 ไม่เปิดสอนพิเศษ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นการเห็นคุณค่าของการสอนพิเศษเพิ่มเติมของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างว่า เห็นคุณค่า ค่อนข้างน้อย ถึงร้อยละ 30

3.3 วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา การเรียนกวดวิชาในขณะนั้น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มักนิยมเรียนกวดวิชาในช่วงปิดภาคฤดูร้อน ถึงร้อยละ 57 14 รองลงมาเป็นเทอมปลาย ร้อยละ 48 86 เป็นต้น

วิชาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดยังคงเป็นวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 29 03 รองลงมาคือคณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาไทย ซึ่งมีอัตราส่วนที่ลดหลั่นกันตามลำดับ

3.4 ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา

3.4.1 ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ถึงร้อยละ 70 ของผู้ตอบ และ อีก ร้อยละ 30 มีผลมาก สังเกตได้ว่า การกวดวิชา กับ ผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยมีระดับที่สูงขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา

ผลจากกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ทำให้เราทราบว่าการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย การกวดวิชา มีบทบาทสำคัญมากขึ้นกว่าช่วงเวลาที่ผ่านมา เนื่องมาจากการที่สภาการศึกษาแห่งชาติ ได้โอนหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดสอบรวมมาให้กับทบวงมหาวิทยาลัยรับผิดชอบ ทำให้รูปแบบของการสอบเข้ามีความชัดเจนมากขึ้น นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2516 เป็นต้นมา ส่งผลให้การสอบแข่งขันเพื่อจะสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้นแพร่หลายมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการแข่งขันที่สูงขึ้นตามลำดับ

3.4.2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของครอบครัวปานกลาง เช่นเดียวกับช่วงเวลาที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว พบว่าอาชีพของผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 จะประกอบอาชีพค้าขาย

ซึ่งลดลงจากช่วงที่ผ่านมา แต่ถ้ามองข้อมูลโดยรวมแล้วนั้น อีกอาชีพหนึ่งของผู้ประกอบการที่มีแรงผลักดันให้เกิดการเรียนกวดวิชาคือ อาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจที่ปรากฏว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น กล่าวคือ อยู่ที่ร้อยละ 30 จากเดิม ร้อยละ 20 เป็นต้น

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ทำให้สามารถสรุปได้ว่า อาชีพของผู้ประกอบการและรายได้ที่ค่อนข้างสูงมีผลต่อการเรียนกวดวิชาในขณะนั้น คือ ผู้ที่มีโอกาสเรียนกวดวิชาในขณะนั้นมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ส่วนผู้ที่มีผู้ประกอบการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้เรียนกวดวิชาเป็นสว่นน้อยเพียงร้อยละ 20 ถือว่าเป็นสัดส่วนที่แตกต่างกัน และได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าย่อมมีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ที่ดีและมากกว่า

3.4.3 ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ส่งผลปานกลาง ร้อยละ 40 รองลงมาส่งผลน้อยร้อยละ 20 ไม่ส่งผลถึงร้อยละ 30 และร้อยละ 10 มีผลมาก อันแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ความต้องการในการเรียนกวดวิชาในอดีตที่ผ่านมาจะมีจำนวนสูงก็ตาม แต่ประโยชน์จากการกวดวิชาที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันกลับมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่งคิดว่าไม่ส่งผลใดๆเลยต่อหน้าที่การงานของตนได้สะท้อนให้เห็นว่าการกวดวิชาเป็นความสูญเปล่าทางการเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 กล่าวว่าการศึกษาในอดีตส่งผลอย่างมากในการประกอบอาชีพในปัจจุบัน นับว่าเป็นผลที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะในขณะที่หลายองค์กรและหลายๆคนกล่าวว่าการกวดวิชาเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นและสิ้นเปลือง แต่กลับมีคนบางส่วนกลับให้ความเห็นว่าการกวดวิชาส่งผลต่อหน้าที่การงานของกลุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกันกับช่วงที่ผ่านมา

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะเวลานี้สามารถสรุปได้ว่า การกวดวิชาได้รับความนิยมที่มากขึ้นตามลำดับ การเรียนกวดวิชาส่งผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งในช่วงระยะแรกของช่วงเวลานี้ มาตรการการควบคุมโรงเรียนกวดวิชายังไม่ถูกนำมาบังคับใช้ อย่างไรก็ตามการเรียนกวดวิชาจะสนองตอบความต้องการของผู้เรียนได้มากที่สุด ในแง่ของการเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าเรียนต่อ โดยเฉพาะวิชาที่ใช้ในการสอบเข้า อย่างไรก็ตามเมื่อทางกระทรวงศึกษาได้ประกาศนโยบายควบคุมโรงเรียนกวดวิชาขึ้นในตอนท้ายของช่วงเวลานี้ ความต้องการในการเรียนกวดวิชาก็หาได้ลดลงไม่ แต่กลับมีปรากฏแต่เรื่องของการหลีกเลี่ยงกฎหมายเพิ่มมากขึ้นในที่สุด

4. ช่วงที่ 4 ปีการศึกษา 2521 ถึง ปีการศึกษา 2530

โรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ อยู่ในช่วงเวลาที่กระทรวงศึกษาธิการควบคุม และมีการละเมิดกฎเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด หรือเกิดโรงเรียนเถื่อนขึ้นจำนวนมาก รูปแบบการตลาดถูกบิดเบือนจากความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตามระบบการสอบเข้าศึกษาต่อที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนก็ยังคงเป็นปัจจัยผลักดันให้มีการเรียนกวดวิชา โรงเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้เริ่มมีการพัฒนาในเรื่องของการสอน เช่นการสอนโดยใช้วีดีโอเทป หรือใช้เครื่องอัดสำเนาในการทำเอกสารประกอบการเรียน และเป็นจุดเริ่มต้นของการทำคู่มือเตรียมสอบ อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดในตำแหน่งที่ แต่ความต้องการเรียนยังคงมีอยู่มาก ทำให้ที่เรียนมีสภาพที่แออัด ทำลายบรรยากาศในการแสวงหาความรู้ ทั้งนี้จากการทำแบบสอบถามสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

4.1. ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงร้อยละ 68 และเพศชายร้อยละ 32 กลุ่มตัวอย่างเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ร้อยละ 58.33 และสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ร้อยละ 84 สอบไม่ได้ ร้อยละ 12 และไม่เคยสอบร้อยละ 4 ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์ ดี ถึง ปานกลาง

สถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 64 คือมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 550 คนขึ้นไป และร้อยละ 83.33 ของกลุ่มตัวอย่างเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ร้อยละ 68 ของกลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตรงกับสาขาวิชาที่มุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.2. ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้จัดการเรียนการสอนอย่างไม่เพียงพอถึงร้อยละ 52 เมื่อมีกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่คิดว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นไม่เพียงพอ จึงส่งผลถึงการเรียนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนให้มีความจำเป็นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งครูผู้สอนที่สอนในชั้นเรียนยังมียุทธวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสอนเพียงปานกลางถึง ร้อยละ 52 ซึ่งสังเกตได้ว่ามีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นจากช่วงที่ผ่านมา และสำหรับความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก คือร้อยละ 40 กล่าวว่าย่นย่อปานกลาง ซึ่งหากเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมามีความสอดคล้องของเนื้อหาจะอยู่เกณฑ์ มากถึงค่อนข้างมาก นับว่าความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาลดลงจึงเป็นปัจจัยผลักดันให้กลุ่มตัวอย่างต้องออกเรียนกวดวิชาเพิ่มเติม สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้ทำการเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียน ในช่วงที่ใกล้สอบลดลงจากช่วงที่ผ่านมาคือ จากร้อยละ 50 เหลือเพียงร้อยละ 12 ในขณะที่ร้อยละ 68 ไม่เปิดสอนพิเศษ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นการเห็นคุณค่าของการสอนพิเศษเพิ่มเติมของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างว่า เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย ถึงร้อยละ 30.76

4.3 วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา การเรียนกวดวิชาในขณะนั้น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มักนิยมเรียนกวดวิชาในช่วงเทอมปลาย ถึงร้อยละ 41.67 รองลงมาเป็นหยุดภาคฤดูร้อน ร้อยละ 36.11 และเรียนเทอมต้นร้อยละ 22.22 ตามลำดับ

วิชาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดยังได้เปลี่ยนจากวิชาภาษาอังกฤษมาเป็นวิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ 19.04 เคมีและฟิสิกส์มีอัตราส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 14.28 ที่เหลือจะเป็นวิชาสังคมศึกษา และภาษาไทย ซึ่งมีอัตราส่วนที่ลดหลั่นกันตามลำดับ

4.4. ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา

4.4.1 ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ถึงร้อยละ 50 และ อีก ร้อยละ 33.3 มีผลมาก และร้อยละ 16.66 กล่าวว่ามีผลน้อย

ในช่วงระยะเวลานี้เป็นช่วงของการประกาศใช้มาตรการเพื่อควบคุมโรงเรียนกวดวิชาของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้โรงเรียนกวดวิชาบางแห่งได้ลดบทบาทลงไป แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาการละเมิดกฎหมายก็มีพบเห็นบ่อยครั้งตามที่ได้เสนอไปแล้ว ส่งผลให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาที่ผิดกฎหมาย หรือโรงเรียนเถื่อนไม่มีคุณภาพ ตามที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลเชิงลึก ว่าโรงเรียนมีสภาพแออัด ในบางครั้งต้องเรียนผาน วีดีโอเทป ซึ่งไม่สามารถซักถามได้ ทำให้บรรยากาศทางการเรียนการสอนลดความน่าสนใจลงไป จากประเด็นปัญหาที่ปรากฏนี้เองน่าจะมีส่วนให้นักเรียนบางคนไม่ได้อะไรเลยจากการเรียนเพิ่มเติม โรงเรียนกวดวิชาจึงถูกใช้เป็นเวทีในการพบปะสังสรรค์ระหว่างกลุ่มเพื่อนเท่านั้น และน่าจะทำให้การเรียนกวดวิชานั้นไม่มีผลหรือส่งผลน้อยต่อการสอบเข้าเรียนต่อ

4.4.2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลกระทบต่องบประมาณทางการเงินของครอบครัวค่อนข้างน้อย และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว นั่นคือ อาชีพของผู้อุปการะ ยังคงเป็นทำอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจเช่นเดิม แต่จุดที่น่าสนใจคือในช่วงระยะเวลานี้ อาชีพของผู้อุปการะในการเรียนที่เริ่มมีบทบาทเพิ่มขึ้นคือ อาชีพรับจ้างและพนักงานบริษัทเอกชน คือ ร้อยละ 16 เท่ากัน ซึ่งจากเดิมไม่มีบทบาทเท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตาม ผู้อุปการะที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือประมงซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศในช่วงเวลานี้ก็มีบทบาทที่ลดลงเช่นเดียวกัน ได้สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผู้อุปการะประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นขาดความเสมอภาคทางการศึกษา อันเนื่องมาจากรายได้ที่น้อยและส่งผลให้ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนเพิ่มเติม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ทำให้สามารถสรุปได้ว่า อาชีพของผู้ประกอบการและรายได้ที่สูงมีผลต่อการเรียนกวดวิชาในขณะนั้น คือ ผู้ที่มีโอกาสเรียนกวดวิชาในขณะนั้นมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี

4.4.3 ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่าการกวดวิชาในอดีตของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อหน้าที่การงานของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันหรือไม่ ผลจากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่าส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานมากที่สุดถึงร้อยละ 41.17 รองลงมาร้อยละ 20.83 กล่าวคือ ส่งผลน้อย และไม่ส่งผล อยู่ในอัตราส่วนที่เท่ากัน และยังคงมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 16.67 กล่าวว่าการกวดวิชาเมื่อในอดีตมีผลมากต่อหน้าที่การงานของตน จากหัวข้อนี้ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการเรียนกวดวิชานั้นจะมีผลเพียงเพื่อการสอบเข้าในวิชานั้นๆ เป็นการเรียนเฉพาะหน้าเพื่อนำไปใช้สอบ และสำหรับการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะเวลาที่สามารถสรุปได้ว่าการกวดวิชาได้รับความนิยมที่มากขึ้นตามลำดับ การเรียนกวดวิชาที่มีผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มาตรการควบคุมโรงเรียนกวดวิชาที่ประกาศใช้ในช่วงที่ผ่านมาทำให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาที่ผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในช่วงระยะเวลานี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาชาติมาเป็น ฉบับ พ.ศ. 2520 จุดประสงค์ประการสำคัญ คือ การมุ่งจัดการศึกษาในแต่ละระดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถมีพื้นฐานวิชาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในกรณีที่ไม่เรียนต่อในระดับสูง ด้วยเหตุนี้หลักสูตรทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษาต่างก็มีวิชาชีพให้เด็กเลือกเรียน ในขณะที่เดียวกันหลักสูตรได้ลดความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษลงให้เป็นวิชาเลือกทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษได้มีโอกาสได้เลือกเรียนวิชาอื่นที่มีความจำเป็นต่อตนเองมากกว่า ดังจะเห็นว่าการกวดวิชาในวิชาภาษาอังกฤษนั้นสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งก็คือกลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในอัตราที่ลดลง

5.ช่วงที่ 5 ปีการศึกษา 2531 ถึง ปีการศึกษา 2540

การกวดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ เป็นช่วงที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้ผ่อนคลายกฎระเบียบข้อบังคับที่ได้ใช้ควบคุมโรงเรียนกวดวิชาลง ทำให้โรงเรียนกวดวิชาขยายตัวอย่างมากมายขึ้น เกิดการเรียนการสอนในวิชาที่หลากหลาย การแข่งขันระหว่างโรงเรียนกวดวิชาด้วยกันเองมีสูง การตลาดมีความจำเป็นอย่างยิ่งไม่แพ้ตัวผู้สอนที่จะต้องมีความสามารถเฉพาะตัวและเป็นกันเองสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ยากให้กลายเป็นเรื่องง่าย และมีผลงานเป็นที่

ยอมรับ การกวาดวิชาในช่วงระยะนี้กลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้อย่างมหาศาลให้แก่เจ้าของกิจการ มีการดำเนินงานเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ บางแห่งมีหลายสาขา บางแห่งการสมัครเรียนต้องสมัครผ่านธนาคาร เพราะมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากจนสถาบันไม่สามารถรับสมัครเองได้ บางแห่งผู้ปกครองต้องไปเข้าแถวรอสมัครข้ามวันข้ามคืน ทั้งนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ที่เรียนกวาดวิชาในช่วงระยะเวลานี้ สามารถสรุปได้ว่า

5.1 ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างและพื้นฐานทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงร้อยละ 48 และเพศชายร้อยละ 52 นับเป็นอัตราส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ร้อยละ 87 และสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ร้อยละ 78 สอบไม่ได้ ร้อยละ 11 และไม่เคยสอบร้อยละ 4 ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์ ดี ถึง ปานกลาง

สถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 78 คือมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 550 คนขึ้นไป ได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนนักเรียนจำนวนมาก โดยปกติทั่วไปอาจเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดหรือไม่ก็เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ซึ่งการจะเข้าเรียนโรงเรียนเหล่านี้ได้ ต้องมีการแข่งขันอย่างสูงและคงจะหลีกเลี่ยงการเรียนกวาดวิชาไปไม่ได้ ทั้งนี้ร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐ ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ร้อยละ 74 ของกลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตรงกับสาขาวิชาที่มุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้มีอัตราส่วนไม่แตกต่างไปจากช่วงเวลาที่ผ่านมามากนัก น่าจะเนื่องมาจากโอกาสในการเข้าศึกษาในคณะที่ได้รับความนิยมและคาดหวังไว้มีอัตราการแข่งขันที่ไม่แตกต่างกัน และจำนวนผู้สอบและอัตราแข่งขันยังมีอัตราที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้านี้

5.2.ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้จัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอร้อยละ 52 เมื่อมีกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่คิดว่าการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนต่างๆ ได้พัฒนาวิชาความรู้และวิธีการสอนให้ดีขึ้นเพื่อจะได้แก้ปัญหาของการกวาดวิชา นอกชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามการเรียนเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนก็ยังคงมีอัตราที่สูงขึ้นเช่นกันทั้งนี้ น่าจะเกิดจากปัจจัยผลักดันอื่นๆ อีกทั้งครูผู้สอนที่สอนในชั้นเรียนยังมีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสอนเพียงปานกลางถึง ร้อยละ 43-48 ซึ่งสังเกตได้ว่ามีอัตราส่วนที่ลดลงจากช่วงที่ผ่านมา และสำหรับความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก คือร้อยละ 43-48 กล่าวว่าปานกลาง ซึ่งหากเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมากลางความสอดคล้องของเนื้อหาจะอยู่เกณฑ์ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จึงเป็นปัจจัยผลักดันให้กลุ่มตัวอย่างต้องออกไปเรียนกวาดวิชาเพิ่มเติม โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในขณะนั้นได้ทำการเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียน คือ ไม่เปิดสอนร้อยละ 50 เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้สอบ ร้อยละ 32-61

และเปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี ร้อยละ 17.39 ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นการเห็นคุณค่าของการสอนพิเศษเพิ่มเติมของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างว่า เห็นคุณค่าปานกลางร้อยละ 39.13

5.3 วิชาและช่วงเวลาของการเรียนกวดวิชา การเรียนกวดวิชาในขณะนั้น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มักนิยมเรียนกวดวิชาในช่วงเทอมปลาย ถึงร้อยละ 41.77 รองลงมาเป็นเรียนเทอมต้นร้อยละ 34.18 และปิดภาคฤดูร้อน ร้อยละ 24.05 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเรียนกวดวิชาตลอดปีได้รับความนิยมมากขึ้น

วิชาที่ได้รับความนิยมมากสำหรับการเรียนตลอดปีและช่วงก่อนสอบคือ วิชาคณิตศาสตร์และ ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือ เคมี ฟิสิกส์ ชีวะ สังคมศึกษา และภาษาไทยมีอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

5.4 ผลกระทบของการเรียนกวดวิชา

5.4.1 ผลกระทบต่อการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า การเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ถึงร้อยละ 47.83 และ อีก ร้อยละ 39.13 มีผลมาก ผลกระทบต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษานั้นไม่แตกต่างจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามากนัก แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่สูง ทั้งนี้ได้แสดงถึงความสำคัญของการกวดวิชาที่มีส่วนช่วยให้สามารถสอบเข้าเรียนต่อได้

ในช่วงระยะเวลานี้เป็นช่วงของการผ่อนคลายกฎระเบียบ เนื่องจากทางกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติหลักการให้มีการเปิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นได้และมีหลักเกณฑ์ที่รัดกุมขึ้นทั้งสถานที่ ผู้บริหาร อาคาร อุปกรณ์ โรงเรียนจึงขยายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2536 – พ.ศ. 2540 ส่งผลให้โรงเรียนกวดวิชาที่ผิดกฎหมาย หรือโรงเรียนเถื่อนไม่คุณภาพต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นตามหลักเกณฑ์ ส่งผลให้โรงเรียนช่วงระยะเวลานี้จึงมีอัตราการขยายเพิ่มขึ้นอย่างมาก

5.4.2 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชาในช่วงระยะเวลานั้นของกลุ่มตัวอย่าง มีผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของครอบครัวค่อนข้างน้อย และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว นั่นคือ อาชีพของผู้อุปการะถึงร้อยละ 50 ยังคงเป็นทำอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว และร้อยละ 31 รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ จะสังเกตได้ว่าอาชีพข้างต้นเป็นอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ที่แน่นอน และส่งผลให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลานได้อย่างดี รวมทั้งความสามารถที่จะส่งเสริมให้เรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากในห้องเรียนได้ จุดที่น่าสนใจคือในช่วงระยะเวลานี้ อาชีพของผู้อุปการะในการเรียนที่เริ่มมีบทบาทเพิ่มขึ้นคือ รับราชการและรัฐวิสาหกิจ คือ เพิ่มขึ้นจากเดิม เกือบหนึ่งเท่าตัว คือจาก ร้อยละ 16 จากช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็น ร้อยละ 30

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือประมงซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศในช่วงเวลานี้ก็มีบทบาทที่เพิ่มขึ้นจากเดิมเช่นเดียวกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการอยู่ในช่วง 50,000 บาท ทำให้สามารถสรุปได้ว่าอาชีพของผู้ประกอบการและรายได้ที่สูงมีผลต่อการเรียนกวดวิชาในขณะนั้น คือ ผู้ที่มีโอกาสเรียนกวดวิชาในขณะนั้นมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะดี

5.4.3 ผลกระทบทางด้านหน้าที่การงาน จากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่าการกวดวิชาในอดีตของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อหน้าที่การงานของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันหรือไม่ ผลจากกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่าส่งผลปานกลาง มากที่สุดถึงร้อยละ 30 43 รองลงมาร้อยละ 20 83 ไม่ส่งผล นับว่าผลกระทบต่อนหน้าที่การงานไม่ได้แตกต่างจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเท่าใดนัก

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะเวลานี้สามารถสรุปได้ว่า การกวดวิชาได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ เพราะนโยบายที่อนุญาตให้มีการตั้งโรงเรียนกวดวิชาที่เพิ่มขึ้น และเกิดความหลากหลายทางการเรียนกวดวิชา มีการสอนที่มีเทคนิคแตกต่างไปจากช่วงเวลาเดิม ความนิยมจะมีลักษณะทางจิตวิทยาเข้ามามีส่วนช่วยในการตัดสินใจ เช่นความเชื่อมั่นจากผลงานที่ผ่านมาว่าจะสามารถทำให้บุตรหลานของตนเข้าเรียนได้ตามที่คาดหวังไว้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเรียนกวดวิชาเป็นอันดับต้น ๆ รองลงมาคือความจำเป็นที่จะต้องเรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาความรู้ให้ดีขึ้น

บทสรุป

การเรียนรู้กวดวิชา หมายถึง การเรียนเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในห้องเรียน การศึกษาถึงพัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร นอกจากจะทำให้เห็นภาพของการเรียนการสอนที่เพิ่มเติมจากการเรียนปกติในชั้นเรียนแล้ว ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเรียนรู้กวดวิชาขึ้น หากนำข้อมูลของโรงเรียนกวดวิชาที่ปรากฏในกรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลาต่างๆ มาวิเคราะห์ประมวลผล จะทำให้เข้าใจและเห็นว่า เพราะเหตุใดจึงมีการเรียนกวดวิชา ความจำเป็นของการเรียนกวดวิชา และการเปลี่ยนแปลงของการเรียนกวดวิชา ดังนั้นหากเราเข้าใจถึงพัฒนาการของการเรียนกวดวิชา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันว่าได้สะท้อนปัญหาอะไร จะสามารถแก้ปัญหาของการกวดวิชาได้อย่างถูกต้องและตรงจุด

การกวดวิชา ได้ปรากฏอย่างเป็นทางการในประเทศไทยเมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 และการกวดวิชาได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้กวดวิชา มีอยู่ 3 ประการคือ

ประการแรกปัจจัยทางวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ และไม่สอดคล้องกับการสอบประเมินผลเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งระยะเวลาช่วงหลังนี้ การเรียนกวดวิชาได้ทวีจำนวนขึ้นกว่ายุคใดๆ ที่ผ่านมา ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจากการเรียนการสอนในห้องเรียนเน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทั้งหมด ประกอบกับระบบการสอบคัดเลือกที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนต้องหันมาพึ่งการเรียนรู้กวดวิชาเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งเพื่อทำคะแนนในชั้นเรียน และเพื่อเตรียมสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ประการที่สองปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่เป็นนามธรรมเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางสังคม เช่น ค่านิยมชื่นชมคนเก่งและคนดี ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องการทำคะแนนสอบให้ได้ดีที่สุด ค่านิยมดังกล่าวได้ฝังรากลึกในสังคมไทยเป็นระยะเวลานาน

ปัจจัยที่สามปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา เพราะเนื่องจาก มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมแต่เพียงลำพังได้ ดังนั้นปัจจัยข้อนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องผลักดันตัวเอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งได้ยึดติดกับปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในเรื่องค่านิยมทางสังคม ปัจจัยทั้งสามประการข้างต้นเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้กวดวิชาขึ้นในที่สุด

สำหรับพัฒนาการและผลกระทบของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครนั้นสามารถสรุปลักษณะเด่นได้ออกเป็น 3 ระยะเวลาคือ

ระยะแรกเริ่ม การเรียนกวดวิชาในระยะแรกนี้จะเน้นที่ความจำเป็นในการเรียน มากกว่าการเรียนรู้กวดวิชาในลักษณะอื่นๆ การเรียนจะเน้นการนำไปใช้ในชีวิตจริงเช่น การเรียนวิชา

ภาษาอังกฤษเพื่อจะได้สื่อสารกับชาวต่างชาติได้ หรือการสอบชิงทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ วิชาอื่นๆยังคงมีบทบาทไม่มากนัก ในช่วงหลังของยุคนี้การกวตวิชาเริ่มมีการขยายตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงมากขึ้น ผลกระทบของการเรียนกวตวิชาในช่วงระยะเวลานี้ยังมีปรากฏไม่มากนัก ทั้งนี้เกิดจากการเรียนกวตวิทยังคงจำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มผู้มีฐานะทางสังคม และเป็นสิทธิส่วนบุคคล

ระยะแห่งการควบคุม ด้วยความคิดที่ว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และสิ้นเปลือง แนวคิดการควบคุมการกวตวิชาได้ถูกนำมาใช้ในช่วง พ.ศ. 2512 ส่งผลให้เกิดโรงเรียนกวตวิชาที่ผิดกฎหมาย ผ่าฝืนกฎและส่งผลเสียมากกว่าผลดี กล่าวคือการเรียนเพิ่มเติมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ยุคนี้จำนวนโรงเรียนกวตวิชาจึงลดลงแต่ความต้องการเรียนยังคงมีจำนวนมาก

ระยะเสรีของการกวตวิชา หลังจากที่ได้มีความพยายามทบทวนมติ เรื่องการควบคุมโรงเรียนกวตวิชาหลายต่อหลายครั้ง ในที่สุด พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาได้ผ่อนคลายนโยบายข้อบังคับต่างๆที่ควบคุมโรงเรียนกวตวิชาลง ส่งผลให้เกิดโรงเรียนกวตวิชาเพิ่มจำนวนขึ้น เกิดการแข่งขันระหว่างโรงเรียนกวตวิชาด้วยกันเอง วิชาที่สอนมีความหลากหลายมากขึ้น การตลาดได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ จนบางครั้งการตลาดได้ทำให้การเรียนกวตวิชาเป็นการเรียนตามความนิยม ไม่มีจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามยังมีคนจำนวนมากที่เห็นว่าการกวตวิชามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อได้ตามที่ตั้งใจไว้

หลังจากได้ศึกษาถึงพัฒนาการของโรงเรียนกวตวิชาในกรุงเทพมหานครแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การกวตวิชาเป็นตัวสะท้อนถึงสภาพความเหลื่อมล้ำทางการศึกษากล่าวคือ หากการเรียนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพดังที่ได้ปรากฏตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เหตุใดจึงมีนักเรียนจำนวนมากเรียนกวตวิชา และนักเรียนที่เรียนกวตวิชามักจะทำคะแนนในการสอบต่าง ๆ ได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนกวตวิชา ที่สำคัญผู้ที่มีโอกาสได้เรียนกวตวิชาคือผู้ที่มีฐานะดี เพราะค่าใช้จ่ายในการเรียนกวตวิชานั้นค่อนข้างสูง ดังนั้นการกวตวิชาจึงแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการจัดการศึกษาที่ปรากฏในแผนการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้ดีที่สุด โดยแสดงออกมาในรูปของ “พัฒนาการการกวตวิชา” ว่าจะมีอัตราเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรล้วนเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาของประเทศแทบทั้งสิ้น

ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่า การเรียนกวตวิชาจะยังคงมีปรากฏอยู่คู่กับระบบการศึกษาของไทยไปอีกเป็นเวลานาน ทั้งนี้เพราะการเรียนกวตวิชาเป็นความต้องการที่มาจากจิตใจของมนุษย์ อยู่เหนือกฎเกณฑ์และข้อบังคับของสังคม อีกทั้งบุคคลส่วนใหญ่ยึดติดกับค่านิยมชั้นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมมากจนเกินไป นั่นก็คือ ความต้องการเป็นคนเก่ง คนดี คนมีความสามารถ

อย่างทีคนอื่นเป็น จนลืมความเป็นตัวตน เมื่อคนส่วนใหญ่ในสังคม ยังคงต้องการเช่นนี้ การแก้ปัญหาการกวดวิชาคงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

กระทรวงธรรมการ (2435) จัดที่บ้านพยานานาพิพิธภาณี (โต) เป็นโรงเรียน

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/97

_____ (2445) เลิกโรงเรียนไทยอังกฤษบ้านพยานานา ตั้งโรงเรียนปทุมพิเศษอังกฤษ ณ วัดสัมพันธวงศ์ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ ศธ 50/100

_____ (2448) มิสเตอร์ยัตส์ ขออนุญาตสอนนักเรียนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 74/26

_____ (2455ก) เลิกโรงเรียนไทยอังกฤษบ้านพยานานา ตั้งโรงเรียนปทุมพิเศษอังกฤษ ณ วัดสัมพันธวงศ์ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ.50/100

_____ (2455ข) ขุนวิจิตรมรรคนายกวัดจักรวรรดิ ขอครูสอนภาษาอังกฤษกลางคืน 1 นาย สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/247

_____ (2459ก) นายอาร์เอส ปรีตัน ขออนุญาตสอนภาษาอังกฤษพระยาบริหาร สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 60-99

_____ (2459ข) ห่วงครูใหญ่โรงเรียนสตรีวัดระฆังขออนุญาตให้โรงเรียนเป็นสถานที่เล่าเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เวลาบ่าย 3 โมงถึง 4 โมงเย็น สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/14/5

_____ (2467) เอ ซี เซอร์วิล สอนทำการบ้านนอกเวลาราชการ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เลขที่ ศธ 60-99.

_____ (2476ก) นาย อี ยี ซี คล้าก อาจารย์ ขออนุญาตไปสอนทำการสอนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/1021

_____ (2476ข) นายเม่งซำกับนายชวนครูขออนุญาตไปทำการสอนในโรงเรียนราษฎรนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/1006

_____ (2476ค) นายแหม่ว วงศ์ดี ขออนุญาตทำการสอนนอกเวลา สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 56/1021

_____ (2476ง) อาจารย์และครูโรงเรียนต่างๆขออนุญาตไปทำการสอนนอกเวลาราชการ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ 50/1021

_____ (2519) ระเบียบศึกษาธิการว่าด้วยการเปิดเรียนภาคฤดูร้อนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ ศธ(2) ศธ 4/714

สำนักนายกรัฐมนตรี (2489) เรื่องสถานที่เล่าเรียนขาดแคลนเนื่องด้วยภาวะสงคราม
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เลขที่ สร 0201 14/36

เอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

ราชกิจจานุเบกษา

“ประกาศแผนการศึกษาชาติ พ ศ 2476,” (2476, 6 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 50
หน้า 44

“ประกาศแผนการศึกษาชาติ พ ศ 2494,” (2494, 19 มิถุนายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 86
ตอนที่ 38. หน้า 846-854

“ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ ปี 2520,” (2520, 12 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94
ตอนที่ 31. หน้า 327

“พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ ศ 2497,” (2497, 23 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 71 ตอนที่ 14 หน้า 310

“พระราชบัญญัติประถมศึกษา,” (2464, 23 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 38
หน้า 246-269

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2503,” (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม
77 ตอนที่ 86. ฉบับพิเศษหน้า 1

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ,” (2520, 12 เมษายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอน
ที่ 31 หน้า 337

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2542,” (2542, 19 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1

“พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ ศ 2502,” (202, 2 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 76 ตอนที่ 55 หน้า 246-269

“แผนการศึกษาชาติ พ ศ 2495,” (2495, 19, มิถุนายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 68 ตอนที่
38 หน้า 850-851

“แผนการศึกษาแห่งชาติ,” (2503, 20 ตุลาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอนที่ 86 หน้า 6

“แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ ศ 2504- พ ศ 2509),” (2503, 20 ตุลาคม)
ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 77 ตอนที่ 86 หน้า 9

“แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ ศ 2510-พ ศ 2514),” (2510, 8 ,
มีนาคม) ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 84 ตอนที่ 24 หน้า 29

- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-พ.ศ. 2519),” (2514, 5 , พฤศจิกายน) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ* เล่ม 88 ตอนที่ 118 หน้า 128
- “แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520- พ.ศ. 2524),” (2520, 5 เมษายน) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 97 ตอนที่ 30 หน้า 246-297
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529),” (2524, 5 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ* เล่ม 98 ตอนที่ 165. หน้า 5
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-พ.ศ. 2534),” (2529, 8 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ* เล่ม 103 ตอนที่ 173 หน้า 1
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-พ.ศ. 2539),” (2534, 25 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ* เล่ม 108 ตอนที่ 187 หน้า 1
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2544),” (2534, 25 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ* เล่ม 108 ตอนที่ 187 หน้า 1

เอกสารชั้นรอง

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

- เปรมฤดี มหาภาสกร (2531) *การศึกษาการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ คม (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร*
- พรรณี เกษกมล (2537) *ผลของการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธี เรียนด้วยตนเอง(สอบเทียบ) ขณะเรียนในระบบโรงเรียน ต่อ การปรับตัว การควบคุม ตนเอง การตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ กศ.ด (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร*
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545) *การกวดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ องค์การ ค้าของคุรุสภา*
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์, และคนอื่นๆ (2532) *ปัญหาการกวดวิชา การสละสิทธิ์ และ การออกกลางคัน กรุงเทพฯ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

- ไมตรี สะท้อน (2539) ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการประเมินตนเองทางด้านทักษะการอ่าน ความสามารถในการอ่าน และระดับคะแนนวิชาภาษาอังกฤษหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังกวดวิชาภาษาอังกฤษเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ ศศ ม (ศึกษาศาสตร์-การสอน) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถ่ายเอกสาร
- วารุณี ใจดี (2542) การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูแนะแนว และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปรินญาณินพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วารุณี โอสธการมย์ (2524) การศึกษาในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ อ ม (ประวัติศาสตร์) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อัดสำเนา
- สุทธิวรรณ คงสวัสดิ์ (2536) ปัญหาการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร ปรินญาณินพนธ์ กศ ม (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ . บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2518) รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดมศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- _____ (2525) การกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา กรุงเทพฯ กองสถิติและวิเคราะห์การศึกษา.
- _____ (2545) สรุปการสัมมนาเรื่อง กวดวิชา วิกฤติที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กรุงเทพฯ . cursa

หนังสือภาษาไทย

- กรมศิลปากร (2542) “การแต่งงานและเลี้ยงดูลูก,” ในประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 1 กรุงเทพฯ กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
- กระทรวงศึกษาธิการ (2507). ประวัติกระทรวงศึกษา พ ศ 2435-2507 กรุงเทพฯ cursa
- _____ (2517) สถิติการศึกษานับย่อ ปีการศึกษา 2517. กรุงเทพฯ กองแผนงานสำนักงานปลัดกระทรวง
- _____ (2525) 200 ปี ของการศึกษาไทย กรุงเทพฯ cursa
- กาญจนาคนพันธ์ (นามแฝง) (2542) กรุงเทพฯเมื่อวานนี้ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ สารคดีคณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (2541) เอกสารเรื่องการจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กรุงเทพฯ คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ดวงเดือน พิตาลบุตร (2520) ประวัติการศึกษาไทย (ฉบับย่อ) กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
เจริญผล

จินตนา ทวีวัฒน์ (2542) ประวัติการจัดการศึกษาไทยสมัยรัชกาลที่ 5 กรุงเทพฯ โครงการ
ตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ

เจริญ ไวรวัจนกุล (2516) (มปป) ประวัติการศึกษา สุรินทร์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
สหวิทยาลัยอีสานใต้

ทบวงมหาวิทยาลัย (2516) รายงานการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2516 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ประกายพริก

_____ (2524) รายงานการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2523-2524 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ประกายพริก

_____ (2525) รายงานการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2525-2526 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ประกายพริก

_____ (2527) รายงานการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2526 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ประกายพริก

_____ (2539ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2539ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2539 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2540ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2540 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2540ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2540 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2541ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2541 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2541ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2541 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2541ค) รายงานประจำปี 2541 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2542ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2542 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2542ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ประจำปีการศึกษา 2542 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2542ค) รายงานประจำปี 2542 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัย (2543ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2543ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ประจำปีการศึกษา 2543 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2544ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2544ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปี

การศึกษา 2544 กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2545ก) ข้อมูลการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ (2545ข) ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ประจำปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

_____ (2546). ระเบียบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ประจำปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ ทบวงมหาวิทยาลัย

ธิดา สาระยา (2540) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม ราษฎรในครรถ้อง

แห่งความเจริญของสยาม กรุงเทพฯ เมืองโบราณ

นิรมล สวัสดิบุตร (2527) แนวคิดทางการศึกษาของบุคคลสำคัญของไทย ในรอบสองร้อยปี

แห่งกรุงรัตนโกสินทร์. พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นทิพยลาภพฤติยากร พิมพ์ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ นายผดุง สวัสดิบุตร ณ วัดธาตุทอง เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม

พ.ศ. 2527 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ติรณสาร

ปรีดิธรรมธาดา, พระยา (2502) โบราณคดีศึกษาและวิธีสอนหนังสือไทย พิมพ์ในงาน

พระราชทานเพลิงศพ นางพวงเพชร เอี่ยมสกุล ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เมื่อวันที่

19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2521) การศึกษาของไทย กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2537) หนังสือที่ระลึกธรรมศาสตร์ 60 ปี กรุงเทพฯ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลาวัญย์ โชติามระ (2528) ชีวิตชาวกรุงเมื่อก่อนศตวรรษมาแล้วและชีวิตชาวกรุงสมัย

สงคราม กรุงเทพฯ แพร่พิทยา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2536) นโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-51 กรุงเทพฯ

โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์

วุฒิชัย มูลศิลป์ (2516) การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5 กรุงเทพฯ สมาคมสังคมศาสตร์

แห่งประเทศไทย

- วุฒิชัย มูลศิลป์ (2540) การปรับตัวของไทยและจีนในสมัยจักรวรรดินิยมใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ ดันอ้อ แกรมมี จำกัด
- _____ (2542) เมื่อเริ่มปฏิรูปการศึกษา สมัยรัชกาลที่ 5-รัชกาลที่ 7 กรุงเทพฯ บริษัท
2020 เวิลด์ มีเดีย จำกัด
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2521) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบ
คัดเลือกเข้าศึกษาและผลการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพฯ กองวิจัย
การศึกษา
- _____ (2524) นโยบายการศึกษาของประเทศไทย กรุงเทพฯ กองส่งเสริมและ
เผยแพร่การศึกษา
- _____ (2532) สารสนเทศสำคัญ EDUCATION, SOCIAL, AND ECONOMIC STATUS
IN THAILAND IMPORTANT DATA AND INDICATORS 2525-2530
กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- _____ (2540ก) ระบบการประเมินและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ . กอง
วิจัยการศึกษา
- _____ (2540ข) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กรุงเทพฯ
กองวิจัยการศึกษา
- _____ (2541). ผลกระทบของการสอบคัดเลือกระบบใหม่ต่อพฤติกรรมผู้บริโภคและการ
จัดการของสถานประกอบการ กรุงเทพฯ . กองวิจัยการศึกษา
- _____ (2545ก) กระแสการปฏิรูปการศึกษาโลก. กรุงเทพฯ วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น
- _____ (2545ข) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ ศ 2545-2559). กรุงเทพฯ กองวิจัย
การศึกษา
- _____ (2545ค) สภาพการศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบันสู่มิติใหม่ในการพัฒนานโยบาย
การศึกษาของชาติในอนาคต กรุงเทพฯ 21 เซ็นจูรี่.
- _____ (ม ป ป) รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดมศึกษาไทย กรุงเทพฯ คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2519) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา
2518 กรุงเทพฯ แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2520) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2519 กรุงเทพฯ แผนกสถิติ
ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2521) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2520 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2522) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2521 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2523) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2522 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2524) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2523 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2525) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2524 กรุงเทพฯ แผนกสถิติ
ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2526) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2525 กรุงเทพฯ แผนกสถิติ
ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2541) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2540 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2542) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2541 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2543) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2542 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2544ก) 29 ปีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพฯ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- _____ (2544ข) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2543 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2545) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2544 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- _____ (2546) สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2545 กรุงเทพฯ
แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน
- สำนักนายกรัฐมนตรี (2508) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2508 – 2509 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา
- _____ (2509) รายงานผลการวิจัยการสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2509 – 2510 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา
- _____ (2510) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2510 – 2511 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา
- _____ (2511) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2511 – 2512 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา
- _____ (2512) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512 – 2513 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา

สำนักนายกรัฐมนตรี (2513) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา
2513-2514 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา

_____ (2514) รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา
2514-2515 กรุงเทพฯ สำนักงานสภาการศึกษา

สุพัตรา ชุมเกตุ (2527) การศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้ม
กรุงเทพฯ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

อารี สหวิวัฒน์ ชุมทางวิชาการบทเรียนจากการจัดการศึกษาในรอบร้อยปีที่ผ่านมา
กรุงเทพฯ การศาสนา

อุบล เรียงสุวรรณ (2538) ระบบการศึกษาไทย กรุงเทพฯ คณะกรรมการกองทุน
ศาสตราจารย์ ดร.อุบล เรียงสุวรรณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วารสาร

“กวดวิชา เลนส์ขยายปัญหาการศึกษาไทย,” (2546, เมษายน-พฤษภาคม) สื่อพลัง
11(2) 3

ก้านทิพย์ ชาติวงศ์ (2539, สิงหาคม) “โรงเรียนกวดวิชา,” การศึกษาเอกชน 7(64) 13-14
“ครูฟิลิกส์ มือหนึ่ง น.พ. ประกิตเผ่า ทมทิตขงค์ ตอบโจทย์ ทำไมต้องกวดวิชา,” (2545,
มิถุนายน) HI-CLASS 3(216) 60-96

คำหมาน คนไค(นามแฝง). (2537, มกราคม-กุมภาพันธ์) “ศึกษาหรือกวดวิชากันแน่?,”
กระจกเงา 2(5) 30-31

ชิดชนก เชิงเขาว์ และคนอื่นๆ (2544, กันยายน – ธันวาคม) “ค่านิยมที่มีต่อการเรียนกวดวิชา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย,” วารสารสงขลานครินทร์. 7(3) 276-299

_____ (2545, พฤษภาคม – สิงหาคม) “อิทธิพลการกวดวิชาที่มีต่อความจริง
เชิงพยากรณ์และความยุติธรรมของแบบทดสอบคัดเลือกเข้าศึกษาใน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,” วารสารสงขลานครินทร์ 8(2) 202-225

“เด็กไทยเรียนกวดวิชามากเป็นอันดับ 4 ของโลก,” (2543, กรกฎาคม) สานปฏิรูป
3(28) 9

นงเยาว์ กาญจนจारी (2519-2520, ธันวาคม-มกราคม) “ทุนเล่าเรียนหลวง,” วารสารสภา
การศึกษาแห่งชาติ 11(2) 1-22

ประทีป ชูหมื่นไวย (2538, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม) “มุมมองหนึ่งของการเรียนกวดวิชา,” วารสาร
ศึกษาศาสตร์ 18(1) 44-45

- ประยูร เขียววัฒนา (2530, ธันวาคม-มกราคม) “องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการกวาดวิชา”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 58-77
- ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ศิริชุมแสง (2526, กุมภาพันธ์-มีนาคม) “การกวาดวิชากับการ
สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ 17(3) 59-64
- “ผลพวง “โรงเรียนกวาดวิชา” จุดประกาย “ครู” เร่งพัฒนา!!!,” (2544, มิถุนายน) วิทยจารย์
100(3) 40-41
- “ผุด “โรงเรียนกวาดวิชา” บทสะท้อนปัญหาการศึกษา,” (2543, เมษายน) วิทยจารย์
99(9) 35-38
- พอดู สุวรรณทัต (2530, ธันวาคม-มกราคม) “โรงเรียนเอกชนประเภทกวาดวิชา,”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 52
- ภานุรัตน์ รัตยาภาส (2539, กุมภาพันธ์) วารสารการศึกษาแห่งชาติ 30(3) 35
- มานะ ดริยาภิวัฒน์ (2542, เมษายน) “โรงเรียนกวาดวิชาปรัชญาคือ “การเอาชนะ”,”
สานปฏิรูป 2(14) 10-14
- ศีล มติธรรม(นามปากกา) (2544, มิถุนายน) “กวาดวิชา หนทางสู่มหาวิทยาลัย “ค่านิยม-
ความจำเป็น” ของเด็กรุ่นใหม่,” วิทยจารย์ 100(3) 14-17
- สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2529, ธันวาคม-มกราคม) “เรียนกวาดวิชาแล้วได้อะไร,”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 21(2) 41
- แสง รัตนมงคลมาศ (2514) “การปฏิวัติ 2475,” ใน สัตว์การเมือง กรุงเทพฯ ไทยวัฒนา
พานิช
- “อนาคต รร กวดวิชาธุรกิจพันล้านโยโยเอ็นทรานซ์หนามยอกอกครูในระบบ,”
(2544, 22 มกราคม) มติชนสุดสัปดาห์ 21(1066) 18
- อภิชาติ เสรณ์วิชัยกิจการ (2539) “ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการศึกษาลูก,” วารสาร
แนะแนว 30(163) 20-25
- _____ (2544, มิถุนายน) “กวาดวิชาหาความรู้ จริงหรือ?,” วารสารวิชาการ 4(6) 64-
65

หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์

- “กวาดเข้า ป กศ ดัน,” (2508, 21 กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3
- “กวาดเข้า ป กศ บ้านสมเด็จ,” (2508, 20 กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3
- “กวาดเข้าเตรียม ปกศ -พาณิชย-ช่างกล,” (2508, 8 มกราคม) สยามรัฐ หน้า 7
- “กวาดเข้ามหาวิทยาลัย,” (2509, 2, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 14
- “กวาดภาคร้อนแบบเสริมสมอง,” (2506, 3 มีนาคม) สยามรัฐ หน้า 7

- “การติดต่อของสยามประเทศ,” (2468, 22 สิงหาคม) *เลอสยาม* หน้า 11
- “การระส่ำระสายของนักเรียนโรงเรียนราษฎร,” (2476, 20 กันยายน) *เฉลิมประเทศ* หน้า 3
- “การสอนบัญชีชั้นสูง” (2479, 9 มีนาคม) *สยามนิกร* หน้า 14
- “เข้าเตรียมอุดม, ป กศ อาชีวะ,” (2509, 22 กุมภาพันธ์) *ไทยรัฐ* หน้า 2
- “คณะมาสเตอร์อัสสัมชัญและอาจารย์ผู้ชำนาญการสอน,” (2509, 28, มีนาคม) *ไทยรัฐ* หน้า 3
- “ครูผู้อำภพ,” (2498, 8 กุมภาพันธ์) *ราษฎร* หน้า 3
- “คอร์สสองโรงเรียนภาษาและอาชีพอาจารย์เกริก” (2505, 20 ตุลาคม) *สยามรัฐ* หน้า 8
- “คอร์สใหม่,” (2506, 6 มิถุนายน) *สยามรัฐ* หน้า 7
- “คอร์สใหม่ โรงเรียนพระนครภาษาต่างประเทศ,” (2506, 6, มิถุนายน) *สยามรัฐ* หน้า 7
- “คำสั่ง กศน ขยายเวลารับเด็กในระบบ เปิดช่องให้สอบเอ็นท์ติดปีนี้,” (2544, 26-27 พฤษภาคม) *ผู้จัดการ* หน้า 10
- “คิดแก้ปัญหาทางวิชา,” (2542, 1 สิงหาคม) *มติชน*. หน้า 4.
- “จะกวตริหาเพื่อเข้าศึกษาต่อ,” (2509, 7, มีนาคม). *ไทยรัฐ*. หน้า 4
- “เฉพาะนักเรียน-นักศึกษา,” (2505, 1 กรกฎาคม) *สยามรัฐ* หน้า 7
- “ชี้เด็กจบ กศน เรียนต่อ ม ปลายได้,” (2544, 31 พฤษภาคม) *ผู้จัดการ* หน้า 7
- ฐิติพร บุญธิจักร (2499, 8 มิถุนายน) “การศึกษานอกโรงเรียนสำนักแห่งความรับผิดชอบต่อคนด้อยโอกาส,” *มติชน* หน้า 24
- “เด็กเตรียมเอ็นทรานซ์คิดอย่างไรกับการศึกษาไทย,” (2541, 17 มีนาคม) *วัฏจักรผลงาน* หน้า 4.
- “ต้องการ ผู้สำเร็จปริญญาจากสหรัฐอเมริกา ในสาขาวิชาต่อไปนี้,” (2505, 7, ตุลาคม) *สยามรัฐ* หน้า 8
- “เตรียมยกเลิกสอบเข้า ป 1 อ่างเด็กเตรียม,” (2543, 1 ธันวาคม) *ผู้จัดการ* หน้า 7
- “ถ้าท่านประสงค์จะให้บุตรของท่านเรียนเปียโน,” (2499, 21 พฤษภาคม) *สยามนิกร* หน้า 4
- “ทิศทางการเทียบโอน,” (2543, 21 มีนาคม) *ไทยโพสต์* หน้า 13
- “นิติธรรมสถาน” (2479, 17 มีนาคม) *สยามนิกร* หน้า 10
- ปรเมศวร์ สุขมาก (2545, 25 มีนาคม) “กศน กับการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา,” *เดลินิวส์* หน้า 11
- “ปัญหา “เด็กไทยอ่อนวิทย์” จ่อปากเหว เพราะนักการเมือง-ครู-หลักสูตร,” (2544, 15 มีนาคม) *ผู้จัดการ* หน้า 15
- “เผยแพร่ชื่อโรงเรียนยอดฮิต 3 ตระกูล พ่อแม่ยอมทุ่มซื้อ “สังคม-ความรู้” ให้ลูก,” (2543, 22 มีนาคม) *ผู้จัดการ* หน้า 6
- “ฝรั่งเศสวิถีธรรมชาติ,” (2505, 1 สิงหาคม) *สยามรัฐ* หน้า 2

“พลิกแง่มุมลูกคนมีตั้งค์เข้าคอร์ส “เตรียมพร้อม” ก่อนไปโรงเรียนดัง,”

(2539, 11 กุมภาพันธ์) มติชน หน้า 25

“เพิ่มห้องเปิดสอนภาคฤดูร้อน,” (2509, 21, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 3

“เพื่อทำสถิติสอบ ม 8 หลักสูตรเก่าปีท้าย,” (2505, 6 ตุลาคม) สยามรัฐ หน้า 8

“ฟรี สอนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส” (2479, 17 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 10

“ยุคทองกวววิชาชุดคอมพิวเตอร์ จะลือชื่อที่พญาไท 256 ล้าน,” (2548, 10, ตุลาคม)

ประชาชาติธุรกิจ หน้า 1

“รัฐบาลจะเพิ่มเงินครู-ให้ตั้งหน้าตั้งตาสอนศิษย์ ไม่ต้องหารรายได้ทางอื่น,”

(2499, 9 พฤษภาคม) สยามนิกร หน้า 8

“รับ ม 6 – ม 8,” (2506, 13, เมษายน) สยามรัฐ หน้า 8

“รับสมัคร โรงเรียนภาษาญี่ปุ่นกรุงเทพฯ,” (2507, 9, มกราคม) ไทยรัฐ หน้า 11

“เรียนพูดและสังคมภาษาอังกฤษ,” (2499, 3 มีนาคม) สยามนิกร หน้า 12

“เรียนอังกฤษ,” (2505, 6 เมษายน) สยามรัฐ หน้า 7

“โรงเรียนกวววิชาปทุมวันาราม,” (2505, 12 กันยายน) สยามรัฐ หน้า 7

“โรงเรียนกวววิชาวัดจันทรสโมสร,” (2506, 5, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 15.

_____ (2508, 10, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 14

“โรงเรียนกวววิชาสมถวิลราชดำริ,” (2505, 20 กันยายน) สยามรัฐ หน้า 7

_____ (2506, 5 มิถุนายน) สยามรัฐ หน้า 7

“โรงเรียนสตรีจุลนาค,” (2506, 7, กุมภาพันธ์) สยามรัฐ หน้า 6

_____ (2506, 5, เมษายน) สยามรัฐ หน้า 8

“โรงเรียนสันติศึกษา,” (2505, 10 กรกฎาคม) สยามรัฐ หน้า 8

“โรงเรียนสหบัณฑิตศึกษา,” (2508, 10, กุมภาพันธ์) ไทยรัฐ หน้า 4

“โรงเรียนพื่อนรำ,” (2507, 2, มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 10

“โรงเรียนบวรนิเวศเวลาค่ำ,” (2475, 16 กรกฎาคม) หลักเมือง หน้า 22.

“ลูนอนาคต เลิกสอบ ป1-ม1,” (2543, 20 ตุลาคม) มติชน หน้า 10

“ว่าด้วยโรงเรียนกวววิชา,” (2509 15 มีนาคม) ไทยรัฐ หน้า 3

“วิจัยพบปี 44 ถลุง 3 พันล้าน “กวววิชา” 33 แสนแห่ตีว-สะท้อนเหลื่อมล้ำ,”

(2544, 31 ธันวาคม) มติชน หน้า 16

“วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร,” (2506, 8 มกราคม) สยามรัฐ หน้า 7

“ศธ ชี้ รร กวววิชาไร้ประโยชน์สอนตามหลักสูตรก็พอแล้ว,” (2509 14 มีนาคม) ไทยรัฐ

หน้า 6

“สกศ รับสถาบันกวววิชาเกินข้อสอบเอ็นทีได้ 90%,” (2543, 30 ตุลาคม) กรุงเทพธุรกิจ

หน้า 8

- “สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน,” (2505, 12 กรกฎาคม) *สยามรัฐ* หน้า 2
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543, 24 มีนาคม) “การศึกษาออกโรงเรียน ในพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ,” *ไทยโพสต์* หน้า 13
- สุภาภรณ์ พลนิกร (2542, 17 เมษายน) “ทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนในการกวดวิชา
เข้ามหาวิทยาลัย,” *คู่แข่ง* หน้า 82-85
- “สมัครด่วน,” (2505, 14 ตุลาคม) *สยามรัฐ* หน้า 8
- “สามัญฯ ใช้หลักเกณฑ์เดิมรับ นร ปี 44 ย้ำจัดดำจัดสอบต้องข้อสอบกลาง,”
(2543, 6 ธันวาคม) *เดลินิวส์* หน้า 12
- “ห้ามอาจารย์กวดวิชาออกข้อสอบมหาวิทยาลัย,” (2532, 25 กุมภาพันธ์) *ไทยรัฐ* หน้า 8
- “อาจารย์เกริก,” (2506, 13, มีนาคม) *สยามรัฐ* หน้า 2
- _____ (2506, 3, เมษายน) *สยามรัฐ*. หน้า 2
- “summer courses ของอาจารย์เกริก,” (2499, 3 มีนาคม) *สยามนิกร*. หน้า 14

แผ่นพับ

- บริติสเคาซิล (2548) *ระเบียบการ* (แผ่นพับ) ไม่ปรากฏเลขหน้า
- โรงเรียนกวดวิชาวรรณสรณ์ (2548) *ระเบียบการคอร์สเดือนตุลาคม* (แผ่นพับ) ไม่ปรากฏ
เลขหน้า
- โรงเรียนกวดวิชาบ้านคำนวน (2548) *ระเบียบการ* (แผ่นพับ) ไม่ปรากฏเลขหน้า

สื่อออนไลน์.

<http://www.opec.go.th/> (online)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงแสดงรายชื่อโรงเรียนกวดวิชา ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
กวดวิชาฐานภูมิ	ประชาธิปไตย ตรอกบ้านหล่อ	พระนคร
กวดวิชานวศึกษา วิสฤทธิกษัตริย์	วิสฤทธิกษัตริย์	พระนคร
กวดวิชานันทจริย์	ดินสอ	พระนคร
กวดวิชานันทริย์	ราชดำเนินกลาง	พระนคร
กวดวิชาบ้านอาจารย์จूरิรัตน์	ดินสอ	พระนคร
กวดวิชาพรกฤตล	บำรุงเมือง ซ ศิริโสภ	พระนคร
กวดวิชาแอฟพลายด์ฟิสิกส์วิสฤทธิกษัตริย์	วิสฤทธิกษัตริย์	พระนคร
บ้านอาจารย์เจริญ	ดินสอ ซ พระศุลี	พระนคร
พิชญวิทย์	ดีทอง	พระนคร
แพทย์แผนโบราณ	สนามไชย	พระนคร
ภาษาโดยวิธีธรรมชาติ	พระสุเมรุ	พระนคร
ศูนย์รวมวิชาการ	ประชาธิปไตย	พระนคร
สถาบันกวดวิชาวรรณสรณ์วิสฤทธิกษัตริย์	วิสฤทธิกษัตริย์ ซ วรพงษ์	พระนคร
เสริมวิชาบ้านอาจารย์สละ	ราชบพิธ	พระนคร
แสนยานุกรวิทยาเวลาพิเศษ	เฟื่องนคร ซ เฟื่องทอง	พระนคร
กวดวิชานันทยา	สามเสน ซ 9(วัดราชา)	ดุสิต
กวดวิชาปฎิญา	สุขโขทัย ซ 9	ดุสิต
ดรุณพัฒน์วิทยาเวลาพิเศษ	สามเสน ซ ร่วมจิต	ดุสิต
ธนวัฒน์ศึกษาเวลาพิเศษ	ราชวิถี ซ 26 ใน ร ร ศิริโรจน์พาณิชย์	ดุสิต
นันทนศึกษาเวลาพิเศษ	พระราม5	ดุสิต
เนติศึกษาเวลาพิเศษ	พระราม5 ซ เนติศึกษา	ดุสิต
พัฒนาการศึกษา	พิชัย	ดุสิต
พัฒนาการศึกษาร่วมจิตต์	อำนวยการสงคราม	ดุสิต
สอนภาษาอังกฤษคุณครูสมศรี	นครไชยศรี	ดุสิต

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
พันธะศึกษาแผนกมัธยมเวลาพิเศษ	สามเสน ซ สามเสน 13	ดุสิต
กวดวิชานราธิวาส	เลียบบาวรี	หนองจอก
กวดวิชาสูงส่งเสริมปัญญา	นราธิวาสราชนครินทร์ ซอยพิพัฒน์ 2	บางรัก
กวดวิชาอาจารย์วิรุทธ	แจ้งวัฒนะ	บางเขน
ครูตุ้มกวดวิชา	แจ้งวัฒนะ	บางเขน
กวดวิชาณภัทรศึกษา	ลาดพร้าว	บางกะปิ
กวดวิชานวศึกษา ลาดพร้าว	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาบัณฑิตปรีชาญา บางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาภาษาอังกฤษอาจารย์ซซชัยบางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาและสอนภาษาแนวหน้า	รามคำแหง	บางกะปิ
กวดวิชาวรรณสรณ์บางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาสมัยวิทยา	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาอาจารย์ปิงบางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาแอปพลายด์ฟิสิกส์บางกะปิ	ลาดพร้าว 101/3	บางกะปิ
เดอะติวเดอร์บางขุนเทียน	พระรามที่ 2	บางขุนเทียน
เดอะเบรน บางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
เตรียมศึกษาบางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
บ้านอาจารย์จรรยา	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
พัฒนาการศึกษา บางกะปิ	ลาดพร้าว ซ 101/3	บางกะปิ
กวดวิชาธรรมชาติศึกษา	พระราม 1 สยามสแควร์ ซอย 2	ปทุมวัน
กวดวิชานวศึกษา สยามสแควร์	พระราม1 ซ สยามสแควร์6	ปทุมวัน
กวดวิชาบ้านคณิต-วิทย์	พระราม1 ซ สยามสแควร์7	ปทุมวัน
กวดวิชาภาษาอังกฤษอาจารย์ซซชัย	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
กวดวิชาวรรณวัชร	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
กวดวิชาวรรณสรณ์สยามสแควร์	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
กวดวิชาสยามศึกษา	อังรีตุนังต์	ปทุมวัน

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
กวดวิชาอาจารย์กิ่งแก้ว	พญาไท อาคารยูนิคอร์ด ชั้น2 โซนเอ/1	ปทุมวัน
กวดวิชาแอฟฟลายด์ฟิสิกส์	พระราม1 ซ สยามสแควร์6	ปทุมวัน
คลังปัญญา	พระราม 1 ซ สยามสแควร์ 5	ปทุมวัน
คลังปัญญาสยามสแควร์	พญาไท	ปทุมวัน
เดอะติวเตอร์ปทุมวัน	พระราม4	ปทุมวัน
เดอะติวเตอร์สยามสแควร์	พระราม1 สยามสแควร์ ซ 5-6	ปทุมวัน
เตรียมวิทยา	พระราม1 ซ สยามสแควร์4	ปทุมวัน
บ้านคำนวณ	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
วิทย์ศิลป์	พระราม1 ซ สยามสแควร์4	ปทุมวัน
วิทย์ศิลป์สยามสแควร์	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
ศูนย์ความรู้สัญญา	พระราม1 ซ สยามสแควร์5	ปทุมวัน
ศูนย์วิชาการวิทย์-คณิต	ซอยสยามสแควร์ 8	ปทุมวัน
ศูนย์วิชาการวิทย์-คณิตสยามสแควร์	พระราม1 ซ สยามสแควร์4	ปทุมวัน
สมัยวิทยา	อังรีดูนังต์	ปทุมวัน
สหวิทย์วัฒนา	พระราม1 ซ รองเมือง	ปทุมวัน
สอนเสริม ดร ณสวรรค์-ดร ยุพา	พระราม 4 ซ สวัสดิ์	ปทุมวัน
สืตบุตรบำรุงเวลาพิเศษ	จรัสเมือง	ปทุมวัน
กวดวิชามาลัย	กรุงเทพมหานคร ซอยยศเส	ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
สตรีจุลนาถเวลาพิเศษ	หลานหลวง	ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย
กรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์	สุขุมวิท101/1 ซ วชิรธรรมสาธิต37	พระโขนง
กวดวิชาอาจารย์ปรีชา-พัชรี	สุขุมวิท101/1 ซ วชิรธรรมสาธิต35	พระโขนง
กวดวิชาภาษาอังกฤษอรณี	สีหบุรานุกิจ	มีนบุรี
ดนตรีสยามจันทน์วินิต ยานนาวา	สาทรประดิษฐ์ อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซา รัชดา-พระราม 3 ชั้น 6 ห้อง 628- 630	ยานนาวา
ปิ่นแก้ว	สาทรประดิษฐ์	ยานนาวา
กวดวิชาอาจารย์ปิง	ลำพูนไชย	สัมพันธวงศ์

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
กวดวิชาวรรณสรณ์ เขตพญาไท	พหลโยธิน ซ วัดไผ่ตัน	พญาไท
บัณฑิตปรีชา	พหลโยธิน	พญาไท
ปฏิพัทธพิทยาลเวลาพิเศษ	ประดิพัทธ ซ หอมอมแก้ว	พญาไท
เรวดีเวลาพิเศษ	ประดิพัทธ์	พญาไท
เดอะติวเดอร์ทำพระ	รัชดาภิเษก	ธนบุรี
เตรียมพัฒนา	สมเด็จพระเจ้าตากสิน	ธนบุรี
เสริมความรู้ธนบุรี	ตากสิน ซ ล้อมสมบุรณ์	ธนบุรี
จรัสกวดวิชา	จรัญสนิทวงศ์ ซ 13	บางกอกใหญ่
คิดเลขเร็ว	สุทธิสารวินิจฉัย	ห้วยขวาง
บุญชูหัตถศาสตร์โยคะ	ประชาราษฎร์บำเพ็ญ ซ 8 (สุจิต1)	ห้วยขวาง
ส่งเสริมพัฒนา	เพชรบุรีตัดใหม่	ห้วยขวาง
สอนวิทยากลไพบุรณพันธ์	ประชาราษฎร์บำเพ็ญ ซ 20 มิถุนา 11	ห้วยขวาง
กวดวิชาจิรพัชร	กรุงธนบุรี	คลองสาน
กวดวิชาพิสิษฐ์ศึกษา	ลาดหญ้า	คลองสาน
พัฒนาวิทยาเวลาพิเศษ	อิสราภาพตัดใหม่	คลองสาน
ศิริพนศึกษาเวลาพิเศษ	สมเด็จพระเจ้าพระยา	คลองสาน
เสริมวิชา	ประชาธิปไตย	คลองสาน
กวดวิชาพรปัญญา	สุขาภิบาล ซ สวนผัก4	ดลิ่งชัน
สว่างวิชาลัย	สวนผัก	ดลิ่งชัน
กวดวิชาชัยวิชิต	บรมราชชนนี ซ อุดมทรัพย์	บางกอกน้อย
กวดวิชาทรงขอบ	บรมราชชนนี ซ ศษลพระคิระ	บางกอกน้อย
กวดวิชาปรกอรุณ	อรุณอมรินทร์	บางกอกน้อย
เขาวปัญญาวิทย์	จรัญสนิทวงศ์ ซ ปานจิตอุทิศ	บางกอกน้อย
เตรียมศึกษาปิ่นเกล้า	จรัลสนิทวงศ์	บางกอกน้อย
บ้านวิชากร	บรมราชชนนี อาคารเซ็นทรัลปิ่นเกล้า	บางกอกน้อย
เสริมความรู้ปิ่นเกล้า	บรมราชชนนี ซ อุดมทรัพย์	บางกอกน้อย
กรุงเทพธุรกิจ	พระราม 2 ม บ้านการเคหะ ซ 18	บางขุนเทียน
สร้างเสริมปัญญา	เพชรเกษม	หนองแขม
กวดวิชาคณิตคิดไว	จรัลสนิทวงศ์ ซ 95/2	บางพลัด
กวดวิชาฐานศึกษา	บรมราชชนนี	บางพลัด

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
กวดวิชาบุญศิริ	บรมราชชนนี ซ พระปิ่นเกล้า	บางพลัด
กวดวิชาบูรณวิทย์	จรัลสนิทวงศ์	บางพลัด
กวดวิชาภาษาอังกฤษปิ่นเกล้า	บรมราชชนนี	บางพลัด
กวดวิชาศักดิ์ดา	สิรินธร ซ จรัลสนิทวงศ์67	บางพลัด
เดอะติวเตอร์บางกอกน้อย	บรมราชชนนี ซ อุดมทรัพย์	บางพลัด
กวดวิชานันทนา	นวมินทร์ (สุขาภิบาล1)	บึงกุ่ม
กวดวิชาบ้านครูชนะสิน	นวมินทร์ 68 ซอยชนะสิน	บึงกุ่ม
กวดวิชาภาสกร	นวมินทร์	บึงกุ่ม
กวดวิชาเสริมปัญญาทางคณิตศาสตร์	ซ เข็นหลุยส์3ถ สาทรร	สาทร
คริสต์ศาสนศาสตร์คณะแบปติสต์	สาทร 3 ซ สวนพลู 8	สาทร
กวดวิชาดวงปัญญา	ประชากรราษฎร์ สาย 1	บางซื่อ
กวดวิชาพรภาวนา	ริมคลองประปา ซ โชติวัฒน์3	บางซื่อ
กวดวิชาพิสุทธิ์	ประชากรราษฎร์สาย 1	บางซื่อ
กวดวิชาสังขกร	กรุงเทพ-นนทบุรี	บางซื่อ
จักรดาว	ประชาชื่น	บางซื่อ
กวดวิชาไทยพัฒนาภาษา	พหลโยธิน ซ 37/1	จตุจักร
กวดวิชาภาษาสาร	พหลโยธิน ซ 30 (อาลาดิน)	จตุจักร
กวดวิชาส่งเสริมวิชา	พหลโยธิน	จตุจักร
คณิตวิเคราะห์	พหลโยธิน อาคารเซ็นทรัลลาดพร้าวชั้น 10	จตุจักร
เดอะติวเตอร์ลาดพร้าว	พหลโยธิน เซ็นทรัลพลาซ่าลาดพร้าว	จตุจักร
บุญสมสอนภาษาอังกฤษทางไปรษณีย์	ลาดพร้าว35 ซ สุภาพงษ์1	จตุจักร
ภวรงค์ภาษารัชโยธิน	พหลโยธิน ชั้น 3 อาคารไทยพาณิชย์ปาร์ค พลาซ่าอีสท์ทาวเวอร์ โซนเอยูนิตเอ ห้อง 403เอ/เอ	จตุจักร
กวดวิชาเจริญ लाभ	มไหสวรรย์	บางคอแหลม
กวดวิชาบ้านฝึกฝน	เจริญกรุง	บางคอแหลม
กวดวิชาวิวัฒน์ศึกษา	ศรีนครินทร์	ประเวศ
กวดวิชาเมืองทองพัฒนาการ	พัฒนาการ ซ บางปลาสร้อย	ประเวศ

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
ดิเรปัญญา	ศรีนครินทร์ ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์	ประเวศ
พรศักดิ์เสริมวิชา	พัฒนาการ ซ 63 (ม ผาสุก)	ประเวศ
พัฒนาความรู้ประเวศ	ศรีนครินทร์ ซ สุภาพงศ์3/1	ประเวศ
รักษ์คณิต	สุขุมวิท ซ 2 อาคาร 6 ชั้น 2	คลองเตย
ศรีวิกรม์เวลาพิเศษ	สุขุมวิท	คลองเตย
กวดวิชาพัฒนาปัญญา	พัฒนาการ ซ 20แยก8	สวนหลวง
นริศรากวดวิชาศูนย์ภาษาและแนะ แนว	พัฒนาการ ซ 20 แยก 9	สวนหลวง
ศูนย์วิชาการอาจารย์ชูชาติ	พัฒนาการ	สวนหลวง
ธนบุรีศึกษาเวลาพิเศษ	สมเด็จพระ ซ ดากสิน 46	จอมทอง
กวดวิชาณัฐภณ	สรองประภา	ดอนเมือง
บริบูรณ์ศิลป์	วิภาวดีรังสิต	ดอนเมือง
ศูนย์วิชาการธีรบัณฑิต	สรองประภา	ดอนเมือง
กวดวิชาคุณครูภูมิเทพ	พญาไท	ราชเทวี
กวดวิชาไทพญา	ศรีอยุธยา	ราชเทวี
กวดวิชาพัฒนศิลป์วิทยาลัย	ราชปรารภ ซ วัฒนศิลป์	ราชเทวี
คลังสมอง	ราชวิถี	ราชเทวี
เดอะเบรน อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ	ราชวิถี	ราชเทวี
เตรียมศึกษาดินแดง	ราชปรารภ	ราชเทวี
กวดวิชาภูมิดี	สุขุมวิท ซ 53	วัฒนา
กวดวิชาและสอนภาษาวัฒน ศาสตร์	สุขุมวิท21(อโศก)	วัฒนา
คริสต์ธรรมศึกษา	สุขุมวิท 71 ซ ปรีดีพนมยงค์ 41	วัฒนา
พระคริสต์ธรรมทางไปรษณีย์ แห่งชีวิต	สุขุมวิท 71 ซ ปรีดีพนมยงค์ 37	วัฒนา
แสงหิรัญเวลาพิเศษ	สุขุมวิท73 ซ แสงหิรัญ	วัฒนา
กวดวิชาคณิตศาสตร์คำนวณ	เพชรเกษม ซ สุขุมวิท 1	บางแค
กวดวิชาผลเจริญรัตน์	เพชรเกษม	บางแค
กวดวิชารุ่งโรจน์วิทยา	อัสสัมชัญ ซ 1	บางแค
กวดวิชาเลิศบัณฑิตพัฒนา	เพชรเกษม ซ 84	บางแค

ชื่อโรงเรียน	ถนน	เขต
กวดวิชาวิทยาคม	อัสสัมชัญ ซ 10	บางแค
กวดวิชาอริษฐาน	พุทธมนทลสาย2 แยกทศกัณฑ์	บางแค
อำนวยการปิ่นบุรีเวลาบ่าย	เพชรเกษม กม 15 ซ ใกล้ปากซอย57	บางแค
กวดวิชานวศึกษา งามวงศ์วาน	งามวงศ์วาน	หลักสี่
กวดวิชาบ้านบางเขน	พหลโยธิน ซ 48	สายไหม
กวดวิชาเยาวชนกรุงเทพ	พหลโยธิน ซ 52	สายไหม
กวดวิชาการรวมบัณฑิต	สายไหม	สายไหม
กวดวิชาสร้างความคิด	รามคำแหง ซ ศรีประจักษ์	สะพานสูง
เสริมคณิต-อังกฤษสัมมากร	รามคำแหง ซ 112	สะพานสูง
กวดวิชาณัษชา	ลาดพร้าว ซ 94	วังทองหลาง
กวดวิชาณัฐหทัย	ลาดพร้าว	วังทองหลาง
กวดวิชานวศรี	รามคำแหง ซ 21 ม บ้านมานิดา	วังทองหลาง
กวดวิชาบ้านเคมี	ลาดพร้าว ซ 58/1	วังทองหลาง
กวดวิชาเอี่ยมจิตร	ลาดพร้าว ซ 64	วังทองหลาง
ก้าวไกลกวดวิชา	ม แกรนด์วิลเลจ	วังทองหลาง
บ้านอัจฉริยนัดดา บดินทร์	ศรีวิภา ซอยลาดพร้าว 94 (ปัญญมิตร)	วังทองหลาง
อุดมศึกษา	ลาดพร้าว ซ 14	วังทองหลาง
กวดวิชาสิน่าบางนา	อาคารเซ็นทรัล	บางนา
กวดวิชาสิรินทรสุนทร	สุขุมวิท101/1 ซ วชิรธรรมสาธิต12	บางนา
ประเทืองวิชา	สุขุมวิท ซ 105	บางนา
เสริมภูมิปัญญาสาขาลาซาล	สุขุมวิท103 ซ ลาซาล	บางนา
กวดวิชาสยาม	บรมราชชนนี	ทวีวัฒนา
มนัสนันท์	ประชาอุทิศ	ทุ่งครุ
เจริญลักษณ์	เอกชัย ซ 64(ศิริสุข)	บางบอน
เทควันโดทักษะพัฒนา	เอกชัย	บางบอน

ที่มา <http://www.opec.go.th/>

ภาคผนวก ข

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--	--

คำชี้แจง

วิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ของ
ภาควิชาประวัติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหัวข้อ “พัฒนาการของโรงเรียน
กวดวิชาในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มาของโรงเรียนกวดวิชา
ในกรุงเทพมหานคร ศึกษาพัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชา รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิด
จากพัฒนาการของการกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร อันจะเป็นประโยชน์ให้ทราบถึงที่มาของ
โรงเรียนกวดวิชา และการดำรงอยู่ของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมหรือ
แก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นจากโรงเรียนกวดวิชา เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนใน
ปัจจุบันต่อตัวนักเรียนและนักศึกษาในปัจจุบัน

ผู้ทำวิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ตรงกับ
ความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ และขอขอบคุณในความ
ร่วมมือของท่าน ณ ที่นี้ด้วย

นายนาวิ ชันศิริ

ผู้วิจัย

แบบสอบถาม

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

- 1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- 2 สถาบันการศึกษาที่ท่านเคยศึกษา
☐ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	☐ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
☐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	☐ มหาวิทยาลัยศิลปากร
☐ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	☐ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
☐ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	☐ มหาวิทยาลัยมหิดล
☐ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	
☐ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (บางมด)	
☐ สถาบันเทคโนโลยีพระนครเหนือ	
☐ มหาวิทยาลัยนเรศวร	☐ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
☐ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	☐ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
☐ มหาวิทยาลัยทักษิณ	☐ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
☐ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	☐ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
☐ มหาวิทยาลัยบูรพา	☐ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
☐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	☐ อื่น ๆ _____

ตั้งอยู่ที่ ☐ ส่วนกลาง ☐ ส่วนภูมิภาค

3 คณะ/สาขาวิชา ที่ท่านเคยศึกษา อยู่ในด้าน

- ☐ สังคมศาสตร์ /มนุษยศาสตร์ ☐ วิทยาศาสตร์

4 ช่วง พ.ศ. ที่ท่านเข้ารับการศึกษ

☐ ก่อน 2497	☐ 2497-2500
☐ 2501-2505	☐ 2506-2510
☐ 2511-2515	☐ 2516-2520
☐ 2520-2530	☐ 2530-2540

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาและการสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย

1 การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย

- ☐ สอบได้ ☐ สอบไม่ได้ ☐ ไม่เคยสอบ ☐ ได้รับจัดสรรจาก
โควตา

- 2 ค่าเฉลี่ย (GPA) ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เทอมสุดท้าย อยู่ในเกณฑ์
☐ ดี ☐ ปานกลาง ☐ พอใช้ ☐ ต่ำ
- 3 ขนาดของโรงเรียนเดิมของท่าน (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ท่าน
 จบ
 การศึกษา)
☐ 550 คนขึ้นไป ☐ 400 - 550 คน ☐ 200 - 400 คน
☐ น้อยกว่า 200 คน ☐ อื่นๆ (ระบุ)
- 4 ประเภทของสถานศึกษาที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ สถาบันการศึกษาของรัฐ ☐ สถาบันการศึกษาเอกชน
 ระบุสถานที่
- 5 สาขาที่ท่านได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นตรงตามสาขาที่ท่านมุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
☐ ตรง ☐ ไม่ตรง
- 6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้อุปการะส่งเสียให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ☐ 10,001 – 20,000 บาท
☐ 20,001 – 30,000 บาท ☐ 30,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 50,000 บาท ☐ 50,001 บาท ขึ้นไป
- 7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้อุปการะในขณะที่ท่านกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ตามความเป็นจริง)
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
- 8 อาชีพของผู้อุปการะ
☐ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ☐ เกษตรกรรมหรือประมง
☐ รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ รับจ้าง ☐ อื่นๆ
- 9 ท่านคิดว่า โรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการเรียนการสอนอย่าง
 เพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนั้นหรือไม่
☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ ☐ ไม่แน่ใจ
- 10 ท่านเห็นว่าครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการสอน
 ที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะมากน้อยเพียงใด
☐ มาก ☐ ค่อนข้างมาก ☐ ปานกลาง
☐ ค่อนข้างน้อย ☐ น้อย

11 ท่านเห็นว่าเนื้อหาที่ท่านเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สอดคล้องกับ

เนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด

☐ มาก ☐ ค่อนข้างมาก ☐ ปานกลาง ☐ ค่อนข้างน้อย ☐ น้อย

12 โรงเรียนที่ท่านจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร

☐ เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้การสอบเข้า ☐ เปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี ☐ ไม่เปิด

สอน

13 ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นคุณค่าในการสอนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

☐ เห็นคุณค่ามาก ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างมาก ☐ เห็นคุณค่าปานกลาง

☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย ☐ เห็นคุณค่าน้อย

14 ในการเรียนกวดวิชา ท่านเรียนกวดวิชาอย่างไร

☐ กวดตลอดปี ☐ กวดเฉพาะก่อนสอบ

16 ในระหว่างที่ท่านเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายท่านได้เรียนกวดวิชาในสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ กวด (ให้ทำต่อในข้อที่ 16) ☐ ไม่กวด (จบแบบสอบถาม)

16 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านได้เรียนกวดวิชาอย่างไร ให้เลือกทำเครื่องหมาย x ในช่องที่เลือกและในตารางข้างล่าง (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องตามความเป็นจริง)

16.1 การกวดวิชา

เลือกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระยะเวลาที่กวด		
	เทอมต้น	เทอมปลาย	ภาคฤดูร้อน
ระดับเตรียมอุดมศึกษา			
ระดับ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5			
ระดับมัธยมศึกษา 4 - มัธยมศึกษา 6			
อื่นๆ			

16.2 ประเภทการกวดวิชา

ประเภทการกวดวิชา	วิชาที่กวด								
	คณิต ฯ	วิทยาศาสตร์ ฯ	ชีว ฯ	ฟิสิกส์	เคมี	สังคม	ไทย	อังกฤษ	อื่นๆ ระบุ
ตลอดปี									
เฉพาะช่วงก่อนสอบ									

16.3 สถานที่เรียนกวดวิชา ตอบได้มากกว่า 1สถานที่

1 ชื่อโรงเรียน

ที่อยู่(บริเวณ)

ผู้สอน

ช่วงเวลาที่เรียน

สอนวิชา

ราคา

2 ชื่อโรงเรียน

ที่อยู่(บริเวณ)

ผู้สอน

ช่วงเวลาที่เรียน

สอนวิชา

ราคา

17 ผลของการเรียนกวดวิชา

17.1 การเรียนกวดวิชาของท่านมีผลต่อการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อหรือไม่อย่างไร

☐ มีผลมาก☐ มีผลปานกลาง☐ มีผลน้อย☐ ไม่มีผล

17.2 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อสภาพคล่องด้านการเงินของครอบครัวท่านหรือไม่

☐ มีผลมาก☐ มีผลปานกลาง☐ มีผลน้อย☐ ไม่มีผล

17.3 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของท่านมีผล ต่อหน้าที่การงานของท่านในปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

☐ ส่งผลมาก☐ ส่งผลปานกลาง☐ ส่งผลน้อย☐ ไม่ส่งผล

17.4 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาสมัยที่ท่านเรียนมีการจัดการการสอนอย่างไร (สภาพห้องเรียน ตัวผู้สอน จำนวนผู้เรียน)

17 5 ทศนคติของท่านเกี่ยวกับการกวาดวิชา

ขอขอบคุณ
ผู้ทำวิจัย

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร”

[illegible]

ผู้สัมภาษณ์

1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

11 เพศ คณะ/สาขาวิชาที่กำลังศึกษา

ชื่อสถาบันการศึกษา

ตั้งอยู่ที่จังหวัด

1.2 เกรดเฉลี่ย (GPA) เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

15 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ประมาณ คน

16 ที่ตั้งของโรงเรียน .

2. ข้อมูลผู้ปกครอง(รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ การศึกษา)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา

3. เคยเรียนกวดวิชาหรือไม่อย่างไร

3.2 โรงเรียนกวดวิชาที่เรียนมีเปิดสอนให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร

3.3 การเรียนกวดวิชาส่งผลต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร

3.4 ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนกวดวิชา

3.5 เรียนกวดวิชา มีการกวดชั้นวินัยมากน้อยเพียงใด.

3.6 นักเรียนเห็นคุณค่าในการกวดวิชาเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3.7 ข้อเสนอแนะในการเรียนกวดวิชา

4 ครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียน มีทักษะและวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
เพียงใด

5 เนื้อหาที่เรียนในโรงเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียง
ใด

จบการสัมภาษณ์ เวลา. . .

ภาคผนวก ง

ประมวลผลแบบสอบถาม ก

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร” (เฉพาะผู้ที่เข้ารับการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2501 – 2510)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

- 1 เพศ ☐ ชาย (20%) ☐ หญิง (80%)
- 2 สถาบันการศึกษาที่ท่านเคยศึกษา
☐ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล (100%) ☐ มหาวิทยาลัยเอกชน (0%)
ตั้งอยู่ที่ ☐ ส่วนกลาง (80%) ☐ ส่วนภูมิภาค (20%)
- 3 คณะ/สาขาวิชา ที่ท่านเคยศึกษา อยู่ในด้าน
☐ สังคมศาสตร์ /มนุษยศาสตร์ (100%) ☐ วิทยาศาสตร์ (0%)
- 4 ช่วง พ ศ ที่ท่านเข้ารับการศึกษ
(เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบปี พ ศ 2501 – 2510)

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาและการสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย

- 1 การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
☐ สอบได้ (100%) ☐ ไม่เคยสอบ (0%)
☐ สอบไม่ได้ (0%) ☐ ได้รับจัดสรรจาก โควตา (0%)
- 2 ค่าเฉลี่ย (GPA) ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เทอมสุดท้าย อยู่ในเกณฑ์
☐ ดี (40%) ☐ ปานกลาง (40%) ☐ พอใช้ (20%) ☐ ต่ำ (0%)
- 3 ขนาดของโรงเรียนเดิมของท่าน (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ท่านจบการศึกษา)
☐ 550 คนขึ้นไป (40%) ☐ 400 - 550 คน (40%)
☐ 200 - 400 คน (20%) ☐ น้อยกว่า 200 คน (0%)
- 4 ประเภทของสถานศึกษาที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ สถาบันการศึกษาของรัฐ (40%) ☐ สถาบันการศึกษาเอกชน (60%)
- 5 สาขาที่ท่านได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นตรงตามสาขาที่ท่านมุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
☐ ตรง (80%) ☐ ไม่ตรง (20%)

- 6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการส่งเสียให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท (40%) ☐ 10,001 – 20,000 บาท (40%)
- ☐ 20,001 – 30,000 บาท (0%) ☐ 30,001 – 40,000 บาท (0%)
- ☐ 40,001 – 50,000 บาท (20%) ☐ 50,001 บาท ขึ้นไป (0%)
- 7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ประกอบการในขณะที่ท่านกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ตามความเป็นจริง)
- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี (100%) ☐ ปริญญาตรี (0%) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี (0%)
- 8 อาชีพของผู้ประกอบการ
- ☐ ตำรวจหรือธุรกิจส่วนตัว (60%) ☐ เกษตรกรรมหรือประมง (20%)
- ☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (20%) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน (0%)
- ☐ รับจ้าง (0%) ☐ อื่นๆ .. (0%)
- 9 ท่านคิดว่า โรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนั้นหรือไม่
- ☐ เพียงพอ (60%) ☐ ไม่เพียงพอ (20%) ☐ ไม่แน่ใจ (20%)
- 10 ท่านเห็นว่าครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะมากน้อยเพียงใด
- ☐ มาก (40%) ☐ ค่อนข้างมาก (40%) ☐ ปานกลาง (20%)
- ☐ ค่อนข้างน้อย (0%) ☐ น้อย (0%)
- 11 ท่านเห็นว่าเนื้อหาที่ท่านเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด
- ☐ มาก (40%) ☐ ค่อนข้างมาก (40%) ☐ ปานกลาง (20%)
- ☐ ค่อนข้างน้อย (0%) ☐ น้อย (0%)
- 12 โรงเรียนที่ท่านจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร
- ☐ เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้การสอบเข้า (20%)
- ☐ เปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี (0%) ☐ ไม่เปิดสอน (80%)
- 13 ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นคุณค่าในการสอนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด
- ☐ เห็นคุณค่ามาก (0%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างมาก (40%)
- ☐ เห็นคุณค่าปานกลาง (20%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย (0%)
- ☐ เห็นคุณค่าน้อย (40%)

14 ในการเรียนกวดวิชา ท่านเรียนกวดวิชาอย่างไร

☐ กวดตลอดปี (20%)

☐ กวดเฉพาะก่อนสอบ (80%)

15 ในระหว่างที่ท่านเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายท่านได้เรียนกวดวิชาในสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบว่ากวดวิชาเท่านั้น) (100%)

16 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านได้เรียนกวดวิชาอย่างไร ให้เลือกทำเครื่องหมาย x ในช่องที่เลือกและในตารางข้างล่าง (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องตามความเป็นจริง)

16.1 การกวดวิชา

เลือกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระยะเวลาที่กวด		
	เทอมต้น	เทอมปลาย	ภาคฤดูร้อน
ระดับเตรียมอุดมศึกษา	0%	0%	0%
ระดับ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5	12.5%	25%	62.5%
ระดับมัธยมศึกษา 4 - มัธยมศึกษา 6	0%	0%	0%
อื่นๆ	0%	0%	0%

16.2 ประเภทการกวดวิชา

ประเภทการกวดวิชา	วิชาที่กวด								
	คณิต ฯ	วิทย์ กาย ฯ	ชีว ฯ	ฟิสิกส์	เคมี	สังคม	ไทย	อังกฤษ	อื่นๆ
ตลอดปี	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
เฉพาะช่วงก่อนสอบ	23.5%	0%	0%	0%	0%	23.5%	23.5%	29.4%	0%

17 ผลของการเรียนกวดวิชา

17.1 การเรียนกวดวิชามีผลต่อการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อหรือไม่อย่างไร

☐ มีผลมาก (20%)

☐ มีผลปานกลาง (60%)

☐ มีผลน้อย (20%)

☐ ไม่มีผล (0%)

17.2 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อสภาพคล่องของครอบครัวท่านหรือไม่

☐ มีผลมาก (0%)

☐ มีผลปานกลาง (40%)

☐ มีผลน้อย (40%)

☐ ไม่มีผล (20%)

17.3 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของท่านมีผล ต่อหน้าที่การงานของท่านในปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

☐ ส่งผลมาก (20%)

☐ ส่งผลปานกลาง (0%)

☐ ส่งผลน้อย (40%)

☐ ไม่ส่งผล (40%)

ประมวลผลแบบสอบถาม ข
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร”
(เฉพาะผู้ที่เข้ารับการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2511 – 2520)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

- 1 เพศ ☐ ชาย (20%) ☐ หญิง (80%)
- 2 สถาบันการศึกษาที่ท่านเคยศึกษา
☐ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล (100%) ☐ มหาวิทยาลัยเอกชน (0%)
 ตั้งอยู่ที่ ☐ ส่วนกลาง (80%) ☐ ส่วนภูมิภาค (20%)
- 3 คณะ/สาขาวิชา ที่ท่านเคยศึกษา อยู่ในด้าน
☐ สังคมศาสตร์ /มนุษยศาสตร์ (80%) ☐ วิทยาศาสตร์ (20%)
- 4 ช่วง พ.ศ. ที่ท่านเข้ารับการศึกษ
 (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบปี พ.ศ. 2511 – 2520)

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาและการสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย

- 1 การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
☐ สอบได้ (80%) ☐ ไม่เคยสอบ (0%)
☐ สอบไม่ได้ (10%) ☐ ได้รับจัดสรรจาก โควตา (10%)
- 2 ค่าเฉลี่ย (GPA) ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เทอมสุดท้าย . อยู่ในเกณฑ์
☐ ดี (20%) ☐ ปานกลาง (80%) ☐ พอใช้ (0%) ☐ ต่ำ (0%)
- 3 ขนาดของโรงเรียนเดิมของท่าน (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ท่านจบการศึกษา)
☐ 550 คนขึ้นไป (50%) ☐ 400 - 550 คน (10%)
☐ 200 - 400 คน (40%) ☐ น้อยกว่า 200 คน (0%)
- 4 ประเภทของสถานศึกษาที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ สถาบันการศึกษาของรัฐ (80%) ☐ สถาบันการศึกษาเอกชน (20%)
- 5 สาขาที่ท่านได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นตรงตามสาขาที่ท่านมุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
☐ ตรง (80%) ☐ ไม่ตรง (20%)

6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการส่งเสียให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท (30%) ☐ 10,001 – 20,000 บาท (20%)
☐ 20,001 – 30,000 บาท (20%) ☐ 30,001 – 40,000 บาท (20%)
☐ 40,001 – 50,000 บาท (10%) ☐ 50,001 บาท ขึ้นไป (0%)

7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ประกอบการในขณะที่ท่านกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ตามความเป็นจริง)

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี (60%) ☐ ปริญญาตรี (30%) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี (10%)

8 อาชีพของผู้ประกอบการ

- ☐ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว (40%) ☐ เกษตรกรรมหรือประมง (10%)
☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (30%) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน (0%)
☐ รับจ้าง (10%) ☐ อื่นๆ (10%)

9 ท่านคิดว่า โรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนั้นหรือไม่

- ☐ เพียงพอ (50%) ☐ ไม่เพียงพอ (50%) ☐ ไม่แน่ใจ (0%)

10 ท่านเห็นว่าครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะมากน้อยเพียงใด

- ☐ มาก (10%) ☐ ค่อนข้างมาก (50%) ☐ ปานกลาง (40%)
☐ ค่อนข้างน้อย (0%) ☐ น้อย (0%)

11 ท่านเห็นว่าเนื้อหาที่ท่านเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด

- ☐ มาก (10%) ☐ ค่อนข้างมาก (40%) ☐ ปานกลาง (40%)
☐ ค่อนข้างน้อย (0%) ☐ น้อย (10%)

12 โรงเรียนที่ท่านจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร

- ☐ เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้การสอบเข้า (50%)
☐ เปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี (0%) ☐ ไม่เปิดสอน (50%)

13 ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นคุณค่าในการสอนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

- ☐ เห็นคุณค่ามาก (30%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างมาก (10%)
☐ เห็นคุณค่าปานกลาง (30%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย (30%)
☐ เห็นคุณค่าน้อย (0%)

14 ในการเรียนกวดวิชา ท่านเรียนกวดวิชาอย่างไร

☐ กวดตลอดปี (20%)

☐ กวดเฉพาะก่อนสอบ (80%)

15 ในระหว่างที่ท่านเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายท่านได้เรียนกวดวิชาในสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบว่ากวดวิชาเท่านั้น) (100%)

16 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านได้เรียนกวดวิชาอย่างไร ให้เลือกทำเครื่องหมาย x ในช่องที่เลือกและในตารางข้างล่าง (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องตามความเป็นจริง)

16.1 การกวดวิชา

เลือกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระยะเวลาที่กวด		
	เทอมต้น	เทอมปลาย	ภาคฤดูร้อน
ระดับเตรียมอุดมศึกษา	100%	0%	0%
ระดับ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5	0%	42.9%	57.1%
ระดับมัธยมศึกษา 4 - มัธยมศึกษา 6	0%	50%	50%
อื่นๆ	0%	0%	0%

16.2 ประเภทการกวดวิชา

ประเภทการกวดวิชา	วิชาที่กวด								
	คณิต ๙	วิทย์ ๙	ชีว ๙	ฟิสิกส์	เคมี	สังคม	ไทย	อังกฤษ	อื่นๆ
ตลอดปี	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
เฉพาะช่วงก่อนสอบ	12.9%	6.5%	3.2%	3.2%	3.20%	22.6%	19.4%	29.0%	0%

17 ผลของการเรียนกวดวิชา

17.1 การเรียนกวดวิชามีผลต่อการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อหรือไม่อย่างไร

☐ มีผลมาก (30%)

☐ มีผลปานกลาง (70%)

☐ มีผลน้อย (0%)

☐ ไม่มีผล (0%)

17.2 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อสภาพคล่องของครอบครัวท่านหรือไม่

☐ มีผลมาก (20%)

☐ มีผลปานกลาง (60%)

☐ มีผลน้อย (10%)

☐ ไม่มีผล (10%)

17.3 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของท่านมีผล ต่อหน้าที่การงานของท่านในปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

☐ ส่งผลมาก (10%)

☐ ส่งผลปานกลาง (40%)

☐ ส่งผลน้อย (20%)

☐ ไม่ส่งผล (30%)

ประมวลผลแบบสอบถาม ค
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร”
(เฉพาะผู้ที่เข้ารับการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2521 – 2530)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

- 1 เพศ ☐ ชาย (32%) ☐ หญิง (68%)
- 2 สถาบันการศึกษาที่ท่านเคยศึกษา
☐ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล (58.3%) ☐ มหาวิทยาลัยเอกชน (41.7%)
 ตั้งอยู่ที่ ☐ ส่วนกลาง (80%) ☐ ส่วนภูมิภาค (20%)
- 3 คณะ/สาขาวิชา ที่ท่านเคยศึกษา อยู่ในด้าน
☐ สังคมศาสตร์ /มนุษยศาสตร์ (19%) ☐ วิทยาศาสตร์ (81%)
- 4 ช่วง พ.ศ. ที่ท่านเข้ารับการศึกษ
 (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบปี พ.ศ. 2521 – 2530)

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาและการสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย

- 1 การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
☐ สอบได้ (84%) ☐ ไม่เคยสอบ (12%)
☐ สอบไม่ได้ (4%) ☐ ได้รับจัดสรรจาก โควตา (0%)
- 2 ค่าเฉลี่ย (GPA) ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เทอมสุดท้าย . . . อยู่ในเกณฑ์
☐ ดี (44%) ☐ ปานกลาง (44%) ☐ พอใช้ (12%) ☐ ต่ำ (0%)
- 3 ขนาดของโรงเรียนเดิมของท่าน (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ท่านจบการศึกษา)
☐ 550 คนขึ้นไป (64%) ☐ 400 - 550 คน (8%)
☐ 200 - 400 คน (20%) ☐ น้อยกว่า 200 คน (8%)
- 4 ประเภทของสถานศึกษาที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ สถาบันการศึกษาของรัฐ (80%) ☐ สถาบันการศึกษาเอกชน (20%)
- 5 สาขาที่ท่านได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นตรงตามสาขาที่ท่านมุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
☐ ตรง (68%) ☐ ไม่ตรง (32%)

6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการส่งเสียให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท (16%) ☐ 10,001 – 20,000 บาท (24%)

☐ 20,001 – 30,000 บาท (20%) ☐ 30,001 – 40,000 บาท (12%)

☐ 40,001 – 50,000 บาท (4%) ☐ 50,001 บาท ขึ้นไป (24%)

7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ประกอบการในขณะที่ท่านกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ตามความเป็นจริง)

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี (68%) ☐ ปริญญาตรี (20%) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี (12%)

8 อาชีพของผู้ประกอบการ

☐ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว (36%) ☐ เกษตรกรรมหรือประมง (0%)

☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (32%) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน (16%)

☐ รับจ้าง (16%) ☐ อื่นๆ .. (0%)

9 ท่านคิดว่า โรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนั้นหรือไม่

☐ เพียงพอ (44%) ☐ ไม่เพียงพอ (52%) ☐ ไม่แน่ใจ (4%)

10. ท่านเห็นว่าครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะมากน้อยเพียงใด

☐ มาก (20%) ☐ ค่อนข้างมาก (16%) ☐ ปานกลาง (52%)

☐ ค่อนข้างน้อย (12%) ☐ น้อย (0%)

11 ท่านเห็นว่าเนื้อหาที่ท่านเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด

☐ มาก (20%) ☐ ค่อนข้างมาก (28%) ☐ ปานกลาง (40%)

☐ ค่อนข้างน้อย (12%) ☐ น้อย (0%)

12 โรงเรียนที่ท่านจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร

☐ เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้การสอบเข้า (12%)

☐ เปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี (20%) ☐ ไม่เปิดสอน (68%)

13 ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นคุณค่าในการสอนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

☐ เห็นคุณค่ามาก (19.2%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างมาก (19.2%)

☐ เห็นคุณค่าปานกลาง (23.1%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย (30.8%)

☐ เห็นคุณค่าน้อย (7.7%)

14 ในการเรียนกวดวิชา ท่านเรียนกวดวิชาอย่างไร

☐ กวดตลอดปี (40%)

☐ กวดเฉพาะก่อนสอบ (60%)

15 ในระหว่างที่ท่านเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายท่านได้เรียนกวดวิชาในสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบว่ากวดวิชาเท่านั้น) (100%)

16 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านได้เรียนกวดวิชาอย่างไร ให้เลือกทำเครื่องหมาย x ในช่องที่เลือกและในตารางข้างล่าง (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องตามความเป็นจริง)

16.1 การกวดวิชา

เลือกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระยะเวลาที่กวด		
	เทอมต้น	เทอมปลาย	ภาคฤดูร้อน
ระดับเตรียมอุดมศึกษา	0%	0%	0%
ระดับ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5	30%	50%	20%
ระดับมัธยมศึกษา 4 - มัธยมศึกษา 6	22.2%	41.7%	36.1%
อื่นๆ	0%	0%	0%

16.2 ประเภทการกวดวิชา

ประเภทการกวดวิชา	วิชาที่กวด								
	คณิต ฯ	วิทย์ กาย ฯ	ชีว ฯ	ฟิสิกส์	เคมี	สังคม	ไทย	อังกฤษ	อื่นๆ
ตลอดปี	19.6%	6.5%	8.7%	17.4%	17.4%	4.3%	4.3%	21.7%	0%
เฉพาะช่วงก่อนสอบ	28.6%	4.8%	4.8%	14.3%	14.3%	7.1%	7.1%	19.0%	0%

17 ผลของการเรียนกวดวิชา

17.1 การเรียนกวดวิชามีผลต่อการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อหรือไม่อย่างไร

☐ มีผลมาก (33.3%)

☐ มีผลปานกลาง (50%)

☐ มีผลน้อย (16.7%)

☐ ไม่มีผล (0%)

17.2 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อสภาพคล่องของครอบครัวท่านหรือไม่

☐ มีผลมาก (12.5%)

☐ มีผลปานกลาง (25%)

☐ มีผลน้อย (50%)

☐ ไม่มีผล (12.5%)

17.3 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของท่านมีผล ต่อหน้าที่การงานของท่านในปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

☐ ส่งผลมาก (16.7%)

☐ ส่งผลปานกลาง (41.7%)

☐ ส่งผลน้อย (20.8%)

☐ ไม่ส่งผล (20.8%)

ประมวลผลแบบสอบถาม
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “พัฒนาการของการเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร”
(เฉพาะผู้ที่เข้ารับการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2540)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

- 1 เพศ ☐ ชาย (52%) ☐ หญิง (48%)
- 2 สถาบันการศึกษาที่ท่านเคยศึกษา
☐ มหาวิทยาลัยของรัฐบาล (87%) ☐ มหาวิทยาลัยเอกชน (13%)
 ตั้งอยู่ที่ ☐ ส่วนกลาง (87%) ☐ ส่วนภูมิภาค (13%)
- 3 คณะ/สาขาวิชา ที่ท่านเคยศึกษา อยู่ในด้าน
☐ สังคมศาสตร์ /มนุษยศาสตร์ (32%) ☐ วิทยาศาสตร์ (68%)
- 4 ช่วง พ.ศ. ที่ท่านเข้ารับการศึกษ
 (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบปี พ.ศ. 2531 – 2540)

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกวดวิชาและการสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย

- 1 การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย
☐ สอบได้ (78%) ☐ ไม่เคยสอบ (11%)
☐ สอบไม่ได้ (4%) ☐ ได้รับจัดสรรจาก โควตา (7%)
- 2 ค่าเฉลี่ย (GPA) ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เทอมสุดท้าย อยู่ในเกณฑ์
☐ ดี (39%) ☐ ปานกลาง (43%) ☐ พอใช้ (11%) ☐ ต่ำ (7%)
- 3 ขนาดของโรงเรียนเดิมของท่าน (จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ท่านจบการศึกษา)
☐ 550 คนขึ้นไป (78%) ☐ 400 - 550 คน (7%)
☐ 200 - 400 คน (9%) ☐ น้อยกว่า 200 คน (6%)
- 4 ประเภทของสถานศึกษาที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ สถาบันการศึกษาของรัฐ (85%) ☐ สถาบันการศึกษาเอกชน (15%)
- 5 สาขาที่ท่านได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้นตรงตามสาขาที่ท่านมุ่งหวังไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่
☐ ตรง (74%) ☐ ไม่ตรง (26%)

6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครองส่งเสียให้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท (15%) ☐ 10,001 – 20,000 บาท (13%)
☐ 20,001 – 30,000 บาท (26%) ☐ 30,001 – 40,000 บาท (11%)
☐ 40,001 – 50,000 บาท (9%) ☐ 50,001 บาท ขึ้นไป (26%)

7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองในขณะที่ท่านกำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ตามความเป็นจริง)

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี (65%) ☐ ปริญญาตรี (24%) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี (11%)

8 อาชีพของผู้ปกครอง

- ☐ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว (50%) ☐ เกษตรกรรมหรือประมง (11%)
☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (31%) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน (4%)
☐ รับจ้าง (4%) ☐ อื่นๆ (0%)

9 ท่านคิดว่า โรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในขณะนั้นหรือไม่

- ☐ เพียงพอ (52%) ☐ ไม่เพียงพอ (37%) ☐ ไม่แน่ใจ (11%)

10 ท่านเห็นว่าครูที่สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการสอนที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะมากน้อยเพียงใด

- ☐ มาก (17 4%) ☐ ค่อนข้างมาก (37 0%) ☐ ปานกลาง (43 5%)
☐ ค่อนข้างน้อย (0%) ☐ น้อย (2 1%)

11 ท่านเห็นว่าเนื้อหาที่ท่านเรียนในโรงเรียนที่ท่านจบในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด

- ☐ มาก (13 0%) ☐ ค่อนข้างมาก (30 4%) ☐ ปานกลาง (43 5%)
☐ ค่อนข้างน้อย (8 7%) ☐ น้อย (4 4%)

12 โรงเรียนที่ท่านจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนเพื่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือไม่อย่างไร

- ☐ เปิดสอนเฉพาะช่วงใกล้การสอบเข้า (32 6%)
☐ เปิดสอนต่อเนื่องตลอดปี (17 4%) ☐ ไม่เปิดสอน (50%)

13 ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นคุณค่าในการสอนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

- ☐ เห็นคุณค่ามาก (15 2%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างมาก (17 4%)
☐ เห็นคุณค่าปานกลาง (39 1%) ☐ เห็นคุณค่าค่อนข้างน้อย (21 8%)
☐ เห็นคุณค่าน้อย (6 5%)

14 ในการเรียนกวดวิชา ท่านเรียนกวดวิชาอย่างไร

☐ กวดตลอดปี (63%)

☐ กวดเฉพาะก่อนสอบ (37%)

15 ในระหว่างที่ท่านเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายท่านได้เรียนกวดวิชาในสถาบันหรือโรงเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ท่านจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เลือกเฉพาะผู้ที่ตอบว่ากวดวิชาเท่านั้น) (100%)

16 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านได้เรียนกวดวิชาอย่างไร ให้เลือกทำเครื่องหมาย x ในช่องที่เลือกและในตารางข้างล่าง (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องตามความเป็นจริง)

16.1 การกวดวิชา

เลือกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระยะเวลาที่กวด		
	เทอมต้น	เทอมปลาย	ภาคฤดูร้อน
ระดับเตรียมอุดมศึกษา	0%	0%	0%
ระดับ ม.ศ. 4 - ม.ศ. 5	0%	0%	0%
ระดับมัธยมศึกษา 4 - มัธยมศึกษา 6	34.2%	41.7%	24.1%
อื่นๆ	0%	0%	0%

16.2 ประเภทการกวดวิชา

ประเภทการกวดวิชา	วิชาที่กวด								
	คณิต ฯ	วิทย์ กาย ฯ	ชีว ฯ	ฟิสิกส์	เคมี	สังคม	ไทย	อังกฤษ	อื่นๆ
ตลอดปี	24.2%	1.1%	6.3%	21.1%	19%	4.2%	4.2%	20%	0%
เฉพาะช่วงก่อนสอบ	18.6%	4.7%	9.3%	15.1%	11.6%	11.6%	10.5%	17.4%	1.2%

17 ผลของการเรียนกวดวิชา

17.1 การเรียนกวดวิชามีผลต่อการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยต่อหรือไม่อย่างไร

☐ มีผลมาก (39.1%)

☐ มีผลปานกลาง (47.9%)

☐ มีผลน้อย (6.5%)

☐ ไม่มีผล (6.5%)

17.2 ค่าใช้จ่ายในการเรียนกวดวิชามีผลกระทบต่อสภาพคล่องของครอบครัวท่านหรือไม่

☐ มีผลมาก (6.5%)

☐ มีผลปานกลาง (30.4%)

☐ มีผลน้อย (23.9%)

☐ ไม่มีผล (39.2%)

17.3 ท่านคิดว่าการเรียนกวดวิชาในอดีตของท่านมีผล ต่อหน้าที่การงานของท่านในปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

☐ ส่งผลมาก (15.2%)

☐ ส่งผลปานกลาง (32.6%)

☐ ส่งผลน้อย (26.1%)

☐ ไม่ส่งผล (26.1%)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นาย นาวี ชันศิริ
วันเดือนปีเกิด	29 กรกฎาคม 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	68/86 ซอยประดิพัทธ์ 25 ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	
พ ศ 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พ ศ 2544	กศ บ (สังคมศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ ศ 2549	ศศ ม (ประวัติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ